

Štev. 12

V Ljubljani, 15. decembra 1940

Leto 57

VSEBINA: Vsem naročnikom »Kmetovalca«. — Nasveti, njihov namen in njihova vrednost. — Načrtno gospodarstvo. — Izkušnje — nasveti — razgovori. — Sortni poskusi s fižolom leta 1940. — Kaj pa kompost? — Delovanje kalija. — Apno napravi zopet učinkovito vezano in težko topljivo fosforno kislino. — Osuševanje. — Gnojilni poskusi na travnikih v dravograjskem okraju. Pomanjkanje sadnih drevesc. — Sadimo češnje in slive. — Sadite več orehov! — Zakaj vinu duh in okus po žveplu. — Tri leta obstoja »Samopomoči« za zavarovanje goveje živine proti nezgodam. — Krmi pravilno! — Važnost rudninskih snovi in vitaminov pri prašičih. — Nevarna kužna bolezen pri svinjah. — Čebele in rdeča detelja. — Opomba uredništva. — Gozd v poplavnem področju naših rek. — Novi zakoni in borba zadrugarstva. — Tržno poročilo. — Volitve delegatov za občne zbornice Kmet. družbe z. z. o. j. — Okrožnica vsem podružnicam. — Občni zbori podružnic.

Vsem naročnikom „Kmetovalca“

Decembrski številki »Kmetovalca« smo priložili položnice za obnovo naročnine za leto 1941. Prosim vse naročnike, da denar za naročnino čim prej pošljejo, ker

brezplačni koledar »Kmetovalca«, ki bo dotiskan v januarju, bomo razposlali samo onim, ki so naročnino obnovili.

Obenem želimo vsem naročnikom

VESELE PRAZNIKE IN SREČNO NOVO LETO 1941

„Kmetovalec“

Nasveti, njihov namen in njihova vrednost.

Ing. J. Zaplotnik

Slovenci imamo skoraj za vsako panogo naše dejavnosti strokovni list. Naloga takih strokovnih listov je, da nekako družijo ljudi, ki imajo iste ali podobne težave, stremjenja in skrbi. To dosegajo z nasveti, s poročili, s poučnimi članki, z objavljenimi skušnjami. Strokovni list je svobodna tribuna za vse one, ki hočejo po svoji dobri volji in sposobnosti pomagati stanu, kateremu je list namenjen. Tu sodelujejo vsi, ki izražajo svoje mnenje o vprašanih, ki so za dotični stan važna, tu po svojih zmožnostih in skušnjah svetujejo onim, ki takih skušenj nimajo, ki niso imeli priložnosti videti in spoznati pridobitev znanosti in prakse drugod, ki ne morejo ali ne utegnejo kakega pojava ali kake novosti sami proučiti in presoditi. Strokovni list je sredstvo za izmenjavo misli med pripadniki dotičnega stanu.

Tudi slovenski kmečki stan ima

tako strokovno glasilo, ki ga bodri, poučuje, mu svetuje in ga spremlja v njegovem poklicnem delu že lepo število let. To je naš »Kmetovalec«, ki s pričujočo številko zaključuje 57. letnik. V teku let si je znal pridobiti sodelavce za vse panoge kmečkega udejstvovanja. Med svoje sodelavce šteje danes kmečke gospodarje, bogate življenjskih izkušenj, ki se vsak dan bore z vsemi težavami svojega stanu, med sodelavce pa šteje tudi strokovno kmečko inteligenco, ki se v svoji službi peča z vprašanji, ki zadevajo v enem ali drugem pogledu kmečko gospodarstvo. In med njimi ne dela razlik — oboji so mu enakovredni, in oboji rade volje prispevajo po svojih močeh k njegovemu napredku.

S tem mislim, da sem nekako pojasnil namen nasvetov v splošnem, pri »Kmetovalcu« pa še prav pose-

bej. Zdaj gre še za vprašanje, ali so ti nasveti koristni in izvedljivi.

Da nasvet more koristiti, mora biti pravilen in dobronameran. Da se pa kdo z nasvetom more okoristiti, je pa potrebno, da se hoče in zna okoristiti. Predpostavljamo, da so v poštenem strokovnem listu vsi nasveti dobronamerni. Za pravilnost nasveta pač jamči oni, ki ga da, ali ki ga priporoča. Če se komu nasvet zdi napačen, je njegova dolžnost in pravica, da to pove, povedati pa mora seveda tudi, zakaj se mu nekaj zdi napačno. Najbolj učinkovito se to pove tam, kjer je bil priobčen napačen nasvet.

Za uspešnost vsakega nasveta je nujno potrebno, da se dotičnik, ki nasvet dobi, hoče z njim okoristiti. Kdor noče, mu ni pomoči. V takem primeru ni krivda na onem, ki nasvet da. Nadalje je važno, da se z nasvetom znamo okoristiti. Tu je za onega, ki nečesa še ne zna, potreben pouk. Naš »Kmetovalec« redno opravlja tudi to. Seveda posveti vprašanjem, ki zbuja več zanimanja ali onim, ki še niso dovolj obdelana, več pozornosti in več prostora. Prepogosto pa se ne more ponavljati.

Končno pa je za uspešnost kakega nasveta važno, da je nasvet izvedljiv, da je uporaben, da ga dotičnik, ki ga je dobil, more s pridom uporabiti. V takih primerih je naloga strokovnega lista še prav posebno važna. Z objavo trenutno še neizvedljivega nasveta list pove, da je nek problem, ki ga je treba rešiti, tu. List s tem ustvarja

javno mnenje. Oni, ki imajo nalogo in dolžnost, da se za izvedljivost strokovnih nasvetov brigajo, so opozorjeni na dotično vprašanje. Njihova dolžnost je, da v dotični stvari razmislijo in ukrenejo ono, kar je za stan potrebno in koristno.

Poudariti pa moram, da nasvet ali priporočilo ni ukaz, ni povelje, ni naredba. Uporaba nasveta ved-

no temelji na prosti volji. Uspeh nasveta je torej v prvi vrsti odvisen od čim obsežnejše prostovoljne uporabe. Niti »Kmetovalec« niti njegovi sotrudniki nimajo moči, da bi nekoga prisilili ali primorali, da objavljene nasvete uporabi. Vedeti moramo pa tudi, da je prostovoljno spoznano več vredno in trajnejše od ukazanega.

Načrtno gospodarstvo.

Janko Furlan

Danes je že tako, da smo se že priučili tarnanja: »Pri nas bi bilo treba tega in tega...« Saj je tudi res! Marsikaj bi potrebovali. Med nujne potrebe spadajo n. pr. osušenje močvar, uravnanje rek in hroudornikov, naprava cest in mostov, bolnic in zavetišč, a najbolj pereča sta trenutno zaposlitev delavoljnih in delaželjnih rok, ki jim pravimo, da so »odvišne«, in izdatna pomoč gladnim. Kdo naj našteje vse potrebe, ki spadajo v poglavje javnih del! Mnogo, mnogo časa bi potrebovali, toda kaj pomaga tarnanje, ko pa na vse te potrebe odmeva kratko in mrko: »Ni sredstev!«

Kjer pa ni nič, pravijo, da izgubi tudi cesar svojo pravico.

Ni sredstev!

V tem težkem in usodepolnem zgodovinskem trenutku razumemo, da jih ni, ker med vojno počiva vse, kar bi moglo narodom koristno služiti. A prej, pred tem drugim ognjenim krstom v 20. stoletju? Tudi jih ni bilo!

Kaj je neki bilo vmes, da jih ni bilo?

To vprašanje je vendar nad vse važno in nedvomno zanima vsakega kmetskega gospodarja. Zato zasluži, da si ga čim bolj točno pojasnimo. Najbolj primerno bo, če vzamemo par primerov iz praktičnega življenja, ki je vedno najboljša priča dejstev oziroma resnice. Vzemimo primer iz nekmetskega gospodarskega življenja, recimo kakšno elektrarno, kakršnih je polno po vsem svetu. Kako se te grade?

V Ameriki jih grade že 40 let, toda ne po enotnem načrtu, temveč tam, kjer in kakor prija dotičnim električnim družbam. Poleg velikih in močnih elektrarn obratujejo tudi šibke, ki vodno silo tako rekoč upravljajo in zavzemajo prostor bolj smotrno napravam. Kjer bi lahko zgradili eno ogromno

elektrarno, nastane cel kup elektrarn najrazličnejše velikosti od velikih do pritlikavcev. Mogočno vodno moč reke Niagare si je na pr. razdelilo pet elektrarn, med katerimi je pomembna samo ena, ki ima 500.000 konjskih sil. A Niagara bi lahko dajala 7 milijonov k. s.

Vidimo, da bi bilo tudi v Ameriki nekaj potrebno. Ali nimajo sredstev? Nikakor ne! Le enotnosti ne more biti, dokler finančni mogotci gospodarijo, kakor menijo, da je njim prav. Saj tudi služijo vsa njihova mogočna podjetja samo njihovim sebičnim ciljem. Kje je tukaj mogoče misliti na kakšen skupen načrt, ki naj bi služil celi deželi, oziroma vsemu gospodarskemu napredku? Dolge pravde se vlečejo med podjetniškimi družbami za tako in drugačno lastninsko pravico par družabnikov. Med tem izginjajo ali pa čakajo prirodne sile vode, zemlje in zraka, da jih človeški razum bolj načrtno in smotrno, a tudi bolj pravično podredi svoji skupni potrebi.

Ne le v Ameriki — povsod je tako. Povsod so skupne potrebe le pretveza, da se potem uresničijo želje poedincev. L. 1930 je inženir Oskar von Miller sestavil splošen načrt za preskrbo vse Nemčije z elektriko. Ali se je ta načrt tudi uresničil? Do danes o tem ni še nič znanega.

Tudi pri nas se določajo mnoge komisije za to in ono. Ogled na licu mesta, seje, dolgi zapisniki. Navadno se je to dogajalo pred državnoborskiimi volitvami. Spisi zlezejo v določen predal in zadeva — zaspi. Le arhiv je za nekaj cm višji, ker ni — sredstev. Ko slišimo o onih pravadah med raznovrstnimi družbami, se nam poraja vprašanje, kje so interesi naroda, ki naj bi se upoštevali pred zasebnimi in za katere morajo sodniki izgubiti toliko dragega časa — kje je ona

tretja stranka — država kot predstavica narodnega občestva? Nihče ne zastavi na takih pravadah sodnikom vprašanja, če je tudi narod, recimo zaradi gradnje jezua, kaj utrpel ali pridobil.

Namesto za korist skupnosti, se vršijo pravde za koristi mogočnih posameznikov; namesto zagovornikov socialne pravice in tehničnih strokovnjakov, nastopajo v njih advokati kapitalistov. Zato ni sredstev, niti potrebne načrtnosti za velika in celotnosti služeča javna dela. Ni je in je v takih okoliščinah ne more biti. Ali je sploh mogoč enoten načrt tam, kjer je vse gospodarstvo breznačrtno, razkosano in kjer je prirodno bogastvo razdeljeno na tucate vsakovrstnih družb v svoji osnovi protivnih skupnim interesom? Načrt ostane le pobožna želja.

Tudi pri nas je zadnje čase v modi beseda o načrtnem gospodarstvu. Prav je in zadovoljni moramo biti, če se tudi o tem govori. To pomeni, da polagoma pronica med nas nova potreba, oziroma da v sedanjem gospodarskem redu nekaj ni v redu.

Od besed, prepletenih z nasveti, željami, dvomi in vero do dejanja, pa je v naših razmerah zelo daleč. Kdor vidi in ve, da so dejstva jačja od volje ali želje nekaj posameznikov, ne bo si niti zastavil vprašanja, ali more biti kaj iz tega. Posameznik, recimo kmečki gospodar, si napravi gospodarski načrt, podrejen celoti njegovega kmetijskega obrata. Vse kmetijske panoge: poljedelstvo, živinoreja, sadjarstvo i. dr. se morajo medsebojno dopolnjevati v dosego določenega smotra — gospodarskega napredka.

Občina, dežela, država pa so velika občestva z različnim gospodarskim udejstvovanjem in interesi. Interesi posameznih gospodarskih skupin se medsebojno izključujejo, si nasprotujejo. Danes je pač tako, da kar je v prilogu Petru, ni Pavlu. V dobro kmetijstvu, v slabo industriji; v dobro električni družbi, v slabo tramvajskemu podjetju, kar prija proizvajniku, škoduje potrošniku itd.

Taka je slika kapitalističnega gospodarstva, ki ga najvišji odstotek delovnega ljudstva odklanja. A kako pomiriti in spraviti v sklad tako različne si interese? Kako najti pot v načrtno gospodarstvo?

Klopčič odmotamo v nasprotni smeri od namotanja. Če vemo, na kakšni osnovi se je mogel kapitalizem tako zelo razmahniti in doseči

tako moč; če vemo, da je bilo to mogoče le na preveliki gospodarski svobodi, dobimo posredno odgovor na gornji vprašanje.

Verjeti moramo, da bo država, vedno bolj prežeta z demokratičnim duhom, tudi vedno bolj posredovala med interesi občestva in onimi posameznika, v našem primeru med interesi večine naroda in kapitalizmom. V to jo sili razvoj stvari, nesoglasja, njene potrebe kot najvišje družabne in upravne enote. Vojni dogodki, v katerih je kapitalizem razgalil in potrdil svojo brezobzirnost in omalovaževanje interesov države, so jo prisilili k posredovanju s potrebnimi zakoni in odredbami.

A država more poseči še po drugih bolj korenitih sredstvih: kontrolirati velika podjetja in določati cene proizvodov (premog, nafta, sladkor itd.) sporazumno s podjetniki in sodelovati v njih z izvestnim odstotkom delnic. Tako lahko brzda njihovo samovoljo.

Še z bolj učinkovitim posredovanjem bi se mogle uveljaviti gospo-

darske ustanove, ki so po svojem bistvu poklicane zravnavati socialne razlike, katere je kapitalizem izževal. To so zadruge. Stapljanje privatnega in združnega kapitala se je po nekaterih državah že pričelo. Vse, kar predstavlja trgovino, banke in industrijo, more združni organizem s svojim deležem postopno nadrediti.

Postopna замена privatnega gospodarstva z združnim, a za tem olajšanje socialnih nasprotstev, pomirjenje dela in kapitala z odstranitvijo kapitalističnega profila in izboljšanje položaja najemnikov, to so prednosti združnega gospodarstva nad sedanjim.

Tako sodelovanje bi polagoma spajalo vsakovrstna tudejstvom v skladno celoto, ki bi znala pravilno oceniti splošno škodo naših še nedotaknjenih močvar, neugnanih hudournikov, neuravnanih rek in bi našla sredstva za načrtno gospodarstvo.

Zdi se, da bomo čim prej krenili v to smer.

čila 130 litrov vina vse leto. In koliko jih je, ki stočijo komaj par hektolitrov na leto! Ali ni to nekaj poraznega. V nobeni pridobitni panogi ni resnega, načrtnega gospodarskega cilja; povsod najdemo večji ali manjši nered, zmešnjavo in površnost. Kako je vendar vse to mogoče? Verjetno bo glavni vzrok v tem, da nam manjka zakonov, ki bi takšne nesmotrnosti sprečevali. Toda tudi na odločilnih mestih naj bodo možne s praktično in tehniško gospodarsko izobrazbo, ne pa oni drugi, ki presojujejo gospodarske zadeve samo po birokratskih vidikih.

Nujno je treba napraviti neki red. Vse gostilne, ki ne stočijo v enem letu recimo 10 hektolitrov, naj se zapro. Vse gostilne na deželi izven trgov in večjih vasi morajo biti oddaljene druga od druge 2 do 3 km. Začasno, za prehodno dobo, se lahko uklenjeni obrati oddajo v najem vinogradnikom, da iztočijo sami svoj lastni pridelek. Davek, ki ga plačujejo takšne gostilne, bi bil večkratno odtehtan s haskom pri kmetijskem gospodarstvu, ker bi se gospodar začel bolj brigati za kmetijo in ne bi čakal gostov, kakor pajek v mreži na muho. Pobuda in zahteva za to uređitev bi morala priti ravno iz vrst gostilničarskih zadrug.

Nasveti — razgovori — izkušnje.

69. Reporeznico sem že davno mislil nabaviti, pa sem vedno odlagal. Stroje, katere rabimo le nekaj dni v letu, nimam rad. Denar leži v njih — in vse leto se jih je treba izogibati. Letos imam precej repe in pese. Rezanje na roko je zelo zamudno. Sadni mlin imam na električni pogon. Kamnite valjarje sem razmaknil tako široko, kolikor je bilo mogoče. Drobno in srednje debelo repo vržem kar celo v grob, zelo debelo presekam. Zdrobi tako dobro, idealno, odlično, izvrstno, da boljše ni mogoče! Zelo sem zadovoljen, da si nisem nabavil reporeznice. Počasnost ima včasih tudi svoje dobre strani. Tudi buče bom drobnil na ta način. Celu repo in peso se ne upam krmiti. Živina se pri tem tudi zelo muči.

70. Dve mali gozdni parceli sem pred desetletji izkopal, nekaj let močno gnojil in orač, potem pa spremenil v travnik in sadonosnik. Te parcele mejijo ob dveh straneh na sosedne gozdove. Sedaj mi je šele padlo v glavo, da bi bil moral ob meji takoj zasaditi dve ali vsaj eno vrsto gozdnega drevja novejših sort, kakor: zelena duglazija, črni oreh, japonski mecesen, ameriški jasek, kanadska topola. Ljudje bi videli, kako te sorte uspevajo in si napravili lastno sodbo o njih. Ob enem bi vsaj lastno drevje delalo senco in škodo travniku in sadnemu drevju. Šele pred dvema letoma sem začel saditi to drevje ob mejah.

71. Kmetija in gostilna ne spadata skupaj. Kmetijska gostilna ima premalo prometa, da bi popolnoma zaposlila vsaj eno delovno moč.

Gostilne na deželi bi morale biti v zvezi z mesarijo, pekarijo, branjarijo, kakršno koli trgovino ali drugo obrtjo, samo s kmetijo ne. Izjema je dopustna le, če ima gostilničar vinogradsko posestvo in mu je cilj, da istoči lastni pridelek. Če že kje obstoji kakšna večja kmetija z dobro idočo gostilno, naj že oče dodeli enemu nasledniku kmetijo, drugemu gostilno.

Gostilniška obrt se tudi začinja modernizirati, sicer zelo počasi, pa vendar po malem. Modern obrat zahteva vsaj nekaj strokovnega znanja. Upati je, da se ne bo dogodil več primer, kakor nekdanj v neki kmetijski gostilni v zelo vinorodnem kraju. Dva gosta sta prišla v gostilno in naročila nekaj jedi in pol litra vina. Dobil sta jajce s solato. Prvi, ko je poizkusil vino, je rekel drugemu: »Zdi se mi, da je očet precej boljši kot vino.« V to vstopi gostilničar in mu reče drugi: »Vi, oče, moj tovariš trdi, da je očet na solati boljši kakor vaše vino.« Pa se odreže gostilničar: »Eh, kaj bo boljši, saj sem oboje na eni pipi natočil.« To, žal, ni dovtip, ampak žalostna resnica. Res se je nekdanj v vinorodnih krajih točilo v domačih gostilnah najslabše vino. Slaba roba namreč ne prenese voznih stroškov na daljavo.

Poznam kmetijsko gostilno, ki je lani sto-

72. Pomen različnih stanov in poklicev.

Prvo mesto pripada onim, ki proizvajajo vse tisto, kar je za človeško življenje neobhodno potrebno: živež, obleka, obutev, stanovanje, kurjava, razsvetljava. Namesto na prvem, so skoraj vse te proizvodnje na zadnjem mestu. Zakaj tako — kdo je tega kriv? Mi sami. Naša srca so polna zavisti, pohlepa, škodoželjnosti in vseh mogočih nečednosti. Samo tistega, kar je najbolj potrebno, spoštovanje do lastnega dela, globoke, iskrene, požrtvovalne ljubezni do lastnega stanu, tega ni.

Potem pride zdravje, vzgoja in izobrazba. Vsi in vse, kar skrbi za zdravje, vzgojo in izobrazbo, spada v to skupino. Večkrat sem razmišljal, kako zelo uspešen vzgojitelj bi bil lahko tudi sodnik v gotovih razmerah in za gotove ljudi. V zadnjem stoletju se je miselnost množic spremenila. Bolj se bojijo orožnika kakor hudiča in bolj bi upoštevali vzgojne nauke sodnika kakor duhovnika. Pri današnjem stanju, ko zakoni nimajo prave zveze z življenjem, je to nemogoče. Če bi kdo res v tem pravcu deloval, kaj kmalu bi ga višji nadrejeni birokratizem ponižal in onemogočil.

Vsi navedeni stanovi in poklici morali bi biti trdno povezani med seboj, kot ena družina, ena stranka, in doseči vpliv na vodstvo države in narodnega gospodarstva. Kmet in delavec, ročni kakor tudi duševni, to so stebri, podlaga vsega človeštva. Drugi so tudi več ali manj potrebni, toda poglobitni niso. Vse te naj si

vsak posameznik uvrsti in vrednoti kakor hoče, ve in zna.

73. Koruze za zeleno krmo sem vsejal po ječmenu 8. avgusta, kosil sem v drugi polovici oktobra. Bila je gosta in velika. En ar (100 kv. m) mi je dal krme za 8 glav živine za dobre tri mesece ali za eno 500 kg težko govedo za več kot dve leti. Iz tega je razvidno, kolike važnosti je setev zelene koruske.

Letos smo sejali sorazmerno zelo veliko repe. Tega ne bom več storil. Okopavali smo brez konca in kraja. Sejal bom v bodoče čim več koruske. Kolikor je ne bomo sproti pokrmili, jo bom pokosil, malo posušil, povezal v snope in zložil v kozolec. To bo dobra suha krma. S koruso je zelo malo dela, sejati in pokositi. Okopati jo sploh ni treba. Ker je zelo gosta, zaduši ves plevel pod seboj.

Danez sem računal, če bo dovolj krme. V parni nad hlevom je sena in otave: 10 m x 5,2 m x 2,2 m je 114 kub. m po 70 kg skupaj 80 qu. Na kozolcu detelje 40 qu, pšenične slame 25 qu, vsega skupaj 145 qu. Slame računam še enkrat toliko, kolikor je bilo zrna.

Živine imam 40 qu žive vage. En metercent žive teže živine rabi dnevno 2—3 kg krme. Po 2 kg je bolj slabo krmljena, po 3 kg dobro. Krme je treba za pet mesecev — to je 150 dni. Če računam po 2 in pol kg na metercent, znese 100 kg dnevno, skupaj 150 qu. Krme hodi namalo, ker smo že vso pomožno krmo (koruznico, fižolovino) pokrmili. Treba bo zelo štediti, ali en komad odprodati.

Gorjčan

74. Selekcija pšeničnih sort. Letošnja letina pšenice nam kaže pot k izbiri sort. V tem letu so menda po vsej Gorenjski na splošno odpovedale vse tuje pšenične sorte. Imam slabe izkušnje z beljskimi sortami in se tem pridružujejo tudi beltiške. Tudi toliko hvaljena osinka št. 277 uspeva samo ob ugodni letini in če menjam seme na vsako drugo leto. Letos je dala polovico manjši donos in polovico slabšo kakovost kot domača rdeča resnica. Nedvomno je, da v slabih letinah vse te tuje sorte mnogo bolj odpovedo kot pa domače, in bo to golo dejstvo v kratkem času odpravilo vse te poizkusne sorte tudi iz najnaprednejših kmetij. Prepričan sem, da bomo s selekcijo domačih sort, kot so bela in rdeča golica ter rdeča z resami, dosegli mnogo trajnejše in večje uspehe. Tem sortam vzgojiti tršo slamo in večji klas bodi naš smoter in pričnimo v tem pravcu takoj z delom.

75. Setev prosa. Proso, posejano na zaraščene njive, je pridelek, katerega zaslужijo ženske ponavadi že s pletvijo. Čul sem, da ponekod proso okopavajo z okopalniki. Naj se oglasi kateri od izvajalcev

tega načina obdelave. Vsekakor zamorem iz lastne prakse priporočati tale način: Na menjalnih travnikih ali stari lucerni pomladi precej rano pokosim. Gnojim srednje s preležanim hlevskim gnojem ter kakih 18 cm globoko orjem. Režem brazde do 35 cm široke, da se popolnoma obrnejo. Nato posipljem še nekoliko superfosfata. Branam v isto smer kot sem oral, toda z narobe obrnjeno Sackovo brano, ker le na ta način se brazde ne razkopavajo. Ko je proso 10 cm visoko, ga primerno branam. Pletev običajno izostane.

76. Še o setvi in obdelavi strniščne repe. Setev repe s sejalnimi stroji se odlično obnese. Delam sledeče: Na en del repnega semena dam pet delov drobnega peska ter dobro premešam. Pri sejalnem stroju (13redni Patria) pustim samo srednjo in na obe strani vsako peto sejnico odprto (55 cm). Vse ostale povsem zaprem. Običajno imam za setev pšenice veliki regulator na št. 25, mali na št. 15. Za setev repe v zgoraj navedeni mešanici postavim oba regulatorja na št. 5 ali 6 in tako porabim čistega repnega semena en in pol litra na hektar. S takšno setvijo dobim najlepšo in zelo enakomerno setev ter si prihranim polovico dela. Med vrsticami dvakrat okopljem z okopalnikom, po vrsticah pa enkrat z motikami. Tudi pletev v glavnem izvršim samo po vrstah. Prvo okopavanje izvršim nekaj ožje in plitkeje, da se repa preveč ne zaspije z zemljo. Letos sem tudi v rani krmski mešanici, korenje; repa in solata, vsejal korenje in vrste, po 52 cm narazen. To mešanico pri nas navadno dvakrat rano oplevemo. Repa in solata se zgodaj pokrmijo prašičem. Zlasti po vrstah korenja ju najprvo populimo. Ko ostane korenje samo, okopavamo 2 do 3krat z okopalnikom, z motikami pa enkrat v vrstah. Uspeh: dela manj, pridelek večji in čista njiva.

77. Izmenična saditev koruske in krompirja. Lansko leto sem bil s to saditvijo izredno zadovoljen. Način tovrstne izmenične saditve je dal za 30 odst. večji donos. Imel sem poskus sajen na globoki, rahli zemlji z delno peščeno podlago. V tem letu je uspeh pri krompirju popolnoma izostal. Krompir je imel od stalnega deževja že itak preveč vlage in je bila korusa samo ovira za potrebno osušitev zemlje. Vzrok več, ker sem imel sajeno na ilovnati, malo propustni zemlji. Izgleda, da je pogoj za uspešno sajenje po tem načinu rahla propustna zemlja ter zlasti bolj suho in toplo poletje.

Ivan Ocepek, Volčji potok

78. Pognojil sem dva travnika v hriboviti legi, in sicer je vsak obsegal približno 12 oralov. Na prvega sem raztrosil kompost, na drugega hlevski gnoj. Opazoval in primerjal sem pridelke. Na trav-

niku, kjer sem raztrosil kompost, je zrasla bujna in gosta trava, v kateri so bile močno zastopane detelje. Nasprotno pa je obrasel s hlevskim gnojem gnojen travnik z visoko, toda redko travo. Sena je bilo več s prvega kot z drugega travnika. Tudi krave so se rajše pasle na tem travniku. Mlečnost je bila za 30 odst. večja ob tej krmi ali paši.

Kompost sem napravil iz zemlje, pepela, hlevskega gnoja, straniščnika, cestnega blata in raznih odpadkov. Takšen kompost si lahko napravi vsak kmet in ko bo enkrat videl uspeh, ne bo pripravljane komposta nikoli več opustil.

79. Pri nas je običaj, da pustimo tele sesati kravo. 6 tednov pripuščamo trikrat dnevno, v sedmem tednu 2 krat, v osmem pa enkrat, nakar tele odstavimo. Že nekoliko let sem gruntal, zakaj ima skoraj vsako tele v dobi sesanja drisko. Končno sem se odločil in začel teleta napajati. Dajal sem mu 1. teden 3 litre mleka, drugi 4 l, tretji 6 l, četrti 7 l, peti 8 l, šesti samo 7 l, sedmi že 6 l in končno osmi teden le še 5 l. S 6. tednom je začelo tele že po malem gristi nežno seno. Do 16. tedna sem potem mešal to količino postopoma s posnetim mlekom, tako da sem h koncu dajal le še posneto mleko. Seveda mora biti posoda za mleko čista in mleko se mora dati teletu čim se pomolze. Zaradi napajanja krava nič ne trpi, temveč se nasprotno čisto izmolze, kar je za pospeševanje mlečnosti koristno, a tele dobi ono količino, ki jo more prebaviti. Tudi driska se ni nikoli več pojavila.

Sedaj mi je jasno, zakaj je imelo tele pri sesanju drisko. Preveč se je napilo mleka in ga ni moglo v redu prebaviti. V bodoče bom vedno po tem načinu napajal teleta.

Matevž Hacc

Podcerkev 1, Stari trg p. Rakeku

80. Strokovno časopisje. Pri nas se propagira neki novi kmetijski strokovni časopis. Po mojem mnenju ta novi strokovni časopis ni potreben, niti ni za naše razmere tako dovršeno urejen, kot naš stari znanec »Kmetovalec«. Zato bi bilo koristno, ako bi sedaj ob koncu 57 leta, kar izhaja, nekdo izmed starih čitateljev napisal članek, ki bi jedrnat povedal, kako velike koristi je in še ima slovenski kmet od »Kmetovalca«. Saj so v njem pisali in učili desetletja najboljši naši strokovnjaki in če smo v kmetijstvu napredovali, ima »Kmetovalec« nemalo zaslugo za to!

Ali res rabimo nov strokovni časopis in ali ustanova, ki ga izdaja, res ne najde drugo polje dela, kakor da tam, kjer je potrebi že zadoščeno in to prislužno zadoščeno, cepi naše sile? Ali ne bi kazalo, če že mora ta ustanova izdajati svoje glasilo, da v njem obširno poroča o svojem delu in uspehih, bolj obširno posveti svoje

strani splošno gospodarskim vprašanjem, kot to more storiti »Kmetovalec«. Pred meseci smo čitali v »Kmetovalcu«, da tak časopis izdaja slična ustanova v Novem Sadu? Zakaj je mogoča v Novem Sadu, kjer izhaja od privatne iniciative izdajanje strokovni časopis »Poljoprivredni glasnik«, delitev dela in kateri so vzroki, da kaj takšnega mi Slovenci ne znamo? Posebno v sedanjih časih je potrebno, da mobiliziramo vse naše konstruktivne sile, ne pa da jih cepimo.

Ostali bom zvest »Kmetovalcu«, ne zaradi tega ker sem nanj navajen, temveč ker najdem v njem ono, kar v gospodarstvu rabim. Priporočam ga vsakemu kmetu, predvsem pa mladini, ki je bolj dovzetna za pobude, kot mi starejši.

H. F.

81. **Izkušnje s sojo**

(odgovor na vprašanje g. Goričana)

V našem kotu jo sadimo že nekaj let in doslej se je pokazala kot rentabilna. Sadimo sorto, ki ima rumenkasto in podolgovato seme. Najboljše uspeva soja kot samokultura, ker zahteva mnogo sonca. Ljubi nekoliko težjo, vlažnejšo zemljo, ki jo je treba izorati jeseni ali pozimi, da se zemlja dobro predela in napije zimske vlage. Polje pognojimo s hlevskim gnojem ali pa z nitrofoskatom in gnoj zaorjemo. Sadimo sojo kot fižol, 1 do 2 zrna v vsako jamico. Soja zelo dobro kali, še boljše pa, če jo namočimo pred sajenjem.

Obdelovanje je prav takšno kakor pri vseh okopavinah: z okopalnikom med vrstami in ročno v vrsti. Če je soja na primernem mestu, dozori v septembru in rodi obilno. Letos smo našli na enem samem grmu 203 zrn. Spravljanje je lahko, rastline populimo in povežemo v snope. Stroče ne razpoka kmalu, zato se s spravljanjem počaka, da odpade vse listje. S koreninje moramo zemljo popolnoma otrestiti, kar je mogoče le, če ne pulimo v mokrem. Mlatilnica omlati zelo čisto in hitro ter se zrna ne lomijo. Zdrobljeno slamo, ki ima mnogo beljakovin, živina prav slastno žre. Na vetrnici očistimo zrnje. Letos nam je nagajala zemlja, ki se je držala korenin in ostala tudi z očiščenno sojo, ker je prav iste velikosti. Vendar s pranjem lahko odstranimo tudi to zemljo.

Zrnje pokrmimo v glavnem prašičem v obliki juhe. Zato moramo sojo dobro presušiti, da lahko na domačem mlinu napravimo iz nje zdrob. Z nekoliko ovsa in sojinega zdroba kuhamo juho za prašiče, kateri se zelo hitro in dobro pitajo, saj ima sojino zrno do 20 odst. masti. (Če se nekoliko te juhe prelije preko roba pri kuhanju, smrdi čisto po pripaljenem olju). Redimo že več let s sojo in tako bomo delali tudi v naprej. Nezdobljena soja se ne da kuhati in je težko prebavljiva, zato se mora brezpogojno zdrobiti v zdrob.

Ker soja ni izbirčna za zemljo in dobro uspeva, če lega ni preveč senčna, daje dostikrat boljše uspehe kakor lupina, ki rodi, kolikor sem videl pred leti v Počivčah, prav slabšo in ni niti zdaleka tako redilna kakor soja. Pridelek soje na ha znaša pri nas v Savinjski dolini približno 20 centov.

Inž. Cizej

82. **Gnojnici primešamo superfosfata**, kadar koli jo izpeljemo na travnik. Imamo sod 1000 lit. in vsakokrat, ko je sod na-

polnjen, nasujemo vanj 10 kg superfosfata, ki se med vožnjo dobro premeša. Najboljše bi bilo seveda imeti v sodu posebno pripravo za mešanje. Na ta način pripravljena gnojnica priključimo iz travne ruše detelje, katerim pomaga fosfor v dodanem superfosfatu na noge. Posebno se da, v jeseni se je jasno videlo, kje smo gnojili z gnojnico in superfosfatom. Živina se je pasla najraje na onem delu travnika, kjer je bilo na ta način gnojeno.

Inž. Cizej

Poljedelstvo.**Sortni poskusi s fižolom leta 1940.**

Ing. J. Zaplotnik

Kmetijska poskusna in kontrolna postaja v Ljubljani je tudi v letošnjem letu nadaljevala z različnimi poskusi. O poskusih s krompirjem je bilo že govora v 10. letošnji številki »Kmetovalca«. V današnji številki naj sledi kratko poročilo o sortnih poskusih s fižolom. Poleg običajnih podatkov o uspehu pridelovanja oziroma prinosnosti posameznih sort bomo priključili še uspehe opazovanj glede na odpornost rastlin, na število stročja in zrnja, ki odpade na določeno število rastlin pri vsaki sorti, kakor tudi število zrnja, ki pri posamezni sorti pride povprečno na en strok.

Dodali bomo še nekaj drugih opazovanj, ki se nam zde važna in vredna, da se zabeležijo.

Poskusi so bili na Bokalcih. Zemlja je srednjetežka, lega nekoliko nagnjena. Prej se je tam nahajala drevesnica. Gnojili smo z 200 kg kalijeve soli, 400 kg rudninskega superfosfata in 100 kg apnenega dušika na hektar. Sadili smo 1. skupino, 8., drugo skupino pa 9. maja. Fižol je ozelenel med 22. in 25. majem. V začetku junija smo ga okopali prvič, proti koncu junija drugič. V prvi polovici julija je začel cveteti. Dozorel je sredi septembra.

TABELA I.

S o r t a	Število rastlin v %		Število			1000 zrn tehta gramov
	kalilo	dozorelo	strokov	z r n		
			na 100 rastlin		na 1 strok	
I. skupina						
ribničan, debeložrnat	95.1	91.7				561
ribničan št. 74 ₃₆	95.4	80.7	713	2563	3.6	507
ribničan št. 102 ₃₆	95.3	85.7	737	2702	3.6	465
ribničan št. 244 ₃₇	93.1	82.3	709	2816	4.0	464
ribničan drobnožrnat	91.6	63.1	543	1933	3.5	433
prepeličar I.	87.1	66.2	405	1142	2.8	549
prepeličar II.	93.5	80.2	582	1972	3.3	537
prepeličar III.	94.5	70.9	542	1325	2.4	467
prepeličar št. 159 ₃₆	88.2	71.4	509	1842	3.6	462
II. skupina						
mandalon	89.1	61.5	522	1330	2.5	505
bela fižolica, drobna	78.1	55.3	837	3492	4.2	193
bela fižolica, debelejša	80.1	57.0	1191	5400	4.5	222
rumena fižolica	82.4	63.0	655	1558	2.4	346
okrogla zelenka	90.1	52.3	343	1050	3.0	360
dolga zelenka	93.9	75.5	657	2176	3.3	406
ribničan št. 102 ₃₆	95.3	77.8	682	2376	3.5	440
rjavi koks	93.9	82.5	548	1758	3.2	507
prepeličar št. 159 ₃₆	87.0	63.8	491	1378	2.8	455
III. Na lahki zemlji:						
prepeličar št. 159 ₃₆	86.0	84.0	504	2311	4.6	582

Poskusi so bili napravljeni v dveh skupinah, v vsaki po 9 sort, tako da je bila vsaka sorta posajena na 5 parcelah. Sadili smo v vrste, oddaljene po pol metra, približno na vsakih 10 cm je prišlo eno zrno. Pet takih vrst, dolgih po 10 m je bila parcela; površina parcele je torej znašala 25 kv. m, na vsako parcelo pa je prišlo 500 zrn. Kakih 10 dni po kalitvi smo prešteli vse rastline, ki so izkalile. Prav tako smo prešteli vse rastline pred mlačvijo; na sto povprečnih rodovitnih rastlin vsake parcele smo prešteli tudi stročje in zrnje. Za seme smo porabili postajin pridelek iz prejšnjega leta. V poskus smo vzeli 4 linije, ki smo jih vzgojili sami, in 8 najbolj razširjenih sort nizkega fižola, ki se v Sloveniji prideluje. Od teh smo od nekaterih vzeli po več tipov. Za primerjavo med obema skupinama smo vzeli našo selekcijo ribničana št. 102-36, enako pa smo v obe skupini uvrstili tudi prepeličar št. 159-36.

Precej škode so napravili na poskusih zajci, zlasti v začetku rasti, t. j. maja in junija. V drugi skupini so bile občutno poškodovane skoraj vse sorte z izjemo ribničana, pri katerem ni bilo znatne škode, v prvi skupini pa je bil znatno poškodovan prepeličar 159-36. V drugi polovici rasti je oviral pravičen razvoj pozen poletni plevel. Ta je v letošnjem deževnem letu precej pripomogel k temu, da do-

zorevanje ni bilo povsem pravilno, ker se je bolj zadrževala vlaga. Pri slabše rastočih sortah in pri bolj od zajca poškodovanih parcelah je bila plevelna nadloga občutnejša.

V tabeli I. so zbrani podatki, dobljeni s štetjem v teku leta med rastjo in po žetvi v laboratoriju. Poprečno je ribničan, tako selekcioniran kakor neselekcioniran, kalil najboljše. Dobro je kalil tudi rjavi koks in dolga zelenka, slabši so bili prepeličar, mandalon in okrogla zelenka, najslabše pa so kalile fižolice. Prav tako je dospele do žetve največ ribničana, v tem oziru je bil dober tudi rjavi koks. Zadovoljili so še nekateri prepeličarji in dolga zelenka. Drobnozrnati neselekcionirani ribničan, nekaj prepeličarja, mandalon, vse fižolice in okrogla zelenka so dospele do žetve komaj z nekaj nad nollovičnim številom prvotnih rastlin. Po številu stročja in zrnja prednjačijo bele fižolice. Tudi poprečno število zrn na en strok je pri beli fižolici največje. Glede na število stročja in zrnja so zadovoljili ribničani, deloma tudi dolga zelenka. Pri drugih sortah pa je bilo tako število stročja in zrnja manjše.

Nekaj prepeličarja št. 159-36 smo imeli vsajenega pri postaji na lahki zemlji. Pri tem je bil odstotek dozorelih rastlin mnogo višji, prav tako je bilo tudi število zrn na rastlino in na strok znatno večje,

število stročja pa je bilo približno isto. Zadevne številke so v tabeli I. v zadnji vrsti. K tej tabeli moramo še pripomniti, da se je pri obdelavi v laboratoriju pri debelo-zrnatem neselekcioniranem ribničanu pripetila pomota: šteti so bili stroki 100 najboljših rastlin, kar se seveda ne more primerjati s povprečnimi rastlinami. Zato smo dotične številke izpustili. V zadnjem stolpcu tabele so podatki absolutnih težin 1000 zrn. Iz te si lahko nekako predočimo debelost zrnja posameznih sort.

V tabeli II. imamo podatke o množini pridelka. Pridelki so preračunani na en hektar. V tretjem stolpcu je izračunan verjetni pogrešek po korigirani Peterovi formuli, v četrtem stolpcu je ta pogrešek izražen v odstotkih. V zadnjem stolpcu so vsi pridelki preračunani tako, da je ribničan št. 102-36 vzet kot 100. Iz tabele izhaja, da je tudi letos, prav tako kot lansko leto, dal ribničan najboljše rezultate. Le drobnozrnati, neselekcionirani ribničan je dal komaj pičlo polovico. Precej dobro so se odrezali rjavi koks, dolga zelenka, en prepeličar in debelejša sorta bele fižolice. Najslabša je bila okrogla zelenka, ki ni dala niti eno četrtino pridelka ribničana. Lansko leto je dala ta sorta na 100 delov ribničana 61 delov, letos pa komaj 23 delov. Vse druge sorte so dale od ene četrte do ene polovice pridelka ribničana.

K tabeli II. moramo pripomniti, da je bilo tehtano pri vsaki sorti vse zrnje, dobro in slabo. To smo morali upoštevati zato, da smo izključili nepovoljen vpliv dežja na dozorevanje v drugem septembrskem tednu. Tako je dal ribničan, ki smo ga spravili 7. septembra, 93% dobrega in le 7% slabega zrnja; oni, ki smo ga spravili 10 dni pozneje, pa je dal 86% dobrega in 14% slabega zrnja. Seveda so se ponašale razne sorte v tem oziru precej različno. Tako so dali prepeličarji iz I. skupine, katere smo vse spravljali enakomerno 17. in 19. septembra, naslednje odstotke dobrega zrnja: prepeličar I 71,5%, prepeličar II 65%, prepeličar III 60,6%, prepeličar 159-36 83%. Med sortami, ki je bila v tem oziru zelo slaba, je tudi dolga zelenka s 64% dobrega zrnja. Tudi rjavi koks, ki smo ga spravili pred dežjem, 7. septembra, je dal samo 72% dobrega zrnja. Tehtali smo v začetku novembra. Pridelek bi se s časom najbrž še nekoliko osušil, tako da

TABELA II.

S o r t a	Poprečni pridelek kg/ha	Verjetni pogrešek EM v %	EM v %	Za primerjavo ribničan 10236 = 100
I. skupina				
ribničan, navaden, debelo-zrnat . . .	1720	174	8'57	81'90
ribničan, št. 74 ₃₆	2120	110	4'40	100'95
ribničan, št. 102 ₃₆	2100	90	3'63	100'00
ribničan, št. 244 ₃₇	2070	48	1'98	98'57
ribničan, navaden, drobnozrnat . . .	1010	40	3'30	48'09
prepeličar I., trgovsko blago	800	93	9'83	38'09
prepeličar II., « «	1600	37	1'95	76'19
prepeličar III., « «	920	92	8'38	43'81
prepeličar, št. 159 ₃₆	1220	80	5'47	58'09
II. skupina				
mandalon	830	60	6'09	45'85
bela fižolica, drobna	840	76	7'57	46'41
bela fižolica, debelejša	1200	68	4'76	66'29
rumena fižolica	760	64	7'12	41'99
okrogla zelenka	420	52	10'57	23'20
dolga zelenka	1250	20	1'37	69'05
ribničan, št. 102 ₃₆	1810	105	4'91	100'00
rjavi koks	1390	85	5'56	76'79
prepeličar 159 ₃₆	860	73	7'10	47'51

bi bila absolutna višina pridelka posameznih sort nekoliko nižja, vendar pa bi to osušenje ne moglo bistveno vplivati na razmerje posameznih sort.

Prepeličar št. 159-36, sajen na lahki zemlji, je dal 1740 kg na ha. Tu je dal 96% dobrega in 4% slabega zrnja.

Letošnji rezultati deloma potrjujejo rezultate, dosežene pri lanskih poskusih. Pri nekaterih sortah pa so se vrednosti pokazale precej različne od lanskih. To potrjuje zahtevo strokovnih krogov, da moremo dati dokončno oceno šele po večletnih izkušnjah.

Lansko suho leto smo na težji, močni zemlji dosegli visoke pridelke, ki so bili tudi v kvalitetnem oziru prvovrstni. Letos, ko je bilo leto mokro, smo na enaki zemlji le deloma dosegli dobre pridelke, toda po kvaliteti ti pridelki za lanskoletnimi precej zaostajajo. Na lahki zemlji pa smo dosegli letos pridelke, ki zadovoljujejo tako po množini kakor tudi po kakovosti. Iz tega sledi, da bi pri večjem obsegu pridelovanja fižola kazalo, del fižola posejati na težjo zemljo, del pa na lažjo zemljo povsod tam, kjer je to mogoče.

ti v njem se morajo procesi gnitja vršiti normalno. Ali je kompost že uporabljen, spoznamo po njegovi enolični vnanjosti. Dozoritev mu traja 2 do 3 leta.

Običajno vlagamo v kup drenažne cevi z namenom, da pospešimo zračenje, ker se sicer kompost preveč zbije, a pri tem se dogodi, da prično svoj posel anaerobne bakterije (ki ne rabijo kisika za svoje življenje). Dobro je tudi, da se okoli kupa namestijo odvodni jarki, za odvod deževnice, pri čemer se pa tudi hranive snovi zgube. Ako se kompostirajo snovi, ki nimajo nitrifikacijske-nitrogene bakterije, se mora ta material inficirati s čistimi kulturami teh bakterij. Imamo gospodarstva (Vojvodina), kjer se proizvaja mnogo slame. Tudi njo je dobro kompostirati. Ta slama se mora inficirati s specialnimi kulturami »Ader«. Preparat ima bakterije, ki mineralizirajo, kajti v slami teh bakterij ni. Za 2 meseca se pretvori slama v gnoj.

Pri kompostiranju odpadkov rastlinskega izvora je treba paziti, da v kompost ne pride seme kakega plevela. Zemlja, ki pride v kompost mora imeti dovolj apna, sicer se mora dodati apno ali lapor (blato s cest). Priporoča se, da se na sloj komposta zasade sončnice, katere ga s svojim širokim listjem zasenčijo in onemogočijo rast plevela v njem. To velja poleti, spomladi in pozimi se mora pokriti z deskami, ker z izpiranjem se izgubi mnogo hranilnih snovi.

Vsakemu gospodarstvu je potrebno, da ima po dva ali tri kupe komposta, kateri po redu dozorevajo, tako da je en kup v pripravi, medtem ko se drugi rabi. Kompost hitro deluje ter se njegovo delovanje izčrpa že v enem letu. Kompost je izvrsten gnoj za vrtove, travnike. Sestaven mu je različen, kakor je tudi material, iz katerega se kompost proizvaja, različen.

Kaj pa kompost?

Ing. Sorec Egon

Govoril sem o »važnosti in uporabi« gnojnice. Ne bo odveč, ako povem nekaj tudi o kompostu.

Pod kompostom razumemo zmes organskih snovi, katere gniijejo z zemljo. Razni gospodarski odpadki, kateri se ne morejo drugače uporabiti kot n. pr. pokvarjeno meso, drob, razni drugi klavniški odpadki, dlaka, perje, rogovi, razni rastlinski odpadki, listje, pokvarjeno seno itd. sodijo semkaj. Na dlani je, da imajo ti odpadki svojo hranilno vrednost, ali ta material ne more služiti direktno rastlini kot hrana, nego se mora poprej kakor rečemo »humificirati in mineralizirati«. A humifikacija in mineralizacija teh odpadkov se doseže baš s kompostiranjem. V gospodarski praksi razlikujemo dve vrsti kompostiranja: prvo oni kompost, kjer se kompostira hlevski gnoj, recimo na polju, kjer čaka na svojo uporabo. Drugo, kompost, kjer se kompostirajo razni gospodarski odpadki. Glavna činjenica kompostiranja je ta, da se pripravijo najpovoljnejše prilike razpadanja organske materije, ter da imajo mikroorganizmi, ki imajo sposobnost vezati osnovni dušik iz zraka povoljne prilike za življenje. Zgodovina kompostiranja sega prav daleč nazaj, kajti že v davnih časih ni imel interes na pripravljanju pripravljavanja komposta samo gospodar, nego tudi država, saj se je s kompostiranjem dobivala salitra za proizvodnjo smodnika.

Od načina proizvodnje komposta zavisi njegova kvaliteta, zato je treba postopati po nekih izkuštvih. Prvo moramo vedeti, da naj bo podlaga komposta popolnoma

nepropustna. Podlaga mora biti ali betonirana ali od nepropustne glinice, da se hranive snovi ne odcedijo. Na tako nepropustno dno se nalagajo sloj za slojem organski odpadki izmenoma z mineralnimi, dokler ne doseže kup višino 1 do 1.25 m. Širina kupa je 2 m, dolžina poljubna. Kup se pokrije s slojem plodne zemlje, bogate po bakterijah. Ta sloj mora biti rahel, tako da morejo delovati aerobne bakterije (ki rabijo kisik za svoje življenje). Perje, rogovina itd. težko razpadajo, zato je treba poskrbeti, da imajo aerobne bakterije čim ugodnejše prilike in da je njihovo delovanje čim učinkovitejše. Kup se nato 2 do 3 mesece pusti v miru, a po preteku teh se premeša, kar se pozneje ponavlja od časa do časa. Kompost mora biti na vlažnem zasenčenem mestu, kajti na soncu se osuši in bakterije v njem ne morejo delovati. V dežju se izperejo vse organske snovi, ki so se osvobodile organske vezi z mineralizacijo. Dobro je češče polivati kompost z gnojnico. Kompost mora biti vedno vlažen ali zopet ne preveč, kaj-

Delovanje kalija.

Ing. B. V.

Rastline rabijo kalij v mnogo večji količini kot ostale, tudi življenjsko važne hranilne snovi, kot so n. pr. dušik, fosforna kislina in apno. Zato moramo z gnojenjem nadomestiti količine, ki jih rastline vsako leto odvzamejo zemlji. V glavnem posvečamo največ pažnje dušičnim gnojivom, kar pa je premalo za pravilen razvoj rastlin.

Vloga kalija v rastlinskem telesu je v tem, da iz ogljikovega dvokisa (CO₂), ki ga dobi rastlina iz zraka, in vode, ki jo črpajo korenine iz zemlje, tvori ogljikove hidrate (les, škrob, sladkor). Če primanjkuje kalija, je tvorba ogljikovih hidratov nepopolna in počasna. Zrno žitaric ne postane tako polno, v koreninah in gomoljih se ne nabere toliko

škroba in sladkorja, kot je potrebno za hrano ali tehnično uporabo (krompirjev škrob za špirit, sladkor v sladkorni pesi za pridelavo sladkorja).

Vpliv, ki ga ima kalij na rastline, se ne sme presojati z očmi, temveč s tehtnico. Izvežbano oko opazi že na rastlini znake pomanjkljive prehrane. Pomanjkanje kalija povzroči včasih zelo bujno rast listov, kar zapelje mnoge poljedelca v misel, da je rast rastlin odlična. Zato nikakor ne vidi potrebe, gnojenja tudi s kalijem. Posebno pri pesi, kjer se je vprašanje gnojenja s kalijem najbolj proučevalo, so opazili, da se pri pomanjkanju

kalija po prvotni bujni rasti naenkrat zaustavi rast listov. Med listnimi rebri se pojavijo temne lise z belimi pikami, da izgleda, kot da je napadena od plesni. Če je pomanjkanje kalija zelo veliko, se počnejo listi na robovih frkati in povijati ter končno odpadejo. Glavna posledica vsakega pomanjkanja kalija je manjši odstotek sladkorja v pesi in škroba v krompirju, pa tudi pridelek je občutno manjši. Zato ne zanemarjajte kalijeve gnojila in jih uporabljajte predvsem pri tako zvanih kalijevih rastlinah: pri krompirju, pesi, repi, travnikih in sploh vsepovsod, kjer želimo proizvesti mnogo zelene mase.

nabrala gotova rezerva te važne rastlinske hrane. Nemci so na pr. vedno forsirali zelo močno gnojenje s fosfornimi gnojili. To forsiranje jim je prav prišlo v svetovni vojni, ker takrat jim je primanjkovalo te vrste gnojila in bi donosi polj gotovo veliko bolj upadli, če zemlja teh rezerv ne bi vsebovala. Ravno tako so postopali pred sedanjjo vojno in letos je produkcija žit upadla kljub slabi letini le za 3%, kar je gotovo pripisati omenjeni okolnosti. Toda tudi tam, kjer so se polja redno posipala z normalnimi količinami fosfornih gnojil, se tekom let nabere v zemlji večja količina neizrabljene fosforne kisline. Ta fosforna kislina je vezana na železo in glino, ki jo z močnim apnenjem osvobodimo in napravimo pristopno za rastline. Kdor je redno preskrbel zemljo s fosforno hrano, lahko torej z gnojenjem v suhem vremenu z žganim apnom ali apnenim prahom, poboljša pridelke brez novega gnojenja.

Iz tega vidimo, da je važnost apna zelo mnogostranska, čeprav se premalo upošteva. Vedno pa moramo upoštevati, da apno samo ni rastlinska hrana in radi tega tudi ne gnojimo z njim. Z apnom napravimo le zopet učinkovito ono hrano, ki je tako močno vezana, da je ne morejo rastline izkoristiti, ali pa zboljšamo fizikalna svojstva zemlje in s tem omogočimo bolj intenzivno delovanje koristnim bakterijam.

Apno napravi zopet učinkovito vezano in težko topljivo fosforno kislino.

Ing. B. V.

Fosforno kislino zamorejo rastline popolnoma izčrpati samo tedaj, če zemlja vsebuje apna v zadostni količini. Ko pride fosforna kislina v zemljo, se vedno veže na nekatere rudninske snovi, ki jih ta zemlja vsebuje. Najtežje dostopna je fosforna kislina za rastline takrat, kadar je vezana na železo ali mineralne sestavine gline. Na apno vezano fosforno kislino rastline še nekako najlažje oprostijo te vezi in jo potem usvojijo. Ker pa apno izpodrine železo in druge mineralije iz spojin s fosforno kislino, ki se veže na apno, vrši apno pri izkoriščanju fosforne kisline po rastlinah važno vlogo.

To dognanje je navidezno v nasprotju z onim, kar se je do sedaj učilo o apnu in fosfornih gnojilih. Priporočalo se je vedno, da se naj fosforna gnojila ne mešajo s takšnimi, ki vsebujejo apno (na pr. apneni dušik), ali pa ne potrosijo na polja, ki so sveže naapnena. Gornje dognanje na tem pravilu nič ne menja in ga moramo tudi v bodoče upoštevati. Fosforna gnojila, ki vsebujejo fosforno kislino v raztopljivi obliki, hitreje delujejo zato, ker se bolj enakomerno razdelijo v zemlji. Ko smo raztrosili kakšno gnojilo na polje, izluži dež ali rosa, pa tudi voda, ki jo vsebuje zemlja, fosforno kislino in se z njo napoji čim več okolne zemlje. Tako se fosforna kislina razdeli na večji prostor in tudi razredči, tako da je usvajanje po zemlji bolj popolno. Toda, čim se je fosforna kislina razdelila, se pri usvajanju veže na rudninske snovi in postane v

vodi netopljiva. Zato fosforno kislino deževje ne more izprati v nižje sloje, kjer jo rastline ne bi mogle doseči, kakor se to dogaja pri dušičnatih in kalijevih gnojilih, in zato je tudi mogoče gnojiti s fosforno kislino »na zalogo«. Da pa se fosforna kislina ne bi vezala na železo in glino, je potrebno, da zemlja vsebuje vedno dovolj apna, ker jo iz te spojine rastline najlažje vsrkajo za hrano.

Gnojenje z apnom je posebno važno na onih zemljah, ki so bile vedno močno gnojene s fosfornimi gnojili z namero, da bi se v zemlji

Travištvu.

Osuševanje.

C. B. D.

V Sloveniji je okrog 70.000 ha zamočvirjenega sveta. Ta visoka številka je v veliko breme našemu gospodarstvu, ki mora dokupovati živež drugod, tu pred nosom pa voda zamočvirja in onesposablja za kulture plodno zemljo.

Sedaj pozimi je čas, da o teh stvareh razmišljamo in si napravimo načrt, katerega bomo potem izpeljali v delo, ko bo primeren čas in ko bodo na razpolago sredstva. Če si pri zamočvirjenosti ne moremo pomagati sami, ampak zavisimo kopanje jarkov po tujem svetu od sosedov, ki imajo prav tako moker svet, jih skušajmo sedaj s pametno besedo pregovoriti, da skupno odstranimo vse zapreke, ki ovirajo hitro odvajanje talne vode.

Če je potreben dalekosežnejši načrt, obrnimo se na okrajnega referenta, ki nam bo preskrbel vse potrebno, da nam pomaga oblast, če z drugim ne, vsaj z nasvetom in strokovnim vodstvom.

Prav pogosto pa lahko zamočvirjenje odpravimo kar sami in ker nismo odvisni od tuje pomoči in dobre volje, se odločimo čim prej za posel in ne odlagajmo iz leta v leto, saj se nam dela vsako leto nova in nepopravljiva škoda.

Vzroki zamočvirjenju ali samo mokrotnejšemu svetu so, ali prenizka struga v potoku, ali skriti izviri na samem terenu, ali sestav zemlje, to je lega zemeljskih slojev. Če je takoj pod površino izpod ornice sloj ilovice, ki nikakor ne pro-

pušča vode v spodnje plasti, se voda seveda mora nabirati na površini, ker najbrž ne more odteči zaradi premalega padca zemljišča.

Najbolj pogosto je zamočvirjenje na obronkih gričev in hribov, sploh ob vznožju višin. Temu zamočvirjenju je vzrok naglo pritekanje površinske vode in preveliko nabiranje talne vode radi prepočasnega odtekanja.

Največkrat najdemo zamočvirjenost na travnikih. To je popolnoma razumljivo, saj vsakdo svoje najslabše zemlje pusti za travnik. Od travnika navadno zahtevamo, da je toliko suh, da se ob času spravljania krme ne pogrezujeta konj in voz. Toda ob visoki ceni krme in dobri prodaji živine kaj bridko občutimo to našo malomarnost. Kisle trave, ki edino uspevajo na takih travnikih, živina prebira in ji slabo koristijo. Marsikateri kmetovalec sprašuje za svet, s katerim umetnim gnojilom bi popboljšal svoj mokrotan travnik. Prijatelj, ne pomaga ti tu svet, ampak lopato in rovnico v roke, pa na delo. Sedaj pozimi ali še bolje pomladi boš našel čas, da to izvršiš.

Včasih zadostuje, če poglobimo in iztrebimo zanemarjen jarek, drugič lahko pomagamo z očiščenjem struge potoka, da voda hitreje odteče. Če je tak slučaj, pač ne odlašajmo. Največkrat pa moramo vodo odvesti. Odvajamo jo ali z jarki ali pa z drenažo. Eden in drug način se uporablja, toda odprti jarki niso preveč praktični in zato ne priporočljivi. Uporabljajo se le takrat, kadar moramo odvesti precej vode in to zelo hitro, ali pa ko moramo speljati izvirke vode iz travnika.

Odprti osuševalni jarki zavzamejo mnogo prostora, stanejo tudi mnogo denarja, kajti izkop in vzdrževanje sta mnogo dražja kakor pri drenaži. Prav tako ne služijo odprti jarki svojemu namenu tedaj, kadar zmrzuje. Razen tega ovirajo vožnjo po travniku ter so potrebni dragi mostički.

Odprti jarki imajo pa to prednost, da z njimi lahko reguliramo odtok vode, če vgradimo v poslednji iztočni jarek malo zapornico. Posebno v časih približevanja suše zadržujemo vodo in s tem tudi namakamo.

Jarki morajo biti dovolj globoki, okrog 80 do 100 cm, kar se pač ravna tudi po sestavi zemlje. V tež-

kih zemljah so lahko globlji (en meter), s strmejšimi stenami (1 : 1/2), v lažjih zemljah pa nekoliko plitkejši in s precej položnimi stenami, tako da jih lahko zasejemo s travami in ne izgubimo na ta način prav nič na prostoru. Jarek naj bo od jarka približno oddaljen 20 metrov. Seveda je lahko tudi več, če je zemlja bolj propustna. Kopati začnemo na najnižjem mestu, odlagamo rušo na stran, da z njo pozneje obložimo stene jarkov, če so stene položne. Padec pri odprtih osuševalnih jarkih mora biti vsaj 30 cm na 100 m, sicer nam bo voda v jarkih zastajala.

S samim izkopom jarkov pa delo še ni dokončno opravljeno: stene zasejemo z dobrimi travami, čistimo dno jarkov in jih vzdržujemo vedno čiste, sicer bo vse delo zastonj. Varujmo se pa pretiravanja pri odrejanju globine jarkov. Prav rado se namreč zgodi, da višino podtalne vode preveč znižamo. Zato ne bo odveč, če vprašamo strokovnjaka za svet.

Mnogo bolj praktična in cenena je cevna drenaža. Mogoče nam izgleda strošek za cevi visok in prav zato se bojimo začeti to delo, ne pomislimo pa, da je že samo izdatek za delavce manjši kakor pri osuševanju z odprtimi osuševalnimi jarki. Zemljišče ne razkosavamo prav nič, takšen travnik lahko preorjemo in spremenimo v njivo ali pa zasejemo umetno travišče. Cevi odvajajo vodo preko celega leta in ni jih treba vsako leto čisti-

stiti kakor pri jarkih. Dobra cevna drenaža traja 25 let in več. Denar, ki ga vložimo v drenažo, povrne travnik s povečanim donosom že v teku 3 do 5 let.

Na manjših površinah, v nagnjenih legah, na obronkih, lahko izvedemo drenažo sami. Če imamo pa drenažirati večje zemljišče z majhnim padcem, moramo pa že poklicati na pomoč izurjene delavce, ki so temu poslu večji, in strokovnjaka, ki nam bo napravil načrt, posebno glede potrebnega padca vode. Cevi ne smejo biti položene višje kakor 1 m, lahko pa še nekoliko globlje. Razdalja sesalnih jarkov naj bo 15 do 18 m, torej pride na eno jutro približno 400 m drenažnih jarkov. En delavec izkoplje na dan 15 do 20 metrov jarkov, tako da izvršijo drenažo enega jutra 3 do 4 delavci približno v 10 dneh.

Namesto drenažnih cevi si lahko pomagamo s fašinami (splet dolgih vrbovih in sličnih šib) ali lesenimi cevmi. Toda ostanimo rajši pri glinastih ceveh, kajti za nekoliko večji strošek pri nakupu bomo imeli manj dela s polaganjem in trajanje drenaže bo neprimerno daljše.

Ko smo tako drenažo končali, lahko travnik apnemo (10 do 20 centov po jutru), nato navozimo komposta, da ruša požene iznova in da zgnije mah. Če pa osušen travnik preorjemo in nanj zasejemo dobre trave, bomo dosegli dvakraten, pa tudi trikratni prejšnji pridelek.

Gnojilni poizkusi na travnikih v dravograjskem okraju.

Ing. J. Mastnak

Malo je pri nas gospodarjev, ki vzgajajo in negujejo travnike tako, kakor ti zaslužijo. Tem, ki so se lotili tega posla, se delo obilo poplača. Saj ni treba ponovno povdarjati, da so dobri travniki podlaga in izvor uspevanja in blagostanja slovenske kmetije. Večina naših travnikov je žal prepuščena sama sebi, kakor jo je bog ustvaril, k tem travnikom se prihaja le ob času košnje. Zaradi zanemarjenosti uspevajo na travnikih mah, plevel in zelišča ter onemogočajo rast redkim dobrim travam.

Takšna je torej večina naših travnikov in na tem tipu travnika so bili konec zime l. 1939-40 napravljeni gnojilni poskusi pod vodstvom kmetijskega referenta pri

različnih posestnikih v omenjenem okraju. Namen celotnega gnojilnega poskusa je bil, pokazati, kako se apneni dušik obnese za gnojenje travnikov. Apneni dušik je bil sicer tudi za gnojenje travnikov že nešteto krat preskušen in pokazal je povsod lepe uspehe, toda v teh krajih je bil kmetom manj poznan. Poskus je bil izveden pri 9 posestnikih, poskusna površina je bila 100 m² (1 ar). Na to površino se je raztrosilo ob nastopu pomladi, ko je sneg skopnel, 4 kg apnenega dušika. Isto tako velika površina se je tudi odmerila in pustila negojena v svrhu primerjave. Parcele so se pred trošenjem branale in po trošenju ponovno. Pridelek se je točno vagal.

Štev.	Ime in priimek	Kraj	Poskusna parcela			
			gnojena		negnojena	
			seno	otava	seno	otava
1	Mravljak V.	Sv. Primož	22.80	18	14.3	9.20
2	Smolak M.	Sv. Daniel	42	23	21.5	12.50
3	Mori F.	Vič	50	35	35	25
4	Kristan K.	Vuhred	44	25	29	20
5	Pšeničnik F.	Libeliče	36	19	22	16
6	Lauko O.	Trbonje	28	23	24	18
7	Kumprej M.	Sv. Daniel	35	24	28	13
8	Grubelnik F.	Vuzenica	87	68	59	51.50
9	Pratnekar M.	Mežica	60	—	51	—

Z gnojenih parcel je bilo od 22.80 do 87 kg sena, povprečno 44.97 kg in od 18 do 68 kg otave, povprečno 29.37 kg. Z negnojenih parcel pa od 14.30 do 59 kg sena povprečno 31.53 kg in od 9.20 do 51.50 kg otave, povprečno 20.65 kg. Sena in otave skupaj je bilo na gnojni parceli povprečno 74.34 kg, na negnojni parceli pa povprečno 52.18 kg. Razlika med gnojeno in negnojeno parcelo znaša 22.16 kg. Preračunano na 1 ha (10.000 m²) 22.16 q. Na tej površini bi se porabilo 400 kg apnenega dušika. Če računamo seno po 1 din/kg, znaša kosmati dobiček 2216 din, od tega odštejemo iznos za 400 kg apnenega dušika (100 kg 180 din), 720 din in za trošenje gnojila 96 din, ostane še vedno 1400 din dobička po hektarju. Iz teh poskusov lepo vidimo, da je

apneni dušik za gnojenje travnikov kaj priporočljiv. Poleg svojega gnojilnega dejstva je pokazal, da s svojim ostrim učinkom osmoli plevel in mah ter napravi na ta način prostor dobrim travam.

Uspeh gnojenja bi bil sigurno do sti večji, če bi bil poskus izvršen na dobrih travnikih.

Količeka pomena je gnojenje travnikov za celokupno gospodarstvo, je razvidno iz teh števil:

Slovenija ima 254.944 ha travnikov, s teh se pokosi 6.054.984 q sena in otave, po statistiki kmetijskega ministrstva iz l. 1938. Travniki, gnojeni z apnenim dušikom pa bi vrgli po ha povprečno za din 1400 več letno. Na 254.944 ha travnikov znaša to 346.921.600 din več letnih dohodkov, kot jih sedaj odvržejo.

nadaljevanju pravi poročilo: »Opazha se v zadnjem času, da se privatno drevesničarstvo omejuje, isto tudi proizvodnja drevesc v šolskih drevesnicah.«

Iz te trditve je razvidno, da se je privatno drevesničarstvo v letih 1933, 1934 in 1935 lepo razvijalo, ker bi sicer v letu 1937 ne bilo sposobno postaviti na trg okoli 240 tisoč drevesc. To seveda velja le za visokodebelna jabolka in hruške, ki se pri nas pretežno goje. Po gornji trditvi pa je morala že leta 1938 proizvodnja drevesc v privatnih drevesnicah pokazati prve znake nazadovanja. Zakaj?

V pojasnilo pogledjmo še, kdo so pri nas privatni drevesničarji? Poklicni so samo znani in priznani bratje Dolinški. Vsi drugi so pa kmetovalci-drevesničarji. Poklicni je radi lastne eksistence primoran vzdrževati obrat in če potrebno ga mora tudi prilagoditi novim prilikam, četudi bi se moral s svojo družino še bolj truditi ko poprej. Drevesničar-kmetovalec pa tak obrat obdrži le tako dolgo, dokler se mu ta izplača. Ker se mu obrat, ki zahteva mnogo vestnega dela v času, ko ima največ opravkov na polju in drugod po posestvu, očitno ni izplačal, je drevesničarstvo omejil, odnosno opustil.

Letošnjo jesen so se cene drevesc v privatnih drevesnicah zvišale za okoli 20%, kar se pa nikakor ne more smatrati za prekomerno, če primerjamo indeks cen življenjskih in industrijskih potrebščin, ki so časovno v zvezi s proizvodnjo drevesc. Cena drevescem je torej ostala relativno zvevši ista. In če bi se zvišala tudi za 100% in več, kljub temu sadik spomladi ne bo. Saj že kupcem za jesensko saditev, ki je komaj četrtinska napram pomladanski, ni bilo mogoče popolnoma postreči. Zaloge kvalitetnih drevesc so že razprodane.

Kdo je povzročil ta ogromni padec proizvodnje drevesc v privatnih drevesnicah? Ta padec so povzročile javne drevesnice. Namesto, da bi se v drevesnicah, ki se vzdržujejo iz javnih sredstev in v dobrobit vsega sadjarstva, preizkušala sodobna dognanja na polju sadjarstva in drevesničarstva za naše talne in podnebne prilike, kar privatnik z lastnimi sredstvi pri teh cenah nikakor ne more, so se spustile na raven producenta, t. j. povprečnega drevesničarja. Po smešno nizkih cenah 4 do 5 din za komad so prodajale svoje proizvode,

Sadjarstvo.

Pomanjkanje sadnih drevesc.

I. B.

Že spomladi, posebno pa sedaj v jeseni, je nastopilo občutno pomanjkanje sadnega naraščaja. Že za jesen, soditev so bila kvalitetna drevesca razprodana v vseh znanih in večjih drevesnicah. Kje bo spomladi dobil dobre sadike naš največji sadjar — kmetovalec? Od posajenih drevesc v jeseni jih je namreč posadil ta največji sadjar komaj 10%, ostale pa so posadili drugi ljubitelji.

Če bi bila drevesca življenjska potrebščina, bi to pomanjkanje pripisali razmeram časa, ker pa to niso, saj se jih ne da kupičiti v zalogo, moramo vzroke iskati drugod.

Pretečena zima je širom države in drugod povzročila po sadovnjakih ogromno škodo, prav tako pa tudi v drevesnicah. V gotovih pre-

delih naše ožje domovine so nekatere vrste jabolk, hrušk, češpelj in sliv docela izginile iz sadovnjakov, isto v drevesnicah, da ne govorimo o katastrofi, ki smo jo doživeli pri breskvah in marelicah. Zima nam je tako v precejšnji meri produkcijo zmanjšala pri sadnem naraščaju.

Iz anketnega poročila sadjarskega referata kr. banske uprave v Ljubljani iz leta 1938 posnemamo, da se v naši banovini nahaja 552 drevesnic, in to 13 javnih, 231 privatnih in 308 šolskih. Leta 1937 se je v teh drevesnicah proizvedlo 250.750 drevesc za oddajo. Zakotne drevesnice in posestniki pa vzgoje za svoje potrebe še nadaljnjih 50.000, tako da v Sloveniji vzgojimo letno okoli 300.000 drevesc. V

Privatni drevesničarji tako močne in občutne konkurence niso mogli vzdržati. Padcu cen je sledil padec proizvodnje drevesc. Posledica je, da je temelj sadjarstvu omajan, ker sadjarji ne bodo dobili potrebnih sadik niti v tem številu, kolikor je lansko zimo napravil mraz škode na starih nasadih.

Smoter javnih drevesnic bi moral biti že iz narodno-gospodarskega stališča našega sadjarstva drevesničarsko vzvišen. Tej važni gospodarski panogi za našega kmetovalca, kakor tudi za ljubitelje, bi mnogo koristili, če bi v javnih drevesnicah praktično preizkušali številne dobre nasvete in sporna vprašanja, ki se obravnavajo v strokovnih in drugih listih. Vprašanje dobrega in odpornega deblotvorca, vprašanje dusencev, paradiževcev, kutin, St. Julien in drugih podlag in sort (vrst), ki na te posamezne podlage spadajo, še daleč ni rešeno, niti za drevesničarja, niti za sadjarja. Šibko rastoče podlage drevesničar odklanja, ne radi brezpomembnosti, pač pa zato, ker se mu na njih pri današnjih cenah nikakor ne izplača gojiti drevesca. Premajhen procent pridelka doseže in še tega šibkega. Kupci pa zahtevajo le krepke sadike, ne glede na podlago. V tem pogledu je kupovalcem drevesc potrebno še mnogo temeljitega pouka o lastnostih

posameznih podlag glede na kakovost pridelka in opozoriti jih je treba, da zaslužijo drevesca, vzgojena na posebnih podlagah, tudi posebno ceno. Tako bi javne drevesnice lahko postavile solidnejši temelj slovenskemu sadjarstvu, kot pa s konkurenco privatni iniciativi.

To dosedanje nesmotrno drevesničarstvo v škodo splošnemu sadjarstvu je nujno načrtno urediti. Iniciativo s pomočjo poklicnih strokovnjakov in oblasti je pustiti privatnim drevesničarjem, ker so se v posameznih primerih s kvaliteto produkcijo že izkazali za sposobne in solidne. Javne drevesnice naj bi pa poleg reševanja zgornjih vprašanj, oskrbovale privatne drevesničarje tudi s potrebnimi podlagami za vsa plemena in oblike. Cene proizvodov je prilagoditi stroškom proizvodnje, upravičenemu zaslužku za drevesničarja, ki nosi odgovornost napram sadjarjem in končno riziku, ki ga povzročajo v nasadih razne ujme, zajci, voluharji, predvsem pa hude zime.

Šele ko bodo ta vprašanja rešena, se bo lahko z uspehom pristopilo k praktičnemu izpolnjevanju dobro mišljenih odredb pristojnih oblasti in drevesničarski odsek Sadjarskega in vrtnarskega društva ne bo preživljal težke krize, kakor jo preživlja sedaj.

ko tri do štiri leta ob času najbujnejše rasti. V teku teh razburkanih let se bujna rast postopoma ustali, drevesa nastavljajo vedno več plodnih vejic, nakar se pričinja vedno večja rodovitnost. Odslej se lahko omejujemo samo na pomlajevanje in redčenje krošnje. Pri koščičarjih pa pavoditeljice zelo močno tekmujejo z voditeljicami, veliko silneje kakor pri pečkarjih. Zato te silno rastoče pavoditeljice prva leta kratkoma odstranimo prav pri njih nastanku ali pri vejnem kolobarju.

V letih, ko so slive in češplje obložene, kar ni redkost, nam ne preostaja drugega, kakor da plodove redčimo. Najprej potrgamo vse zanikrne ali od zajedavcev napadene plodove in jih sežigamo. To delo opravljamo do zoritve, nakar ostanejo sami debeloplodni in žlahtni plodovi.

Pri vestni negi in splošni oskrbi dosežejo slive in češplje povprečno starost 40 do 50 let, slabo hranjene in ne negovane pa komaj polovico te starosti. Kar prisluhnimo v naše slivnike, drevesa nam zgovorno to pripovedujejo.

Pomlajevanje sliv in češpelj

Kakor žlahtne hruške tako imajo tudi češplje, razen nekaj izjem, prirodno lastnost, da poganjajo vrh navpično kvišku. Ker se pri teh zvrsteh sok najmočneje kopiči v vrhu, prično postopoma pešati voditeljice, razsohe in plodne vejice prvih vencev vej, če pešanja teh drevesnih delov ne preprečimo s pomlajanjem ali obrezovanjem. Skupine sliv in češpelj z visokimi vitkimi vrhovi in golimi ali suhimi spodnjimi vejami, na katere tako pogosto naletimo, so znaki slabe nege krošnje. Pravilno negovano in pravočasno pomlajevano češpljino drevo je vse drugačno. Seveda so predčasemu pešanju posameznih vej večkrat vzrok tudi drugi činitelji, n. pr. pozebe, razni zajedavci, opuščeno kolobarjenje in gnojenje, preobilna rodovitnost i. dr.

Da se tem nevšečnostim izognemo, moramo po potrebi vsako tretje ali četrto leto v zgodnji pomladi krošnjo razredčiti, vrh krošnje pa, ki sili v višino, kar na moč skrajšati. S postopnim skrajševanjem vrha postaja krošnja čim širša, z razredčenjem odmrlih ali izrodenih rodnih vejic pa čim svetlejša, kar vidno vpliva na razvoj plodov. S takim pomlajevanjem ali uravnavanjem krošnje pravo-

Sadimo češplje in slive!

Lenard Frido

(Nadaljevanje in konec.)

Nega sliv in češpelj prva leta po posaditvi.

Češpljam in slivam, ki pešajo bodisi v rasti, bodisi v rodovitnosti, je treba hitro pomagati, če ne, jih ne bomo spravili zopet tako kmalu na noge. Pri takih pojavih je treba čim prej ugotoviti, česa jim manjka in hitro odpraviti vse, kar jih uničuje. Nezadostna prehrana, opuščeno kolobarjenje, razni glivični in živalski zajedavci, to so navadno najpogostejši vzroki predčasnega pešanja sliv in češpelj. Naši sadjarji delajo vse prevečkrat velike napake s tem, da po skrajšanju enoletnih vej po posaditvi prepustijo drevo nadalje popolnoma samemu sebi. Nič ne pomaga, umen sadjar mora krošnjo ali vrh češplje ali slive do pozne starosti negovati. Mlada drevesa poganjajo prva leta po saditvi na ustrezajoči

zemlji 1 do 1.50 m dolge in šibke voditeljice in prav tako dolge podaljške debla. Za pravilno začetno ureditev krošnje ali vrha je nujno treba, da te dolge voditeljice, podaljšek debla in po potrebi tudi predolge razsohe v zgodnji spomladi skrajšamo. Skrajšamo jih zato, da si vzgojimo čim več plodnih vejic in da dobimo pravilno ravnovesje v krošnji. Če bi tega ne storili, napravijo ti dolgi, šibki podobni poganjki drugo leto na koncu vej metlaste poganjke, pod njimi pa ostanejo vsa očesa v povprečni razdalji 60 cm do 1 m za vse življenje drevesa gola ali speča. Pa ne samo to, na koncu takih metlastih voditeljic in predolgi razsohah so na plodnih vejicah plodovi nepravilno razviti, drobni in često nedozoreli. Tako uravnavanje ali obrezovanje krošnje je potrebno neka-

časno okrepimo spodnje najrodovitnejše drevesne dele, da nam prezgodaj ne opešajo. Posebno hvaležne za tako pomlajevanje so zelo rodovitne češplje in slive. Najprimernejši čas za operativne posege

in bolj zdrave plodove. Neogibno potrebno pa je, da pomlajenim slivam in češpljam vsekdar izdatno pognojimo, ker le tedaj moremo računati na zadovoljivo rast in bogato rodovitnost.

Mlada drevesa poganjajo v mladosti od 1 do 1,50 m dolge voditeljice in pavoditeljice, ki jih moramo skrajševati, da ne ostanejo na njih lesna očesa od 60 cm do 1 m dolžine speča. Skrajšujemo jih za $\frac{1}{3}$ do $\frac{1}{2}$ njih dolžine zato, da si vzgojimo čim več plodnih vejic

pri koščičarjih je zgodnja pomlad, od srede februarja do konca marca, t. j. v času, preden se lesni in cvetni popki napnejo. Pred vegetacijsko dobo, t. j. od decembra do srede februarja, je bolje, da ne pomlajamo, ker drevo ne more celiti dobljenih ran s svojim sokom. Spričo tega se rada pojavlja na obrezanih delih, posebno pri mlajšem drevju, nevšečna smolika.

Pri pomlajanju krajšamo veje vedno tik kakega enoletnega poganjka, ki nato močno požene v les. Če bi odžagali veje na golih mestih ali pri usahlem lesnem očesu, bi dobili s tem same grde štrclje. Češpljino drevje namreč nima na starih vejah živih očes kakor pečkato, pri katerem požene iz vejnih kolobarjev vse polno mladih poganjkov. Pri pomlajanju pa ne iztrebljamo samo suhih in bolehnih vej, ampak tudi pregoste zdrave ali križajoče se in na zemljo viseče veje. Vsi pomlajeni koščičarji brez izjeme neverjetno hitro oživijo in se popravijo, nakar rode vsako leto kakor v svoji mladosti debele

Slive in češplje pomlajamo kakor sadno drevje v splošnem ob priliki presajanja, dalje pri redčenju pregostih nasadov ali zaradi uporabe prostora v kake druge namene. Vsa drevesa moramo skrbno izkopati in paziti, da ne posekamo, polomimo ali potrgamo preveč korenin. Še preden pa drevo izkoplje-

mo, moramo pripraviti jamo, ki potem vanjo presadimo izkopano drevo. Zemljo v njej skrbno predelamo in pognojimo, slabo odstranimo in jo nadomestimo z dobro vrtno ali njivsko zemljo. Jama mora biti dovolj široka in globoka, da korenine v njej lahko brez vsakega krivljenja razprostrimo tako, kakor jih je drevo imelo na prejšnjem stalnem mestu. Zategadelj jame pri presajanju sadnega drevja nikdar niso preširoke. Krošnjo ali vrh drevesa pomladimo še pred izkopom ali pa po zopetni posaditvi, ker od tal laže presodimo, katero vejo moramo za pravilno pomladitev odstraniti, kakor pri na tleh ležečem drevesu. Na tleh ležeče drevo bi morali s trudom obračati, pri čemer bi nam pretila nevarnost, da polomimo korenine ali pa se nam poškodujejo končna očesa. Pri pomlajanju ne smemo biti prebojazljivi. Vrh moramo skrajšati prav do prvega ali vsaj do drugega venca vej. Voditeljice skrajšamo na polovico vseh vencev vej, iz notranjosti pa iztrebimo vse suhe in križajoče se veje. Pred posaditvijo ne smemo pozabiti obrezati do zdravega mesa vse nalomljene ali ranjene korenine. Prav tako ne smemo pozabiti preračunati višino posaditve, ker se starejše drevo spričo večje teže vse bolj usede kakor pa mlado drevesce.

Po vestni posaditvi in pomladitvi bo drevo čez tri leta ponovno lepo zacvetelo in bogato obrodilo.

Zemljo iz jame izkopanega drevesa vsekdar odpeljemo in zamenjamo s pregnojeno vrtno ali njivsko zemljo, s čimer poživimo ostala, slabo hranjena drevesa, ki so prej stala v gneči.

Na take sloke, gole, z mahom porasčene izhirane slive in češplje naletimo, žal, le prepogosto

Precepljanje.

Precepljanje ni potrebno samo za izboljšanje nerodovitnih dreves ali dreves z zanikrnimi plodovi, ampak je tudi večkrat neogibno potrebno za pomlajanje opešanih dreves. Medtem ko se pri hruškah in jablanah domala vsi načini posrečijo, gredo pri češpljah in slivah te operacije malo težje. Še najbolj uspe precepljanje na podlagi enoletnega poganjka. Starejše, debelejše veje precepimo za lub ali na pol luba, mlajše, tanjše pa s spajanjem, s kopulacijo, ali skladom. Kadar se lub ne liči, t. j. koža ne loči rada od lesa, je edina možnost precepljanja v žleb, na sedlo ali v razkol. Vse koščičasto sadno drevje moramo precepljati v rani pomladi, brž ko preneha vzdržna zima, t. j. od srede februarja do konca marca, upoštevajoč podnebje posameznih sadnih okolišev. Krošnjo ali vrh pomladimo vsekdar šele pri precepitvi, in sicer odžagamo veje, ki nimajo v premeru več ko 5 cm na kraju, kjer so najbolj gladke in navzgor obrnjene. Viseče in vodoravno ležeče veje niso za precepljanje. Drevesu, ki ga nameravamo precepiti, že v jeseni dobro pognojimo.

Kako se posamezni načini precepljanja sadnega drevja izvrše, je najbolje, da vnet sadjar naprosi kakega absolventa kmetijske šole ali pa še bolje kakega izkušenega

sadjarja praktika za pomoč. Pri praktičnem delu se take operacije najlaže pokažejo in tudi hitro priučijo.

Vsaka kmetijska ali sadjarska podružnica bi obvezno morala imeti vsako leto najmanj po eno praktično vajo o precepljanju sadnega drevja na vrtovih svojih članov pod vodstvom izkušenega sadjarskega praktika instruktora. Jaz sem se naučil cepitve in precepitve sadnega drevja pri vnetem sadjarju in odličnem pedagogu učitelju Rudolfu Pišu v Cerknici. Oj zlati spomini mladostnih let! Za napredek našega sadjarstva bi bilo in tako mislim izredne važnosti, če bi naše ljudske in meščanske šole pri kmetijskem pouku posvetile nekaj več ur priključnemu pouku o lepem in tako koristnem precepljanju sadnega drevja vseh vrst.

Gnojenje.

Kakor vsem drugim sadnim plemenom, je tudi češpljam in slivam načrtno popolno gnojenje, če hočemo dobiti zdrav in obilen pridelek, neogibno potrebno. Kar ozirimo se po naših slivnikih. Povsod tam, kjer vidimo drobčkane, rdečkasto plave in kisle plodove, majhno zelenorumeni listje, mah in lišaj na drevju, je to znak, da drevje peša, ker zemlja od saditve dalje ni bila več pognojena in obdelana. Kadar pa nam oči obsta-

nejo na lepem ravnem deblu, pri kupno razraščeni krošnji z gladkim svetlorjavim lubjem, širokimi svetlozelenimi listi, izpod katerih izstopajo debeli, tako privlačni žametasto plavi mesnati plodovi, smo si takoj na jasnem, da je njih lastnik umen kmetovalec sadjar. Umen sadjar bo takoj priskočil, če mu drevje peša, na pomoč z domačimi organskimi in tudi umetnimi rudninskimi gnojili. Z njimi more zelo hitro preprečiti domala vse vzroke hirajočega drevja, ker ve, da se na neobdelani zemlji in na slabo hranjenem drevju najpogosteje pojavljajo naznanjalke bolezni in vsakojaki sadni zajedavci. Umen sadjar ve, da krava molze pri gobcu, in da mu torej drevo na nepognojeni zemlji nikakor ne more donášati zdravih, debeloplodnih plodov.

Slivam in češpljam gnojimo s hlevskim gnojem in s kompostom, v dopolnilo teh pa še s potrebnimi umetnimi gnojili. Če gnojimo z nerazredčeno gnojnico, moramo biti zelo previdni, ker je to enostransko in premočno gnojenje lahko zelo škodljivo. Umen sadjar ve, da v gnojnici ni dovolj fosforne kisline niti kalija. Zato pognoji, preden zaliva z razredčeno gnojnico, sadonosnik n. pr. na 100 kv. m najprej s 4 kg superfosfata in 4 kg 40% kalijeve soli ali 25 kg lesnega pepela. Če gnojimo s straniščnico, zmanjšamo količino superfosfata in kalijeve soli na polovico.

Hlevski gnoj je nedvomno najboljši, vendar bi vsakoletno gnojenje z njim ne zadostovalo potrebam splošne prehrane sliv in češpelj. V hlevskem gnoju je sorazmerno malo kalija in skoraj nič apna. Zato bo umen kmetovalec sadjar gnojil tudi z umetnimi gnojili po pravilih »popolnega gnojenja«. Izmed koščičarjev je češplja za dušikova gnojila še najbolj dovzetna. To nam potrjuje dejstvo, da so češplje, ki rasejo okrog hlevov in dvorišč, kjer se po malem steka gnojnica, najrodovitnejše in njih plodovi najbolj debeli. Preobilna gnojnica pa jim seveda več škoduje kakor koristi. Prav posebno so požrešne češplje in slive za fosforovo kislino. Povsod tam, kjer v zemlji primanjkuje fosforove kisline, plodovi prezgodaj odpadajo. Nedostajanje tega gnojila je vidno že na majhnih listih, pozneje pa na zanikrnih, brezizraznih plodovih, ki nimajo po okusu svojstvene arome sliv in češpelj.

Tudi slive in češplje, ki rasejo v

Pomlajena nizkodebelna češplja s ploskimi koreninami pripravljena za presaditev.

Tako pomladimo tudi češplje in slive ob precepljanju

peščeni zemlji, neogibno potrebujejo kalijevega gnojila. Vsekdar, kadar imajo listi spačene oblike, ki odpadajo že sredi poletja, je znak, da drevesu primanjkuje kalija.

Srednje velikemu drevesu potrosimo 1 m proč od debla okrog in okrog in še preko drevesnega kolobarja naslednje količine gnojil:

50 dkg apnenega dušika ali ravno toliko žveplenokislega amonijaka; 30 dkg 40% ne kalijeve soli, 50 dkg Thomasove žlindre, če pa te ni, pa isto količino kostne moke ali fosfatne žlindre in 20 dkg apnenega prahu.

Vsa našeta rudninska gnojila smemo zmešati šele neposredno pred uporabo, nakar jih raztrosimo in narahlo podkopljemo. Če nameravamo trositi lahkotopljivi superfosfat namesto Thomasove žlindre, ga trosimo šele v zgodnji pomladi, tega pa nam ni treba podkopavati.

Zelo učinkovito gnojilo za češplje in slive je tudi mešano gnojilo Nitrofoskal I, ki sestoji iz 8% dušika, 6% fosforne kisline, 8% kalija in povprečno 35% apna. Za odraslo drevo ga potrebujemo 5 do 8 kg, za srednje odraslo 2 do 5 kg, za manjša drevesa, n. pr. v drugem ali tretjem letu po saditvi, pa 1 do 2 kg. Po trosenju Nitrofoskal narahlo zagrebemo, prav tako kakor zgoraj navedena gnojila.

Zatiranje glivičnih in živalskih zajedavcev.

Ker si ne morem misliti umnega slovenskega sadjarja brez knjige »Boj sadnim škodljivcem«, ki jo je spisal M. Humek, višji sadjarski nadzornik v p., in jo je leta 1930 izdala in založila Družba sv. Mohorja v Celju, in brez knjige »Škropljenje sadnega drevja«, v kateri tako poljudno in podrobno razčlenjuje vse glivične in živalske sadne zajedavce Josip Priol, ravnatelj Banovinske vinarske in sadjarske šole v Mariboru, katero knjigo je založilo naše Sadjarsko in vrtnarsko društvo za Slovenijo v Ljubljani letos že v drugi pomnoženi in predelani izdaji, se mi zdi nepotrebno, da bi se v tej razpravi še jaz bavil z doslednim zatiranjem teh nepridipravov. Zadnje imenovano knjigo dobi vsak sadjar pri SVD v Ljubljani, prvoimenovano pa v vsaki večji knjigarni.

S tem zaključujem svojo skromno razpravo o slivah in češpljah. Koliko sem s svojimi življenjskimi izkustvi prispeval k popolnejši sadjarski literaturi glede na važnost sliv in češpelj v slovenskem gospodarstvu, to bodo presodili naši sadjarji, naša javnost in bodočnost. Če sem s svojo besedo primaknil le en drobec k procvitu našega slovenskega sadjarstva, je moj namen, ki sem ga imel pri sestavljanju pričujoče razprave, dosežen.

Sadite več orehov!

2. C.

Pred svetovno vojno se je iz naših krajev izvažalo mnogo vagonov orehovitih plodov. Danes nam jih celo primanjkuje za domačo porabo, tako da jih nekateri trgovci uvažajo k nam iz Bosne. To je znamenje, da je oreh iz naših krajev skoraj popolnoma izginil. Že med svetovno vojno se je orehov les dobro prodal in so radi tega posekali skoraj vsa orehova drevesa, ki so bila količkaj sposobna za trgovino. Vsa lepa orjaška orehova drevesa, ki so krasila naše kmečke domove, so izginila.

Iz gotovih ozirrov je pravilno, da so odstranili orehova drevesa iz naših sadovnjakov. Senca teh dreves je zelo škodovala nasadom žlahtnega drevja. Ker pa oreh ni izbirljen, najdemo na vsaki kmetiji dovolj zemlje za orehov nasad. Posebno mu ugajajo apnena tla. Višinske lege so zelo pripravne zanj. Kjer uspeva ozimna pšenica, tam

še uspeva tudi oreh. Do 800 m n. m. višine ga še najdemo. Zimski mraz do 25 stop. C še prenese, pač pa mu toplo vreme januarja, februarja in marca škoduje, ker navadno takemu vremenu sledijo aprila ostri pozebi. Zato je nevarno za to drevo, če raste po dolinah, ki so odprte proti severu. Če v višjih legah ni slane takrat, ko cvete, obrodi dovolj plodu. Pri nas je mnogo takih brdovitih, proti severu zaprtih, z grmovjem in trnom obraščenih gmajn, ki nam ne dajo nobene koristi. Ne dajo nam stelje, še manj pa so za pašo, dočim bi oreh tam dobro uspeval.

V jeseni ali tudi pozimi, če ni snega, lahko take gmajne pripravimo za orehove nasade. Izkrčiti moramo vse grmovje ter ga spraviti na kupe. Spomladi, ko se posuši, ga moramo sežgati in pepel raztrositi. V tako očiščeno zemljo posadimo orehova drevesca, katerih je

danes lahko dobiti pri drevesničarjih. Kdor ne zmore denarja za nakup drevesc, si jih lahko sam vzgoji. V jeseni si moramo preskrbeti orehove plodove od tanko lupinastih orehov, ki se danes lažje in dražje prodajo. Čez zimo spravimo te suhe orehe v zaboje, in sicer natrosimo na dno zaboja par centimetrov na debelo primerno vlažnega peska, na njega plast orehov in to izmenjavanje plasti nadaljujemo, dokler ni zaboj poln. Končno pokrijemo orehe s plastjo peska in zaboj zabijemo. Paziti moramo, da ne pridejo do orehov miši ali podgane. Aprila s količi označimo mesta, kjer bomo sadili. Najmanj 6 m narazen vsadimo 2 oreha skupaj, obrnjena s šilastim koncem proti severu. Pozneje slabotnejšo rastlino odstranimo. Tako nam zrastejo zelo lepa zdrava drevesa. Priporočljivo je, da te rastline prva leta vsaj dvakrat na leto okoplamo, odstranimo vse druge rastline in ovire, da se tako orehi nemoteno razvijajo.

Tak oreh začne navadno že po 10. letu roditi ter doseže debelino do 30 cm. Ko pa postane nasad pregost, ker se orehova krona razraste, izkopljemo vsako drugo drevo. S tem nasad razredčimo, les lahko prodamo in imamo tako že prvi dohodek.

S posajanjem dosedaj nerentabilne zemlje z orehi, si izboljšamo posestvo, imamo vsako leto dovolj listja za steljo, prodamo orehov plod in ima naš poznejši rod lep dohodek s prodajo orehovega lesa.

Priporočamo, da vsak prostorček izkoristimo in posadimo z orehi. Pri sajenju seveda poprej dobro premislimo, kje ga sadimo, da nam pozneje ne bo delal škode, ali zavzel prostor, ki bi ga z drugim nasadom mogli bolj rentabilno izkoristiti.

Vinarstvo.

Zakaj vinu duh in okus po žveplu?

Ing. Sreć Egon

Čestokrat se v vinarstvu dogaja, da dobi vino okus in duh po žveplu. Da spoznamo pravi vzrok napaki, je treba razločevati duh po žveplu od dvokisu (žveplovi soki-slini), to je po plinu, ki se razvija iz gorečega žvepla in po njem nastalih spojin, od duha po žveplu, ki spominja na duh

gnilih jajc ali drugih gnijočih beljakovin.

Duh po žveplenem dvokisu dobi vino tedaj, če smo vino oziroma sode, v katere smo vino pretočili, prehudo zažveplali. Žveplov dvokis daje vinu oster, trd, surov okus in duh, ki spominja na duh gorečega žvepla. Močno, sveže žveplano vino v večji meri zaužito, povzroča glavobol ali celo bljuvanje in je torej zdravju škodljivo, ter daje nevesčaku povod do mnenja, da je vino skvarjeno ali ponarejeno. Vemo pa dobro, da je v umnem kletarstvu raba žvepla neobhodno potrebna, pač pa se moramo izogibati nesmiselnega in nepotrebnega žveplanja. Držati se je pač starega in vedno dobrega pregovora: vsega z mero!

V praksi razlikujemo: zmerno, srednje in močno žveplanje vina. Navadno izvršujemo le prvo ali drugo, tretje pa le izjemoma, ako vino zboli. Zmerno zažveplamo vino tedaj, če zažgemo eno tanko azbestno trščico žvepla, ki tehta kake 4 do 5 g na 3 hl vina, oziroma eno debelo trščico žvepla, ki tehta 20 do 30 g na 10 do 12 hl vina. Srednje žveplamo, če porabimo 1 tanko trščico žvepla na 2 hl, oziroma eno debelo na 7 do 8 hl, močno zažveplamo, ako zažgemo eno tanko trščico na 1 hl, oziroma eno debelo na 5 hl vina. Za žveplanje vina se priporoča vedno raba tankih azbestnih trščic, ki zgorijo in pri gorenju razvijajo res žveplov dvokis, ne pa tudi druge spojine ali oblike žvepla.

Za žveplanje obolelih, zlasti rjavačih vin, rabimo namesto žvepla lahko tudi natrijev bisulfit. Vsako zažveplano vino mora ležati nekaj časa v miru, preden ga spravimo v promet. Čim bolj vino zažveplamo, tem dlje mora počivati, da izgine iz njega duh po žveplovem dvokisu, oziroma, da se spremeni žveplov dvokis v njem v drugo neškodljivo obliko. V starem in močnem vinu se to vrši hitreje kot v mladem in šibkem vinu. Če smo vino preveč zažveplali, ali smo dobili v roke vino, ki je preveč žveplano, moramo gledati, da preobilo žveplove sokislne spravimo iz njega. To se zgodi z večkratnim močnim pretakanjem in zračenjem vina. Vino se prezrači, če teče v tankih curkih v podstavljen škaf ali kadico. V to svrhu pritrdimo na pipo pocinjen škropilnik, kakor ga rabimo pri vrtnih škropilnih posodah, ali

pa vino v škafu krepko mešamo z obeljeno brezovo metlico.

Druga radi uporabe žvepla v kletarstvu nastala vinska napaka obstaja v tem, da dobi vino neprijeten, surov okus po žveplovu starini. Ta okus dobi vino radi ponovnega močnega žveplanja, najrajši pa ga naleže iz močno in dalje časa zažveplanih praznih sodov. Da ohranimo prazne sode pred plesnijo, ali pa da ne zatohnejo, jih moramo žveplati. Žveplov dvokis pa se spreminja v sodih s pomočjo zraka in vlage polagoma v žveplovo kislino, ki jo les vsrka. Kadar tak sod napolnimo z vinom, izluži iz dog žveplovo kislino. Žveplova kislina se spoji v vinu s kalijem vinskega kamna na kalijev sulfat, ki daje vinu neprijeten okus po žvepleni starini. Da to preprečimo, moramo prazne sode, preden jih zopet uporabimo za vino, vselej dobro izmiti. Če sod ni bil dalj časa, to je nad pol leta rabljen, a medtem večkrat žveplan, moramo žvepleno kislino iz njega izlužiti prej, preden vanj napolnimo vina. V to svrho ga napolnimo z vodo, kateri dodamo nekaj sode. Tako namakamo sod 8 do 14 dni. Če sod dolgo ni bil (1 do 2 leti) rabljen, ga nato še zakuhamo z vrelim 1—2% sodnim lugom (1—2 kg navadne sode na 100 l vrele vode) in ga potem še z mrzlo vodo s pomočjo verige ali krtače dobro pomijemo. Okus po žveplovu starini se iz vina ne da iz lahka odstraniti. Najboljše je, da vino s takim okusom režemo z mladim rezkim vinom.

Duh po žveplovem vodikom ali po gnilih jajcih, je še bolj neprijeten nego duh po žveplovem dvokisu in povzroča tudi glavobol in bljuvanje. Žveplov vodik se razvije v vinu le takrat, če mošt ali vino kipi v posodi, kjer se nahaja nekaj žvepla. Pri kipenju odtegujejo namreč kvasne ali kipelne glivice, ki spreminjajo sladkor v alkohol in v ogljikovo kislino CO_2 vodo, ki se nahaja v moštu ali vinu. Ker pa je voda spojina kisika z vodikom, se vodik radi tega sprosti. Če pa pri tem najde v moštu ali vinu žveplo, se spoji z njim v žveplov vodik, to je plin, ki po svojem neprijetnem duhu spominja na duh gnilih jajc, v katerih se tudi v resnici nahaja. Žveplo pride lahko na razne načine v mošt ali v vino. Najčesče se dogaja, če smo grozdje proti plesnobi (oidiju) žveplali ne dolgo pred trgatvijo. Če je bilo vreme suho in če ni dež do trgatve žveplene moke opral, pride ta s tropinami vred v

mošt in pri kipenju se potem na popisani način pretvarja v žveplov vodik. Enako se zgodi, če mošt kipi v posodi, ki je bila prej prazna in neprevidno žveplana, namreč tako, da je pri žveplanju vanjo goreče žveplo kapljalo in tam ugasnilo. Če žveplamo sode, preden jih napolnimo z vinom in če pri tem žveplo slabo gori, se deloma sublimira, to je, namesto da bi zgorelo, deloma samo izhlapeva in se vseda na doge liki fin prah. Tako nepopolno goreče žveplo razvija pri gorenju bel dim. Navadno gorijo na ta način debele žveplene trščice. Zato rabimo za žveplanje vina rajši tanke, azbestne trščice žvepla, ki hitro pogorijo, in še te sežigamo v sodu posamezno, ne pa vse hkrati. Tudi iz zemlje more priti žveplo v mošt in v vino, posebno če trte rastejo v zelo gnojni ali na žveplu bogati zemlji. Ker je žveplovodik jako nestanovit, se da prav lahko in popolnoma odpraviti iz vina. Kdor opazi, da mošt med kipenjem ali po kipenju dobiva duh po žveplovodiku, ta naj takoj po prestanem burnem kipenju, kadar so se drože iz večjega polegle, vino pretoči, kajti čim dalje bo vino na drožeh ležalo, tem bolj bo smrdelo. Pretakanje naj se vrši zopet na spredaj popisani način, tako da se mlado vino dobro prezrači. Na zraku se namreč žveplovodik s pomočjo kisika iz zraka spreminja zopet v vodo, žveplo pa se pri tem oprosti ter poleže na dno sode. To pospešimo še bolj, če vino obenem še zažveplamo. Ko se vino očisti, torej čez kake tri tedne po prvem pretakanju, moramo zopet na zgoraj popisani način vino pretočiti, in sicer zopet v zažveplan sod. Žveplena sokislina se v tem primeru spoji z žveplovodikom in da vodo ter prosto žveplo, ki se v obliki finega belega prahu poleže na doge. Predno vino prične dokipevati, torej proti spomladi, ga je treba seveda vnovič pretočiti, ker bi se drugače lahko zgodilo, da bi se že izločeno žveplo pri dokipevanju zopet izpremenilo v žveplovodik. Dobro je imeti bakren lij in skozi njega pretakati vino. Baker vleče žveplovodik nase ter daje z njim in z vodo v vinu žvepleno-kisli baker, to je modro galico. Bakren lij se torej pri vinu kmalu prevleče s plastjo modre galice, zato ga je treba med pretakanjem večkrat dobro odrgniti in v vodi oprati.

Z večkratnim pretakanjem na prej popisani način, kakor tudi z

žveplanjem posode, kamor smo smrdeče vino pretočili in z rabo bakrenega lija, se duh po žveplovodiku kmalu in popolnoma odpra-

vi iz vina. Vino, ki je imelo to napako, se navadno potem še rajši čisti in je še bolj stanovitno, kakor marsikatero drugo.

Živinoreja.

Tri leta obstoja „Samopomoči“ za zavarovanje goveje živine proti nezgodam v Trbovljah.

Vet. R. Deu

Te dni smo imeli občni zbor naše »Samopomoči« ter hočemo podati kratko poročilo o našem delu v nadi, da bodo tudi drugje še poskusili s tem načinom zavarovanja, ker je pri nas praksa pokazala, da imajo take »Samopomoči« življenjsko moč. Pravila in nasvete smo pa priobčili v »Kmetovalcu« že leta 1938 in 1939.

Sedaj je vpisanih 162 posestnikov s 530 zavarovanimi glavami goveje živine. To število bi se vse kakor moralo še pomnožiti, posebno sedaj, ko je živina dražja, ter bi se tako količnik znižal.

Do sedaj je bilo 24 nezgodnih primerov in se je prizadetim izplačalo skupno Din 24.215. Rezervni fond pa hrani 884 din. Trije primeri se niso izplačali, ker se dotični po-

sestniki niso držali pravilnika. Postopati se mora vedno strogo po pravilniku, ne oziraje se na nikogar, da se ne uvedejo načelne napake, katere bi se pozneje maščevale, če že ne bi ogrožale obstoja »Samopomoči«.

Duša tega združenja je naš marljivi tajnik in obenem blagajnik, ki vodi vse posle v vzornem redu, čeprav je že drugič poklican k vojakom. Izvolili smo si še mlajšega tajnika, ki se bo polagoma vpeljal v vse poslovanje.

To naše poročilo naj bo apel za složno kmečko delo po naših občinah tudi v tej panogi. Ravno sedaj je potrebno bolj kakor kdaj koli poprejš, da se kmečke vrste strnejo v idealnem stremljenju pomagati svojemu bližnjemu v nezgodi.

bomo hranili s 35 kg mlade lucerne, da tako zadostimo potrebi po beljakovinah za proizvodnjo 10 do 12 l mleka, a dodali bomo še slame in raznega žitnega zrnja, ki vsebuje več škrobnih vrednot, da tudi to potrebo dovoljno pokrijemo.

Na ta način prihranimo mnogo zelene krme, katero posušimo ali okisamo in prihranimo za zimo. V naslednji tabeli je nekaj primerov, koliko pokrmimo na dan in koliko mleka lahko pričakujemo od razne krme. (TAB. I.)

Kot je znano, ugotovimo potrebni krmni obrok živalim, če upoštevamo, koliko škrobnih vrednot in prebavnih beljakovin hrana vsebuje (glej »Kmetovalec št. 12, 1939). Izračunamo n. pr., kako bi morali krmiti kravo, ki doji 10 l mleka. Na razpolago imamo zelo dobro seno, peso, silažo (gorčica+rž) in ovseno slamo. Krava teže 500 kg rabi v vzdržni hrani 30 dkg prebavljivih beljakovin in 300 dkg škrobnih vrednot. Za tvorbo mleka moramo vzdržni hrani še dodati 5 dkg beljakovin in 25 dkg škrobnih vrednot za vsak l mleka. Za 10 l torej 50 dkg beljakovin in 250 dkg škrobnih vrednot. Da bo krava dojila 10 l mleka, mora dobiti torej hrano, v kateri bo skupno 80 dkg beljakovin in 550 dkg škrobnih vrednot. Ko smo ugotovili, koliko mora skupaj vsebovati hrana raznih hranljivih sestavin, sestavimo po podatkih o hranljivi vrednosti razne hrane obrok. Tako bomo prej omenjeno različno hrano sledeče kombinirali: (TAB. II.)

Računi se torej ujemajo. To preračunavanje ni težko, toda le redki tako postopajo. Da bi bili takšni računi čim bolj pregledni in razumljivi, je prof. dr. H. Büngrer v Kielu

Krmi pravilno!

Ing. Bajec V.

Poleti mnogi krmijo mlečne krave z zeleno krmo do siteda, brez ozira, kakšna je ta krma. To je zapravljjanje krme in posebno beljakovin. Pri takem zapravljjanju rabimo za proizvodnjo hrane prevelike površine, ali pa nam potem krme pozimi primanjkuje. Kravo krmiti z mešanico inkarnatke in trave do siteda ima samo tedaj smisel, če je krava sposobna, da doji dnevno 20—24 l. Če pa ne doji dnevno več kot 15 l mleka, zadostuje že 35 kg te krme. Pri mlečnosti 10 l na dan zadostuje 30 kg poleg slame za napolnitev vampa.

Pri mladi lucerni in mešanici graha in gorčice moramo razlikovati med vsebino škrobnih vrednot in količino beljakovin. Po doljnji tabeli obrok od 60 kg mlade lucerne vsebuje sicer beljakovin za 20 litrov mleka, škrobne vrednote pa omogočajo samo 10 l proizvodnje. Krmljenje samo z mlado lucerno je torej zapravljjanje beljakovin. Čeprav ima krava sposobnost dajanja

20 l mleka dnevno, bo radi premale vsebine ogljikovih hidratov in masti (škrobne vrednote) izkoristila le del beljakovin in proizvela samo 10 l mleka, polovica beljakovin pa ostane neizrabljena in jo žival izloči v blatu. Da preprečimo te izgube,

TABELA I.

KRMA	Razvojna doba	Dnevno lahko na 1000 kg žive teže požrejo krave	Odgovarja dnevni mlečnosti	
			po vsebini beljakovin	po škrobnih vrednosti
Črna detelja	v popju	100	25 — 28	
Črna detelja	v zač. cveta	85	20 — 24	
Črna detelja	v polnem cvetu	55 — 60	10 — 12	
Inkarnatke in italijanska ljuljka	srednja rast	90	20 — 24	
Rž in kosmata grašica . .	mlada	70	10 — 14	
Inkarnatka	v cvetju	80	16 — 18	
Lucerna	pred cvetjem	60	20	10
Mešanica graha in grašice	zeleni	50	10 — 12	4 — 5
Paša	najboljša	90	30 — 35	
Paša	dobri	80	20 — 25	
Paša	starejša	60	10 — 11	

TABELA II. KRMA	1 kg vsebuje		Skupaj	
	beljakovin dkg	škrob. vred. dkg	beljakovin dkg	škrob. vred. dkg
5 kg zelo dobrega sena .	7	40	35.0	200
17 kg pese	0.5	8	8.5	136
15 kg silaže (grahica in rž)	2.2	8	33.0	120
5 kg ovsene slame . . .	1	18	5.0	90
Skupaj . .			81.5	546
Za 10 l mleka rabimo . .			80 - 85	500 - 550

predložil drug način izračunavanja krmnih obrokov. Nas ne interesi-
ra toliko, koliko vsebuje neka kr-
ma beljakovin in koliko škrobnih
vrednot, temveč želimo vedeti, ko-
liko mleka dobimo od te krme. Ker
pa vemo, da rabimo za 1 kg mle-
ka 5 dkg beljakovin in 25 dkg
škrobnih vrednot, lahko ugotovimo

isti rezultat kot pri preračunava-
nju na beljakovine in škrobne vred-
note. Ta način je bolj jasen in
praktiku več pove, ker si lažje
predstavljamo, če takoj zvemo, da
daje 1 kg zelo dobrega sena s svo-
jimi beljakovinami 1.4 l mleka in
s škrobnimi vrednotami 1.6 l mleka,
t. j. praktično 1.5 l mleka. Prihrani-

TABELA III.

Ta krmiva dajejo	Vsak kg hrane proizvodi l mleka		Skupno l mleka	
	z beljakovinami	s škrobnimi vrednostmi	z beljakovinami	s škrobnimi vrednostmi
5 kg zelo dobrega sena .	1.4	1.6	7.0	8.0
17 kg pese	0.1	0.32	1.7	5.4
15 kg silaže (grahica in rž)	0.44	0.32	6.6	4.8
5 kg ovsene slame . . .	0.2	0.7	1.0	3.5
Skupaj . .			16.3	21.7

za vsako hrano, koliko mleka mo-
remo z njo proizvesti. To storimo
tako, da delimo količino beljako-
vin in škrobnih vrednot, ki jih ima
neko krmilo s 5, oziroma 25. Izra-
čunane številke pokažejo, koliko l
mleka dobimo iz beljakovin in iz
škrobnih vrednot 1 kg razpoložlj-
ve krme. Te številke imenuje prof.
Bünger mlečne vrednote. Takšno
tabelo za izračunavanje mlečne
vrednote si lahko vsak sam napra-
vi. Samo ob sebi se razume, da mo-
ramo vzeti v obzir tudi vzdržno
hrano. Ker mora ta vsebovati 30
dkg beljakovin in 300 dkg škrob-
nih vrednot, lahko rečemo, da za-
dostuje v beljakovinah za 6 l mle-
ka in v škrobnih vrednotah za 12
l mleka. Če torej hočemo, da nam
bo dala krava 10 l mleka, mora biti
v skupni krmi beljakovin za 6+10 l
kar da 16 l mleka in škrobnih vred-
not za 12+10 l=22 l mleka. Nare-
dimo poskus, če je naš primer to-
čen tudi pri računanju po mlečnih
vrednotah. (TABEL. III.)

Krma nudi z beljakovinami za
okroglo 16 l mleka, s škrobnimi
vrednotami pa 22 l mleka, torej to-
liko kot rabimo. Računanje z mleč-
nimi vrednotami nam daje torej

mo si delo pri izračunavanju potre-
be živali po beljakovinah in škrob-
nih vrednotah in iskanje po tabe-
lah, ker ne računamo s hranilnimi
snovmi, temveč takoj z litri mleka,
namreč z dejansko vrednostjo pri
proizvodnji mleka, v kateri je že

Svinjereja.

Važnost rudninskih snovi in vitaminov pri prašičih.

Ing. B. V.

Po rezultatih znanstvenih posku-
sov, ki so jih delali na Danskem s
tisoči prašičev, je ugotovljeno, da
je nepravilna prehrana in predysem
pomanjkanje rudninskih snovi in
vitaminov vzrok mnogim boleznim
in nepravilnemu razvoju. Taka ne-
pravilna krma povzroči pomanjka-
nje hemoglobina v krvi, t. j. rdečih
krvnih teles, ki vsebujejo železo,
potrebno pri oksidaciji. Povprečno
je količina hemoglobina v krvi pra-
sca pri rojstvu 61%, nato naglo pa-
da in znaša v 11-12. dnevu le še
36%. Nato zopet količina hemoglo-
bina hitro raste na 60-70% in tu-
di več, kar pa je odvisno od krm-
ljenja.

uračunana tudi vzdržna hrana. —
Vedno pa moramo skrbeti tudi za
suho snov, ki jo rabijo prežveko-
valci za napolnitev želodca. Pri do-
jenju 10 l mleka rabi krava 12-14
kg suhe snovi.

V naslednji tabeli je nekoliko
primerov, kolika je mlečna vred-
nota nekaterih krmil, ki smo jo iz-
računali kot opisano. Količine pre-
bavljivih beljakovin in škrobnih
vrednot, katerim moramo zadostiti,
najdemo v tabeli »Kmetovalca« št.
12, letnik 1939.

1 kg KRMILA	daje l mleka	
	z vsebino beljako in	s škrobnimi vrednotami
sladka trava v cvetju	0.2	0.5
paša	0.3	0.4
črna detelja, zelo mlada	0.4	0.4
inkarnatka v cvetu	0.3	0.35
lucerna pred cvetom	0.4	0.4
zelena kuzuza	0.1	0.35
silaža: zelena kuzuza	0.08	0.35
zelena krma z metuljnicami	0.4	0.4
zelena krma brez met.	0.3	0.4
seno: dobro	0.7	0.7
slabo	0.5	0.7
otava dobra	1.1	1.4
detelja izvrstna	1.4	1.4
lucerna v cvetju	1.2	0.85
slama: ječmen. ozimna	0.1	0.4
ovsena	0.2	0.7
pšenična	0.1	0.4
pesa	0.08	0.3
oves	1.6	2.2
ječmen	1.0	3.0
pšenični otrobi	2.3	1.6
bučne tropi ne	5.7	3.4
sončnične tropine	4.2	1.5

Kako vpliva količina hemoglobi-
na na zdravje in rast prašičev? Po-
manjkanje hemoglobina povzroča
slabotnost pujskov z zmanjšano
odpornostjo proti vsem boleznim,
nedovoljno ješčnost in vpliva neu-
godno na prirast teže. Če je bilo
pri imenovanih poskusih v krvi 14
dni starega prasca samo 12% he-
moglobina, je znašala umrljivost
tega gnezda 36%. Povprečna teža 8
tednov starih prascv je znašala
12.3 kg. Pri količini 20-29% hemo-
globina (pri ravno tako 14 dni sta-
rih prascih!) je umrljivost dosegla
samo 6.9%, povprečna teža pa 15.6
kg. Ako je kri vsebovala 60-69%
hemoglobina, ni bilo več smrtnih

primerov in povprečna teža je dosegla 19 kg. Tudi pri starejših prašičih se pokaže vpliv količine hemoglobina. Od prašičev, ki so imeli z 8 tedni 30–40% hemoglobina (t. j. zelo malo), so morali izločiti okrog 70% kot slabe izkoriščevalce hrane. Pri količini 60–70% so morali izločiti 25% in šele pri količini 80 odstotkov (starost 8 tednov!) so se lahko vsi prašiči zadržali kot dobre plemenske in pitovne živali. To so prašiči, ki najbolj hitro rasejo in s takimi imamo najmanj stroškov in skrbi.

Kako vplivamo na količino hemoglobina? Kot je bilo že omenjeno, je količina hemoglobina odvisna od pravičnega hranjenja z rudninskimi snovmi in vitamini. Ne-potrebno je kupovanje raznih preparatov in praškov, ker je teh snovi zadostno in bolj poceni v doma pridelani krmni. Samo nekatere rudninske snovi moramo včasih dokupiti, kar pa ne stane mnogo. Odvisno je pa to od kakovosti krme.

Kar se tiče preskrbe rudninskih snovi, so poskusi pokazali sledeče. Če krepki krmni iz žitnih zrn niso bile primešane rudninske snovi, je bil prirastek teže pitovnega prašiča 422 g, in to pri porabi 4.35 krmnih edinic za 1 kg prirastka. (Ena krmna edinic odgovarja 1 kg ječmena). Če so dodali žitni krepki krmni 3% mešanice rudninskih snovi (80% krede + 20% kuhinjske soli) je bil srednji dnevni prirastek teže 610 g pri porabi 3.74 krmnih edinic. Čim hitreje prašiči rastejo in čim več se pokrmijo žita, ki vse-

buje mnogo fosfora, temveč moramo dodati kalcija (apna) kot rudninsko snov. Če krmimo mnogo krompirja in pese, tedaj moramo povečati količino fosfornih snovi. Če dajemo mnogo zelene krme, lahko zmanjšamo dodatek rudninskih snovi. Malim pujskom se priporoča hraniti železo (Fe), kar si lahko doma sami pripravimo. V 1 l vode raztopimo 25 g železne galice (FeSO_4) in od te 2.5% raztopine damo pujsku dnevno 1 čajno žličko in sicer od 1. do 8. tedna starosti. Čim imajo prasci dostop do zemlje, pepela, oglja in sl. jim galice ni treba več dajati. S številnimi poskusi je bilo dokazano, da je bila umrljivost pri prascih, ki niso dobivali železa, trikrat večja kot pri onih, ki niso trpeli pomanjkanja na železu. Povprečna teža prvih je bila 98 kg, če so pa dobivali železo, 126 kg.

Poleg rudninskih snovi so potrebni tudi vitamini. Pri danskih poskusih so ugotovili, da je bil dnevni prirast teže pri prascih, ki so dobivali malo vitaminov, 417 g, pri ostalih pa 608 g. Če so prašiči dobivali premalo vitaminov, so za vsak kg prirastka potrebovali skoro pol kg več hrane kot oni z vitaminsko hrano. V praksi dajemo vitamine z zeleno krmo, peso, dobrim senom, krmilnim ohrovtom, s korenjem, silažo. Hrane ne kuhati, ker uničimo vitamine! Čim raznovrstnejša je hrana, tem bolj smo sigurni, da dobe prašiči dovolj vitaminov. Odlična hrana je obrano mleko in sirotka. Vedno moramo skrbeti za mnogo gibanja na prostem.

pritisek z roko se vidi, da to povzroča živali bolečine in za to se tudi ne more dvigniti na noge. Želodec je nabito poln, kljub večdnev-nemu popolnemu stradanju.

Bolezen povzroča neki neznani virus in proti njej še nimamo uspešnega zdravila na razpolago. Da pa se bolezen ne bi dalje širila, potrebni so isti veterinarsko policijski ukrepi, kakor pri svinjski kugi. Takoj, ko se bolezen pojavi, je potrebno obolelo žival oddeliti od drugih in napraviti prijavo sreskemu živinozdravniku, ki bo potem dal navodila glede daljnjega postopanja in preprečevanja, da bi ne obolele še druge svinje.

Dosedanja raziskovanja so pokazala, da meso obolelih živali, ako se pravočasno zakoljejo, radi boleznici ne postane neužitno. Za to meso velja isto kot pri svinjski kugi t. j. kuhanje mesa v vodi ali vodni pari.

Čebelarstvo.

Čebele in rdeča detelja.

M. S.

Star čebelar iz ribniške okolice mi je še pred leti, ko sem ga mimogrede vprašal, ali dobe čebele kaj medu na rdeči detelji, odgovoril: »Veš, to je tako: kadar čebele plešejo po deteljnem cvetju, kot bi igrale na orglice, tedaj ne smeš upati na med in tudi ne na veliko deteljnega semena; kadar pa se na vsakem cvetu dolgo mude, tedaj bo gotovo vsaj detelja dobro obro-dila, če že medu ne bo.« Teh besed sem se spomnil zadnjič, ko sem bral prezanjivi članek o vprašanju, kako zvečamo lahko sami obisk čebel na cvetju rdeče detelje z namenom, da bi pridelali čim več deteljnega semena. In prav te besede starega kmečkega očanca najdejo potrdilo v modernih raziskavanjih: le tista detelja, ki jo obletujejo čebele, bo dala dosti semena.

Zanimivo razpravo o tem je prinesla publikacija Znanstvenega poskusnega čebelarskega zavoda Narodnega komisariata za poljedelstvo v SSSR izpod peresa Aleks. Tod. Gubina iz Moskve. V Rusiji niso tega vprašanja reševali morda zaradi večjega pridelka medu, kajti tam je dovolj drugih in boljših medečih rastlin, ampak zato, da bi povišali pridelek deteljnega seme-na.

Živinozdravilstvo.

Nevarna kužna bolezen pri svinjah.

Nemški veterinarski časopisi so poročali v zadnjih dveh letih, posebno pa letos vedno bolj pogosto, o neki novi, popreje samo v bivši Čehoslovaški vladajoči svinjski nalezljivi bolezni. Glavni znak te bolezni je nenadna pojava popolne ohromelosti. Češki veterinarski strokovnjaki so to bolezen prašičev preiskali vsestransko, v toku zadnjih 10 let in jo nazvali z latinskimi imenom Mennigo-encephalomyelitis non purulenta enzootica suum, ali jičinsko bolezen, ker se je v okolici Jičina prvič pojavila. Ta bolezen se je čez teritorij bivše Avstrije prenesla tudi v naše kraje, tako ob severni meji pri Mariboru in Celju, pojavila pa se je tu-

di v okolici Rakeka, Kočevja in Novega mesta. V Nemčiji se je ta bolezen tudi precej razpasla in po podatkih o okuženih dvorcih izhaja, da je svinjska nalezljiva ohromelost v močnem porastu in 4 krat bolj razširjena kot svinjska kuga.

Naš bakteriološki zavod v Ljubljani je preiskal telesne dele takšnega za ohromelostjo poginjenega prašiča, ter na mesu ni našel nikakršnih sprememb in tudi kemijska preiskava vsebine želodca ni dala nobenih sumljivih rezultatov. Ohromelost nastopi nenadno in že po nekaj dneh konča smrtno. Telesna temperatura ie le malo povečana, 38.8° do 40° C. Včasih nastopijo v početku bolezni krči nog. Na

Zavod je delal poskuse z različnimi čebelnimi rasami in je dognal, da so za oprashi- detelje prav tako dobre severne temnejše čebele (s sorazmerno krajšimi jezički) kakor južne svetlejše (s sorazmerno daljšimi jezički).

Z večjim letenjem čebel na deteljo so zvišali pridelek deteljnega semena (od prejšnjega enega centa na hektar) na dva do tri cente, ob posebnih prilikah tudi na pet do sedem centov na hektar.

Na spodnji razpredelnici je s poskusi dokazano, kako se zviša pridelek deteljnega semena, če deteljo obiskujejo čebele:

Oblast	Število panjev	Na 1 ha pridelali semena
Moskovska oblast . . .	brez čebel	40 kg
Pomož. pos. čebel zav.	120 panjev	570 kg
Mar'jska ob'ast	150 pa jev	700 kg

Pomen in korist čebel pri oprashi- tvi deteljnega cvetja sta s tem jasno vidna. Ker pa čebele raje letajo na druge, bolj medeče rastline, kot pa na rdečo deteljo, je seveda treba za 50 hektarov deteljnega posevka kar 100 do 120 panjev čebel.

Da bi zadostovalo za isto površino rdeče detelje manj panjev čebel, so se lotili novih poskusov, ki so pokazali, da je mogoče čebele tako priučiti, da prenehajo letati na druge medeče rastline in gredo na pašo le na deteljo. V praksi postopajo takole: panju s čebelami, ki bi jih radi navadili, da bi letele le na rdečo deteljo, dajejo vsak dan, dokler detelja cvete, po 100 do 200 gramov sladkorne raztopine, ki diši po deteljnem cvetju. Za deset čebeljih družin je torej treba dnevno 1 kg take raztopine. Pripravijo jo pa takole: enemu kg sladkorja prilijejo 1 l vrele vode. Ko se raztopina ohladi, ji dodajo pest svežih deteljnih cvetov (cvetne vence brez cvetnih čaš!). V poldrugi do dveh urah se navzame raztopina prijetnega duha deteljnega cvetja in je pripravljena za pokladanje čebelam. Najbolje je, če jo pokladamo čebelam podnevi, t. j. ves čas, ko detelja cvete. Seveda pa bo tak postopek uspel le, če ni ob istem času nobene druge in za čebele mamljivejše paše.

V primeru pa, kadar imajo čebele ob času cvetenja detelje še kako drugo in boljšo pašo, je treba postopati drugače. Najprej jih moramo odvaditi, da bi letele na druge cvetice. To dosežemo na ta način, da jih zapremo za dva dni, tako da

ne morejo izletavati. Seveda jim moramo v tem primeru pustiti dovolj duška, da dobe dovolj zraka in jih, če je sončno in vroče, postaviti v senco ali v klet. Dobro moramo paziti, da se nam ne za- duše.

Če jih za dva dni tako zapremo, izgube čebele svoj karakteristični »refleks« za iskanje drugih medečih rastlin in dobe »refleks« po duhu deteljnega cvetja — seveda če smo jih krmili z zgoraj navedeno raztopino, ki ima duh po deteljnem cvetju.

Ko jim čez dva dni odpremo žrela, zlete takoj na deteljo. S poskusi, ki so jih delali l. 1936, so dognali, da se da čebele naravnost priučiti (če hočete: zdresirati) na to, da obiskujejo le ene vrste cvetja. Dognanja raziskovalcev Rozova in Saharova, ki sta navadila rumene (kavkaške) čebele, da so obletavale le rdečo deteljo, in črne (severne), da so istočasno obletavale le vresje, nam dajejo možnost, da naravnost čebelar lahko določa, na katero cvetje naj lete njegove čebele in da on sam ureja oprashi- valno delavnost svojih čebel in tako n. pr. zvišuje pridelek semena rdeče detelje. Skratka, izvršeni in uspeli zgoraj navedeni poskusi z rumenimi in črnimi čebelami so nas poučili, kako moremo svobodno urejati njihovo delo.

Zanimivi so tudi sledeči poskusi iz istega leta: 30. julija 1936 so določili dve skupini panjev čebel. V prvi skupini so bile rumene (kavkaške) čebele, v drugi pa temne (severne) čebele. Rumene čebele so pokladali sladkorno raztopino z duhom po rdeči detelji, črnim čebelam pa enako raztopino z duhom po vresju. Opazovanja so dokazala, da so samo rumene čebele nabirale na detelji, a črne le na vresju. 3. avgusta 1936 so z istimi čebelami napravili ponoven poskus, samo s to razliko, da so rumene čebele krmili z raztopino, ki je imela duh po vresju, a črne z raztopino, ki je dišala po rdeči detelji. Kaj se je pokazalo? Sedaj so samo rumene čebele brale po vresju in samo črne po rdeči detelji. Po njihovi želji so torej 30. julija rumene čebele letele le na rdečo deteljo, a črne na vresje, in 3. avgusta so prisilili iste čebele, da so delale obratno: zdaj so obiskovale deteljo črne čebele in vresje rumene čebele.

Te poskuse so potem v Rusiji izvršili v najširšem obsegu, tako v

kolhozih kakor sovhozihi leningrajske, moskovske, ivanovske, sverdlovske, kalininske, zapadne, kurške, voronješke, kirovske in gorkovske oblasti; dalje v baškirski, tatarski, beloruski in ukrajinski republiki. Povsod se je pokazalo, da se obisk čebel na rdeči detelji z navajanjem (dresuro) zveča približno za štirinajstkrat. Statistike, ki navajajo uspehe za vsako zgoraj navedeno oblast posebej, tu ne bom navajal, ker je preobširna, čeprav zanimiva.

Z navajanjem (dresuro) čebel pa niso dosegli samo največje oprashi- tve deteljnega cvetja in s tem zvišali pridelek deteljnega semena, ampak tudi to, da jim je po vsem tem treba namesto 100 do 120 panjev na 50 hektarov deteljnega posevka danes le 10 do 20 panjev.

Na ta način moremo torej z istim številom panjev čebel kot prej (100 do 120) oprashiti 10 do 14-krat večjo površino detelje. Zato pa imamo možnost, da tiste čebele, ki smo jih prihranili (namesto prejšnjih 100 do 120 panjev čebel za 50 ha posevka, je potrebno sedaj le 10 do 20 panjev čebel!), t. j. 100 do 110 panjev izkoristimo za pašo na drugih bolj medečih rastlinah.

Seveda moramo čebele, ki jih hočemo navaditi na obletavanje detelje, postaviti v bližino pašišča. Najboljši uspehi so, kot vemo, če stoje panji v neposredni bližini detelje ali pa v detelji sami. V čebelarstvu so dognali, da se že pri oddaljenosti čebel za 1.5 km od detelje obisk čebel zmanjša za 60% in je pri oddaljenosti 2.7 km enak ničli.

S poskusi so dokazali, da moremo čebele prenašati tudi na majhne razdalje, n. pr. 700 m, če na go- sto pokrijemo panje z vejami, ali pa če jih prej zapremo za dva dni.

Stroški, ki jih imamo s krmljenjem čebel z dišečo raztopino, so sorazmerno majhni. Pri vsakodnevem krmljenju ob času cvetenja detelje, t. j. pribl. 30 dni in dodajanju po 50 gramov sladkorja dnevno na panj znaša količina pokrmljenega sladkorja za 10 panjev skupno 15 kg.

Res, da moramo prišteti sem še izgubo, ki jo imamo zato, ker te čebele ne lete v tem času na druge, morda bolj medeče rastline, a če pomislimo na zvišan pridelek deteljnega semena, vidimo, da nam je tudi ta izguba bogato poplačana.

Opomba uredništva. Pred 20 leti sem na neki selekcijski postaji na Danskem našel

rdečo deteljo (*trifolium pratense*), ki pa ni imela rdeč cveč, temveč bel. Zanimal me je vzrok in dobil sem sledeče pojasnilo:

Navadna rdeča detelja, ki se goji na Danskem, ima tako visoko cvetno čašico, da čebele s svojim jezičkom ne morejo doseči nektarije, ki izločajo med. Do medu lahko pridejo le, če pregriznejo cvetno čašico, kar pa je za njih zamudno delo. Le čmrlji imajo zadosti dolg jeziček ter le oni oprashi deteljne cvetove. Zato se pušcanje prve košnje pri detelji ne izplača za proizvodnjo semen, ker ob tem času je malo čmrljev, saj se šele pozneje izležajo. Ob času cvetenja druge košnje pa jih je že dosti, oprashi deteljnih pestičev bolje uspeva ter se od druge košnje dobi več semen. Danski rastlinogojci so nameravali s selekcijo izločiti takšne vrste, ki imajo cvetno čašico nižjo, ki ne ovira srkanja medne rose čebelam. Ker je čebel več kot čmrljev, bi bila tudi oplođitev popolnejša, in bi se lahko uporabila v to že prva košnja. Pokazalo pa se je, da tem sortam najboljše odgovarja vrsta, ki ima bel cvet namesto rdečega. Videl sem potem že velika polja posejana s to sorto. Vendar pozneje nisem nikjer čital, da bi ta nova sorta spodrinila staro rdečo vrsto, iz česar sklepam, da je morala imeti kakšne hibe, ki so odločile opustitev najdaljšega vzgajanja.

Čitajoč gornji članek, bi bilo zanimivo vedeti, ali ima kranjska čebela dovoljno dolg jeziček, da lahko doseže do nektarij pri naših vrstah domače detelje? Zdi se, da imata to prednost severna in južna ruska čebela. Če naša kranjska čebela nima dovoljno dolgega jezika in jo z »dresiranjem« prisilimo k paši na rdeči detelji, potem se lahko zgodi, da bo sicer res pripomogla k boljšemu oplođenju detelje, istočasno pa bo raztrgala čašico. Znano je, da čašica obvaruje seme, da ne izpade iz glavic, pa bi se lahko zgodilo, da bo seme med spravljanjem detelje močno izpadalo, tako da hasek le ne bo takšen, kot bi se pričakovalo.

Priporočam, da kr. banska uprava organizira točne poskuse, ki naj bi preiskali upravičenost teh pomislekov. Če niso upravičeni, pa se naj proizvodnja deteljnegi semen z oprashi s pomočjo čebel najenergičnejše propagira, ker bi proizvodnja deteljnegi semen ravno v naših krajih, kjer ne uspeva debeložrnata predenica, mogla imeti zelo velik gospodarski značaj. Vsako leto je namreč veliko povpraševanje po semenu rdeče detelje iz naših alpskih krajev, ker je tu udomačena vrsta najbolj rašča in najbolj odporna proti zimi, a najmanj je okužena s predenico.

inž. B. F.

ne in tehnične vrednosti! Bolj upoštevati je rdeči brest (*Ulmus campestris*), ki pa ne prenaša toliko vlage kakor vez. Tega posebno upo-

1 letni podtaknjenci kanadskega topola v topolišču šolske mladine pri Mali Nedelji.

Foto: Kosi Ludovik

Gozdarstvo.

Gozdi v poplavnem področju naših rek.

Kosi Ludovik

(Nadaljevanje)

Vodoljubna jelša, ki jo kultiviramo tu pa tam v obrečnih gozdih, slabo prirašča in nam nudi dorasla debela majhnih premerov. Peščena propustna zemlja, v kateri se pogostoma menjavata prevelika vlaga in suša, ne prija jelši. Ta rastlina zahteva za dobro rast zmerom vlažno zemljo (v kateri se stalno pretaka voda), kakršna se nahaja v podnožju gričevja, n. pr. v zmerom vlažnih »črnilah«.

Za pogozdovanje prihaja v poštev samo črna jelša (*Alnus glutinosa*). Svoj čas je bilo po njej veliko povpraševanje, kajti mnogo črne jelševine se je uporabilo v tovarnah pohištva za vezane plošče in podobno. Druga domača vrsta bela jelša (*Alnus incana*) nam nudi slabši les in tudi v rasti znatno zaostaja za črno jelšo. Mnogi jo smatrajo gozdnim plevelom. Obe vrsti lahko ločimo po deblu. Črna ima temnorjavo razpokano, bela svetlosivo (belo) gladko lub. Zanimivo je to, da ima jelša na koreni-

nica posebne brbončice kakor detelja, s katerimi sprejema poglavito hrano (dušik) tudi iz zraka in zaradi tega ni toliko vezana na rodovitnost tal. Zato dobro popravlja zemljišče! Razmnožuje se s semenom in porobkov (glej članek »Vzgoja gozdnih sadik«, »Kmetovalec« št. 3). Običajno sadimo na primerni (peščeni ilovnati ali glinasti zemlji) par let stari sadiki v medsebojni razdalji 1.5 do 2 m.

Ker se jelša v splošnem slabo obnese v poplavnem področju rek, zato jo bomo v bodoče gojili v majhnih količinah le na lahkih ilovnatih tleh.

Bolj poredko srečamo v poplavnih gozdovih brest. Namreč ta rastlina se zelo težko razmnožuje, ker se lahko seme v prav majhnem odstotku prerije skozi travo do zemlje in pozneje še redki občutljiv naraščaj navadno zaduši plevel. V vlažni zemlji prihaja v poštev beli brest ali vez (*Ulmus glabra nemorosa*). Les je slabe kuriv-

rabljajo kolarji — ali vzgajati ga v večji količini se ne priporoča.

Danes pogozdujemo večje površine z domačim ali belim jesenom (*Fraxinus excelsior*). To drevo zahteva globoko rodovitno, do gotove mere vlažno zemljo. Prenaša tudi vodo v koliko ni trajna. V prirodnih gozdovih raste pomešan s hrastom ali nižji, vlažni položaji mu bolj ugajajo. Mladim sestojem škodujejo hudi mrazi, katerim pa spričo nagle rasti kmalu uidejo v višino. Jesen sadimo v vrste v razdalji 1.5 × 1.2 m. Ker zahteva v mladosti zasenčenje, zato so gostejši nasadi boljši. Okrog 60 let stara drevesa nam nudijo les z lepoto barvo, a starejša preko 120 let stara temnejši les za pohištvo. Pri nas jesen prav dobro uspeva in naraste v obsežna do 70 cm v doprsnem premeru debela drevesa.

Pred domačim jesenom ima vzgojno prednost ameriški jesen (*Fraxinus americana*). Spomladi zeleni do dva tedna pozneje nego domači in se zaradi tega izogne morebitnim ostrim mrazom. Tudi poplave, v času vegetacije, boljše prenaša od domačega jesena. Glede zemlje je skromen. Na svetov-

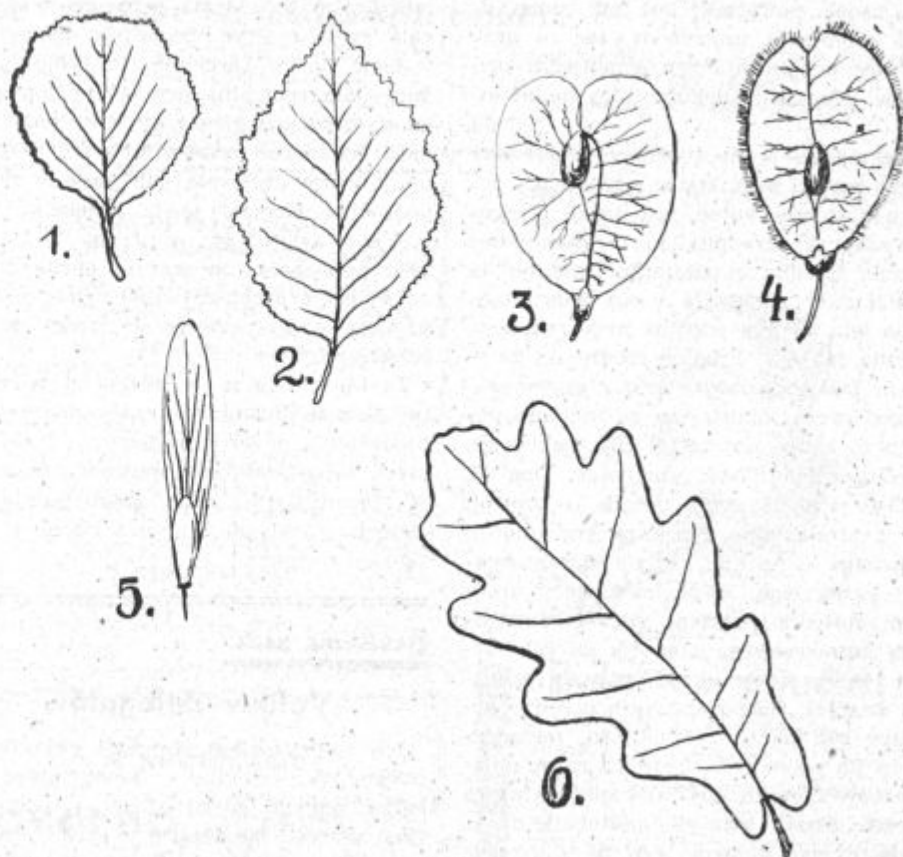
nih tržiščih je les dražji od domače jesenovine. Seveda ne bomo te eksote vzgajali v večjem obsegu vse dotlej, dokler ne bo popolnoma preizkušena.

Med najbolj rastoče trdo drevo prištevamo akacijo (*Robinia pseudoacacia*), ki jo na Murskem polju imenujemo »nerod«, v Prekmurju »trn«. Pred nekaj sto leti so jo prinesli iz Amerike in se je prav hitro razširila po naših gozdovih. V Pomurju jo prebivalci zelo cenijo, saj kot kurivno drevo ne zaostaja mnogo za bukovimi drvami. Večji gozdni posestniki sadijo akacijo ob rekah na višjih položajih v peščeni prodnati zemlji, kjer slabo uspevajo druge gozdne kulture; kajti ta rastlina ima tudi na koreninica posebne brbončice, s katerimi nabira potrebni dušik iz zraka. Najbolje raste na globoki peščeni ilovnati rodovitni topli zemlji. Mokrih tal ne prenaša. Zemlje ne popravlja, pač pa jo v teku časa močno izčrpa. Zato je zelo koristno, če tako zemljišče po vsaki sečnji obdelamo in nekaj let uporabljamo za poljske kulture. Navadno sadimo eno do dve letne sadike v pomladi drugo od druge 1 do 2 m.

Ker akacijevi gozdovi prinašajo na primernih tleh mnogo kurivnega in tehničnega lesa, zato bi naj posebno vzgajali to rastlino manjši gozdni posestniki.

Nedavno sem opazil na nekem gozdnem veleposestvu ob Dravi mladi nasad hrasta lužnjaka (*Quercus Robur*) na peščeni prodnati zemlji. Mirno lahko trdim, da je tako pogozdovanje popolnoma zgrešeno. Treba je vedeti, da zahteva hrast za dobro uspevanje rodovitno globoko zvezno ilovnato zemljo, katera je zmožna vzdrževati vlago. Torej peščena propustna tla niso nikakor pripravna za vzgajanje hrasta! Krasne hrastove šume sem našel v porečju Mure na 1,5 m globoki ilovnati zemlji približno 2 m nad normalnim vodostojem. 65 let stara drevesa merijo v dopsrju povprečno 40 cm premera in v višino 20 m. Seveda taka visoka zemljišča ne prihajajo mnogo v poštev za hrastove gozdove, ker se dajo bolje izkoristiti za poljedelstvo. V poplavnih gozdovih sadimo samo hrast lužnjak. V koliko nam je potrebna ta rastlina, jo je najbolje gojiti med drugim gozdnim trdim lesom.

Do najvišjih položajev odlično uspeva črni oreh, kateremu je treba dati zaradi dragocenega lesa

1. Črna jelša. 2. Bela jelša. 3. Seme domačega rdečega bresta. 4. Seme domačega belega bresta ali veza. 5. seme v naravni velikosti ameriškega jesena. 6. Hrast lužnjak.

prednost pred drugim gozdnim drevjem.

Kadar pogozdujemo, ni dobro mešati mehkega lesa s trdim lesom, ker poslednji počasneje raste in se pozneje duši pod naglo rastočim mehkim lesom. Mehki les tudi 2 do 3krat prej doraste nego trdi in ga je treba radi propadanja mnogo prej posekati, pri čemer močno poškodujemo ostala drevesa. Letni prihod je v takem gozdu tudi manjši!

Opazil sem, da nekateri posestniki v Prekmurju v svojih doraslih mešanih gozdovih izvajajo postopno sečnjo, ter vsak posekan kompleks pogozdijo z več ali manj odgovarjajočo vrsto, zdaj mehkega, zdaj trdega lesa, kar je seveda popolnoma pravilno in vsega uvaževanja vredno.

Glede na tako različno kakovost zemlje in višinske položaje ni možno sigurno določiti lastnikom gozdnih zemljišč, katere vrste dreves odgovarjajo v posameznih primerih. Zato je nujno potrebno, da se uredijo posebni poskusni gozdiči pod dobrim strokovnim nadzorstvom za vse vrste domačih in tujih gozdnih kultur, v katerih se bo lahko točno ugotovilo, na kakšni zemlji in višini najbolj uspevajo posamezne vrste drevja,

kolikšne razdalje zahtevajo mladi nasadi, v kolikšni meri je treba redčiti, kolikšen je prirast in prihod pri vsakovrstnih domačih in tujih kulturah ter podobno.

Cenjene čitatelje, ki mi pošiljate vprašanja iz gozdarstva, vljudo prosim, da mi v bodoče pošljete tudi znamke za odgovor.

Zadružništvo.

Novi zakoni in borba zadružništva.

Na eni od zadnjih sej Glavne zadružne zveze v Beogradu prečitano je zanimivo poročilo, iz katerega donašamo sledeče značajne ugotovitve in misli.

Nevolje, katere donaša s seboj vojna, so v prvi vrsti zadele malomeščansko in kmetško prebivalstvo, torej one sloje, ki so se vedno v največjem številu združevali radi skupne borbe proti kapitalistom v zadružništvu, saj se težko preživljajo tudi v normalnem času. Draginja, ki jo je na eni strani povzročilo pomanjkanje proizvodov, na drugi strani pa špekulacija, je začela neusmiljeno pritiskati na dohodke malega človeka: kmeta, delavca, uradnika, itd. Ta špekulacija je v isti

meri zadela potrošnike kot tudi proizvoznike kmetijskih proizvodov, ter so prav za prav poboljšanja cen kmetijskih pridelkov izkoristili spekulanti in ne kmetje.

Spekulacija se je mogla pri nas tako močno razviti zato, ker se pravočasno, takoj z nastopom vojne, niso izdali učinkoviti zakonski predpisi, ki bi spekulacijo sprečili. Uredba o pobijanju draginje, ki je bila sicer izdana že v septembru lanskega leta, ni bila popolna in je radi tega zgrešila svoj cilj. Predlog uredbe, ki ga je potem izdalo v sodelovanju z glavno zadrugno zvezo ministrstvo za socialno politiko in kateri naj bi bil cilj spekulacijo sprečiti, sploh ni bil uzakonjen. Dne 25. I. 1940 je bila izdana uredba o kontroli cen s strani ministrstva za trgovino in industrijo, ki pa tudi ni dala vidnih uspehov. Vzrok temu je okolnost, da v uredbi ni dosledno izvedeno načelo edinstvenega gospodarskega območja za celo državo, ter se kontrola vrši v vsaki pokrajini drugače. Gospodarstvo in posebno določitev cen pa so zelo občutni mehanizmi in jih ne morejo urejevati razne oblasti, temveč samo ena, ako naj bo uspeh splošen. Razen tega je upoštevati, da so druge države kontrolo cen že v mirnem času uvedle, medtem ko pri nas nismo imeli v tem pogledu nobenih izkušenj in smo vse predpogoje za kontrolo cen morali šele ustvarjati v času, ko smo kontrolo že potrebovali. Vse to je povzročilo, da je bila sicer pravilno zamišljena kontrola cen prepočasna ter jo je porast draginje sproti prehiteval.

Zadrugarstvo je vedno naglaševalo, da se draginja ne dá pobijati samo z zakonskimi predpisi. Če tudi je draginji v mnogočem kriva spekulacija, vendar je tudi jasno, da se draginja ne bi toliko razpasla, če ne bi bili v naši državi tudi splošni gospodarski pogoji povoljni za ta razmah. Radi tega je zadrugarstvo dosledno zastopalo mnenje, da se gospodarske nevolje lahko ublažijo samo s protivnimi ekonomskimi ukrepi.

Mnogo smo pričakovali od Direkcije za prehrano, ki je bila ustanovljena 7. sept. 1939. Prepričani smo bili, da bo ta ustanova v rokah države in z njeno avtoriteto mogla razdeliti življenjske potrebščine po količini in tudi časovno tako, da bo z njo mi preskrbljeno vse prebivalstvo pravočasno in enakomerno. Pričakovanje se ni izpolnilo, ker je direkcija takoj v začetku zbiranja rezerv za prehrano prebivalstva zadela na odpor Prizada in Narodne banke. Nadaljnji vzrok neizpolnjenih nad je tudi to, da je direkcija preveč razširila svoj delokrog in ni mogla dovoljno paznje in truda posvetiti ravno temeljni svoji nalogi, zbiranju rezerv za prehrano. Posebno pa so se izjalovila pričakovanja zadrugištva, da bo ta Direkcija v prvi vrsti pritegnila k delu obširno zgrajeno mrežo

zadrug, ko bo zbirala, odnosno razdeljevala svoje rezerve. Nadaljnja napaka je v tem, da ni Direkcija te svoje posle opravljala centralno, temveč je dopustila, da so banovina Hrvatska in deloma tudi naša banovina ustanovile svoje oddelke in po svoje urejevale iste posle v svojih področjih. Končno je ta Direkcija zgubila svoj smoter, saj je uredba od 8. nov. 1940 predpisala, da morajo občine ustanoviti svoje prehranjevalne urade, a ravno tako vsako podjetje, ki zaposluje čez 50 nameščenecv.

Že takrat, ko se je izdelovala ta uredba, je zadrugištvo zahtevalo, da se omejenji posli poverijo zadrugam. Našo zahtevo merodajni niso upoštevali in sedaj se ustanovljajo neke »aprovizacije« in »konzumi«, ki jih ima naš narod v zelo slabem spominu.

Društvene vesti.

Volitev delegatov.

Na volilni oglas, ki je bil objavljen v novembrski številki »Kmetovalca«, je sprejel glavni volilni odbor za vsako volilno okrožje samo po eno kandidatno listo. Na svoji seji z dne 13. dec. 1940 je isti odbor ugotovil, da so kandidatne liste pravilno sestavljene po določbah pravilnika za volitve delegatov in da so bile v predpisanem roku vložene. Proti kandidatnim listam ni bila vložena nobena pritožba.

Na osnovi točke 3 čl. 9 pravilnika za volitve delegatov in njih namestnikov za občni zbor Kmet. družbe se proglase za izvoljene vsi kandidati in njihovi namestniki z vseh štirih potrjenih kandidatnih list za dobo treh let.

Soglasni sklepi in določitve glavnega volilnega odbora se sporoče upravnemu odboru Kmet. družbe z. z. o. j. z naročilom, da delegate in njih namestnike obvesti pisмено o njihovi izvolitvi.

Okrožnica vsem podružnicam.

Kmet. družba je poslala vsem podružnicam nova pravila zadrug, in pravilnik za podružnice, ter je v posebni okrožnici opozorila, da morajo vse podružnice do 30. marca 1941 sklicati podružnične zbornice in voliti nove odbore za dobo treh let. Opozorjamo na to vse člane in jih pozivamo, da se teh zborov udeleže in izvolijo odbor, ki bo delovanje podružnic oživel, oziroma poglobil.

Občni zbori podružnic:

Vabilo

k letnim občnim zborom podružnic »Kmetijske družbe« z. z. o. j. v Ljubljani.

1. Poročilo odbora, predlogi in volitev funkcionarjev v smislu Pravilnika zlasti §§ 2, 3, 6, 7, 8, 9.

2. Slučajnosti.

3. Predavanja in slično.

Dne 26. decembra 1940.

Podružnica Krška vas ob 14. popoldne pri g. J. Kodriču.

Dne 29. dec. 1940.

Podružnica Selo pri Bledu ob 14. uri pri načelniku.

Dne 1. januarja 1941.

Podružnica Preselje ob 8. uri pri načelniku J. Kovaču.

Dne 17. januarja 1941.

Podružnica Gorenja vas ob 14. popoldne pri g. Francu Šraju v Gorenji vasi 27.

Dne 26. januarja 1941.

Podružnica Otovec ob 10. dopoldne v gostilni Vrščaj, Otovec.

Dne 2. februarja 1941.

Podružnica Šiška, ob 14. popoldne v gasilskem domu v Zg. Šiški.

Gospodarske vesti.

Tržno poročilo.

Ze zadnjič smo naglasili, da bodo izredne prilike prisilile državno upravo k strogim ukrepom glede varčevanja in razporeditve raznih živil. V času od našega zadnjega poročila je maksimirana tudi cena koruzi, in določeno je, kako se ima trgovina z njo obavljati. Od kmet. pridelkov se smejo sedaj svobodno prodajati le še: ječmen, oves, krompir, seno, sadje in razno sočivje. Cene tem pridelkom se od cen v zadnjem mesecu niso menjale, ter jih ne bomo ponavljali.

Izvoz živine je v novembru oživel. Vedeti moramo, da smo letos mnogo manje izvozili kot pred letom in da je posebno izvoz svinj močno nazadoval. Nemčija in Italija pritiskata na našo državo, da zadosti obvezam glasom trgovinskih pogodb. Nujno je potrebno, da se proizvodnja pitane živine poveča, kar pa se čez noč ne da urediti. Glede ureditve izvoza živine je bilo v Beogradu pri trgovinskem ministrstvu več konferenc, ker namerava to ministrstvo izdati novo naredbo o kontroli izvoza živine. Posebno zadrugne organizacije niso bile zadovoljne z načrtom te naredbe, ker bi se z njo prav za prav onemogočilo poslovanje zadrug. Sedaj čakamo na odločitev trg. ministrstva. Ko bo naredba izdana, bomo o njej obširneje pisali.

Važen je tudi ukrep, po katerem se stavijo pod nadzor glede cen vse kmetijske potrebščine: umetna gnojila, orodje, stroji, krmila, škropiva, itd., v kolikor ta kontrola ni bila že poprej uvedena.

Inserati se računajo po naslednjih cenah:

$\frac{1}{32}$ strani = Din 50 + Din 3.— ogl. takse
 $\frac{1}{16}$ " = " 100 + " 7.50 " "
 $\frac{1}{12}$ " = " 150 + " 7.50 " "

$\frac{1}{8}$ strani = Din 200 + Din 15.— ogl. takse
 $\frac{1}{4}$ " = " 400 + " 30.— " "
 $\frac{1}{2}$ " = " 800 + " 30.— " "

1 cela stran = Din 1600.— + Din 60.—
 ogl. takse
 (26 × 20 cm = 520 cm).

Priloge listu se računajo za vsakih 1000 komadov 100 Din.

Mala naznanila.

Le proti predplačilu, vsaka beseda 50 par, zanjmanj
 10 din in 3 din ogl. taksa.

Upravišтво ne prevzame posredovanja.

Vsakega 12. v mesecu se zaključí sprejemanje oglasov
 za prihodnjo številko.

**KMETIJSKA DRUŽBA
V LJUBLJANI****kupuje:**

ranjak cvet, arnika cvet, lipov cvet,
 jagoda list, robida list, malina list,
 rman cvet, janeževe rože

Naprodaj lepi biki

8 do 14 mesecev stari, lepe junice deloma bre-
 je, krasna teleta od prvovrstnih krav v starosti
 dveh mesecev, vse čistokrvne montafonske pas-
 me z rodovniki. Pojasnila pri upravi: Ing. Mi-
 lan Lovrenčič, na Verdu, pošta: Vrhnika 59.

Dva montafonska bikca

potomca najboljših mlekaric z rodovniki, tes krasna,
 ter

1 mlečni hladilnik

bakreni, nov, prodaja: Uprava DOBRA „ROG“ ZA",
 pošta Hoče pri Mariboru. 61

Gospodinjé pozor!

Večja partija popolnoma novih šivalnih
 strojev prvovrstnih znamk (iz konkurz-
 nega nakupa) je po izvanredno nizkih
 cenah naprodaj pri tvrdki: »PROMET«
 v Ljubljani, (nasproti Križanske cerkve).
 Telef. 43-90. Tudi ob nedeljah dopoldne
 na ogled.

„Ekonom“

za večje gospodarstvo, mešanih kultur, ali vino-
 gradov, išče službo. Ponudbe na upravo »Kmetoval-
 ca« pod »Delaven št. 62«. 62

Cepljene trte

Nudi I. Trsničarska zadruga v Sloveniji, pošta
 Juršinci pri Ptuj. — Zahtevajte cenik! 60.

Posetite

**kavarno „TABOR“
v Ljubljani**

Brinje in fige za žganiekuho

ima na zalogi tvrdka IVAN JELACIN, Ljubljana,
 Aškerčeva cesta 1, telefon 26-07. 34

Bolni na pljučih!**Tisoči že ozdravljeni!**

Zahtevajte takoj knjigo o moji
 novi umetnosti prehranjevanja,
 ki je že marsikoga rešila. Ona
 more poleg vsakega načina življe-
 nja pomagati, da se bolezen hitro
 premaga. Nočno znojenje in ka-
 šelj prenehata, teža telesa se
 zviša ter po poapnenju sčasoma
 bolezen preneha.

R e s n i m o ž j e
 zdravniške vede potrjujejo pred-
 nost te moje metode in jo radi
 priporočajo. Čim prej začnete z
 mojim načinom prehranjevanja,
 tem bolje.

P o p o l n o m a z a s t o n j
 dobite mojo knjigo, iz katere bo-
 ste črpali mnogo koristnega. Ker
 ima moj založnik samo 10.000 ko-
 madov za brezplačno razpošilja-
 nje, pišite takoj, da se boste mogli
 tudi Vi prištevat med one sreč-
 neže.

Zbiralnica za pošto:

Pannonia Apotheke, Budapest 72
 Postfach 83, Abt. Z. 492.

UST. 1828

J. Blasnik nasl.

UNIVERZITETNA TISKARNA, litografija, offsettisk, kartonaža,
 založništvo Velike pratike, vrečice za semena.
LJUBLJANA, BREG 10-12

Najstarejši grafični zavod v Jugoslaviji izvršuje vse
 tiskovine solidno in poceni.

V tej založbi je poleg drugih izšla k-jiga:

„SKRIVNOSTI ČLOVEŠKEGA TELESA“

ki jo je spisal primar doc. dr. L. Mačko in ki obravnava razne telesne pojave
 ki vplivajo na to, da se človek razvije v p-likavca ali velkana, da se zmehčajo
 kosti, se žensko telo pre-evi v moškega in obratno, se določi spol itd. — Knjiga
 obsega 218 str. i in 81 slik ter stane vezana d.l. 76.—, broširana din 64.—.

Oglasi v

„Kmetovalcu“

imajo

uspeh!

ZAHTEVajte PRI VAŠEM TRGOVCU „NAŠ ČAJ“!**Mešanica domačih čajnih rastlin!**

Najboljši nadomestek za inozemske čaje!

Po odobrenju ministrstva socialne politike in narodnega zdravja
 v Beogradu z dne 11. maja 1935 l. S. br. 14.004

Naprodaj pri:

KMETIJSKI DRUŽBI r. z. z o. z.
V LJUBLJANI

Važno za osnovne in kmetijske šole!

Kmetijska družba v Ljubljani je založila 6 stenskih slik od trav, detelj in raznih krmskih rastlin v velikosti 70 x 50 cm s primernim obešalom in okvirom. Slike so umetniško izdelane po naravi v barvah in služijo kot izborno učilo za spoznavanje naših glavnih krmskih rastlin.

K vsaki seriji se doda po ena knjižica s kratkim popisom vsake rastline. Vseh šest slik s knjižico in poštino vred stane Din 75.—.

Priporočamo takojšnjo nabavo tega učila, dokler je še v zalogi, ker bo vsakemu učitelju služilo kot dober pripomoček pri pouku.

Zaupajte denar domačemu zavodu!

Kmetijski hranilni in posojilni dom

reg. zadr. z neom. zav.

v Ljubljani, Tavčarjeva ulica 1

Telefon št. 28-47. — Brzjavlj.: »Kmetijski dom«. —
Račun pošt. hran. 14.257. Račun pri Narodni banki

N o v e v l o g e 4% do 5%
vsak čas razpoložljive obrestuje po

Za vse vloge nudi popolno varnost. Otvarja tekoče račune. Eskontuje menice. Daje kratkoročna posojila. Izvršuje vse ostale denarne posle.

NAGLUŠNI!

VIBRAPHON nov pripomoček za sluh, praktično neviden, neelektričen, nobene žice, brez baterije, nikake pritikline. Kliničko preiskujen in zdravniško priporočen. Zahtevajte takoj brezplačno »Zlatna knjižica sluha«, zdravniška uverjenja in pogoje za

30-DNEVNO POSKUŠNJO

APARATI VIBRAPHON (DEP. 55.)
ZAGREB, TOMISLAVOV TRG 17

Laneno olje, firnež, barve, lake, kit, lan, tropine

ter vse v to stroko spadajoče blago prvovrstne kakovosti po solidnih cenah in točni postrežbi najugodnejše kupite pri domačem podjetju

MedićZankl

tovarna olja, lakov in barv

družba z o. z., lastnik FRANJO MEDIC

Centrala v Ljubljani, podružnice v Mariboru in Novem Sadu. — Tovarne v Ljubljani, Medvodah in Domžalah

Najuspešnejše sredstvo za rejo
domače živine je brezdvomno

MASTIN

ki pospešuje rast, odebelitev in omastitev domače, posebno klayne živine. — Jasen dokaz neprecenljive vrednosti »MASTINA« so brezštevilna zahvalna pisma

Cena: 5 škat. 46 din, 10 škat. 80 din

Lekarna TRNKOCZY

Ljubljana - Mestni trg 4 (zraven rotovža)

Mestna hranilnica ljubljanska

je

največji slovenski pupilarnovarni denarni zavod.

Dovoljuje posojila na menice in vknjižbe.

Za vse vloge in obveze hranilnice

jamči

Mestna občina ljubljanska.

CENIK kmetijskih potrebščin pri Kmetijski družbi v Ljubljani, r. z. z o. z.

Njene zaloge se nahajajo: v Ljubljani, Novi trg 3; v Mariboru, Meljska cesta 12; v Celju, Aškerčeva ulica; v Novem mestu, Ljubljanska ulica; v Slov. Konjicah in v Brežicah. Navedene cene potrebščin so neobvezne in veljajo pri nabavi v Ljubljani; v drugih krajih se prištejejo še režijski izdatki za prevoz iz Ljubljane. Za blago, za katero niso cene navedene, zahtevajte pismene podatke.

Krmila

Klajno apno, v izvornih vrečah, težkih 50 kg po 2.50 Din kg, na drobno 4.— Din za kg.

Orehove tropine 35 % beljakovin in tolašobe po Din 190.— za 100 kg.

Lanene tropine z 38/40% beljakovin in tolašce po Din 290.— za 1 kg v vrečah po 50 kg.

Ribja moka v originalni vreči 100 kg po Din 4.50 za kg, na drobno Din 5 za kg.

Ribje olje za živino, ročke po 5 kg Din 85.— za pošiljate po pošti; v steklenicah po ¾ litra Din 13.—, v steklenicah po 1½ litra Din 25.—; v posodo kupca po Din 17.— za kg.

Umetna gnojila

Apneni prah, rinfuza (prosto) naložen v Trbovljah ali Zagorski apnenici. Pri vagonem odjemu cene po dogovoru.

Apneni dušik 16%, v vrečah po Din 186.— za 100 kg, v pločevinastih posodah Din 212.—. — Za 1 ha 200 do 300 kg.

Čilski soliter, 15.5% dušika, v vrečah po 50 kg po Din —.— za kg. Pri vagonem in polvagonem odjemu cena po dogovoru.

Kaljeva sol. 42%. Na drobno po Din 140.— za 100 kg, vreče po 50 kg stanejo Din 75.—. Za 1 ha 200—300 kg. Pri vagonem in polvagonem odjemu cena po dogovoru.

Nitrofoskal-Ruše, mešano gnojilo, 8% kalija, 4% dušika in 8% fosforne kisline po Din 155.— za 100 kg. — Za 1 ha 400 do 600 kg.

Nitrofoskal-I, mešano gnojilo, 8% kalija, 8% dušika in 6% fosforne kisline, po Din 180.— za 100 kg.

Razklejana kostna moka, 30% fosforne kisline, ½% dušika, po 105 Din za 100 kg. Za 1 ha 250 do 300 kg.

Rožena moka, izborna dušičnato gnojilo za vinograde, po 275 Din za 100 kg. Vreče po 100 kg. — Za 1 ha 300—500 kg.

Rudninski superfosfat, 16%, juta vreče po 50 kg, po Din 115.— za 100 kg. Pri pol- ali vagonem odjemu cena po dogovoru.

Fosfatna žilindra je domač proizvod in najcenejše fosforno gnojilo z 18% fosforne kisline. Cena Din 96.— za 100 kg.

Cene za polvagonem odjem in kombinirane pošiljke raznih gnojil se odredajo od primera do primera. Vse navedene cene veljajo do nadaljnjega ter se morejo po nabavnih stroških menjati.

Sredstva za razkuževanje žita

Ceretan, sredstvo proti snetjavosti, za namakanje, v zavrtkih po 250 g po Din 35.—.

Ceretan, sredstvo proti snetjavosti, suhim potom, v zavrtkih po 150 g po Din 7.50.

Semena

Vsa naša semena so najboljše vrste, zanesljivo kaljiva, predenice prosta, pri uvozu preiskana po drž. kmet. kem. postajah ter plombirana v originalnih vrečah.

Domača detelja, garantirano slovensko blago		Din	
Lucerna, pristna banaška		»	—
Švedska detelja		»	—
Hmeljska lucerna		»	—
Bela detelja		»	—
Mačji rep		»	—
Pasja trava		»	—
Francoska pahovka		»	—
Angleška ljulika		»	—
Laška ljulika		»	—
Travniška bilnica		»	—
Travniška latovka		»	—

Dnevne cene

Lisičji rep	Din	—	
Vrežasta šopulja	»	—	
Pasji rep	»	—	
Ovčja bilnica	»	—	
Esparzeta	»	—	

Dnevne cene

Zmesi travnega in deteljnega semena, sestavljene po strokovnih navodilih iz zgoraj navedenih vrst stanejo:

1. za barski svet	»	—	
2. za peščeno zemljo	»	—	
3. za srednjeteško zemljo	»	—	
4. za težko zemljo	»	—	
5. mešanica za vrtove, nizka trava	»	—	
Korenjevo seme, dolgo, zlatorumeno	»	—	
Semenska pesa, Eckendorf, rumena	»	—	
Semenska pesa, Eckendorf, rdeča	»	—	

Dnevne cene

Pri odjemu originalnih vreč cena po dogovoru.

Vreče iz jute kakor tudi poštnina se računajo posebej po lastni ceni.

Semenska jara grahara Din 5.— za kg.

Semenski oves, navadni Din 2.75 za kg.

Semenski ječmen Din 3.— za kg.

Vse navedene cene veljajo do nadaljnjega ter se morejo po nabavnih stroških menjati.

Sadjarsko in vrtnarsko orodje

Cepilni noži »Kunde«. Ročaj iz trdega lesa, z močnimi, medenimi vložki, dolžina ročaja 10 cm. Cena komadu Din 35.— (slika 1).

Cepilni noži »Kunde«. Ročaj iz trdega gumija, z močnimi medenimi vložki, dolžina ročaja 10, 10.50, 11 cm. Cena komadu od Din 28.— do 32.—.

Vrtni noži obrezači »Kunde« za obrezovanje drevja. Ročaj je iz poliranega orehovega lesa, z močnimi medenimi vložki. Dolžina ročaja 9.50, 10, 10.50, 11 cm. Cena komadu od Din 35.— do 42.— (slika 2).

Drevesne škarje »Kunde« z medeno varovalko in zaklopko. Dolžina 20—23 cm. Cena komadu Din 32.— do 38.— (slika 3).

Drevesne škarje »Kunde«, dolžina 20—22 cm. Cena komadu Din 80.— (slika 4).

Drevesne škarje, navadne, od Din 15.— do 35.—. Škarje za gosenice »Kunde«, s potegujočim rezilom. Cena komadu od Din 20.— do 35.— (slika 5).

Drevesne škarje za obrezovanje vrhov, za rezanje cepičev in goseničnih gnezd. Cena komadu Din 165.— in 210.— (slika 5a).

Peresa za škarje »Kunde« po Din 1.50 za komad.

Brusni kamni za Kundejeve nože, po Din 25.— in 30.—.

škarje za striženje mej ali vrzeli. Cena komadu Din 55.— in 105.— (slika 6).

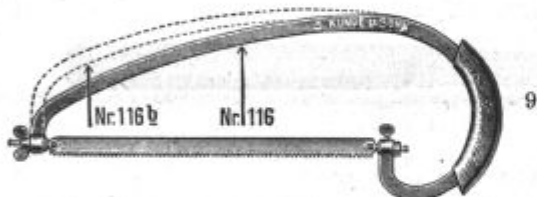
Drevesna žaga »Kunde«, prvovrstno jekleno rezilo. Cena Din 36.— (slika 7).

Drevesna žaga z lesenim ročajem. Cena Din 25.— (slika 8).

Drevesna žaga z dvema vijakoma, s premikajočo klino. Cena od Din 25.— do 50.— (slika 9).

Žični koški za varstvo drevja pred zajci. Komad Din 8.—.

Drevesne ščetke (krtače) za čiščenje mahu in lišaja z debel in vej na starem drevju. Cena za male Din 20.— do 22.—, za velike Din 40.— (sliki 10 in 11).

Strgulje za strganje stare skorje na drevju. Cena komadu Din 18.— in 22.— (sliki 12 in 13).

Sadni obirači po Din —.— (slika 14).

Pasti za voluharje po Din 5.—, cevke po Din 13.—.

Lopate za štihanje »Kunde« po Din —.— (slika 15).

Vilaste lopate »Kunde«, iz močnega jekla. Cena Din 100.— (slika 16).

Lopate za štihanje, navadne, po Din 24.—.

Lopate za nakladanje (zajemalke) po Din 20.—.

Grablje, železne, 10 do 16 zob, izsekane in kovane iz enega kosa. Cena po Din 11.—, 13.—, 15.— in 17.—.

Vile, železne, s tremi roglij po Din 15.—, s 4 roglij po Din 15.—.

Vile, garantirane, s tremi roglij po Din 20.—, s 4 roglij po Din 20.—.

Vrtne zalivalke okrogle 11 l Din 44.—, 13 l 48.—, 16 l 53.—, oval 11 l Din 52.—, 13 l 56.—, 16 l 62.—.

Kultivatorji »Kunde« po Din 24.—, 28.—, 32.— in 37.—.

Škropilnik za trate in vrt, kompletni »Kunde«, prši vodo pod pritiskom od 8 do 12 m v premeru. Cena Din 45.—, s stojalom Din 130.—.

Ročna medena škropilnica Dresdensia »Kunde« z univerzalnim razpršilom za poljubno razprševanje vode na fino ali v kapljice in curke. Cena od Din 100.— do 120.— (slika 17).

17

Razpršilnik, ročni, Kunde Dresdensia, zelo praktičen za vrtove in sobne rastline ter cvetje na balkonih. $\frac{1}{2}$ l Din 35.—, $\frac{1}{4}$ l Din 28.—.

Draždanski razpršilnik »Kunde«, zelo poraben za vsako steklenico z zamaškom, za zatiranje škodljivcev na sobnih in vrtnih rastlinah in za čebelarje. Cena Din 17.— do 19.—.

Kose 65 cm Din 28.—, 70 cm Din 30.—, 75 cm Din 32.—.

Brusni kamni Bergamo Ia po Din 18 do 25.— za kos.

Zatiranje škodljivcev in bolezni na sadnem drevju in vrtu

Arborin, za zimsko škropljenje sadnega drevja; v steklenicah po $1\frac{1}{2}$ kg Din 21.—, v ročkah po $3\frac{1}{2}$ kg Din 65.—, v sodih po 100 kg Din 12.50 za kg, v posodi kupca po Din 14.— za kg.

Lohsol, sredstvo zoper drevesne škodljivce v sodih po Din 12.50, na drobno po Din 14.— za kg v posodi kupca.

»Hinsberg« pasovi za lovljenje drevesnih škodljivcev, zavitek Din 27.—.

Arbocol papir, za napravo pasov v varstvo proti plezajočim mrčesom po debli, v zavitkih približno 50 m Din 20.—.

Arbocol lepilo za mazanje drevesnih pasov, 250 g Din 14.50, 500 g Din 23.50, 1 kg Din 43.75.

Cepilna smola v škatlicah po $\frac{1}{8}$ kg Din 10.—, $\frac{1}{4}$ kg Din 18.—, $\frac{1}{2}$ kg Din 35.—.

Modra galica, — Din 9.— na drobno, vagonška naročila popust.

Žveplovoapnena brozga zoper različne glivične bolezni, zlasti kodravost na breskvah, proti katarjem in pršicam ter grizlicam, za zimsko in poletno zatiranje, Din 3.— za kg; podružnicam cene po dogovoru.

Solbar, zavitki po 1 kg Din 20.—, po 5 kg Din 19.— za kg.

Kvasija (mušji les), izborna sredstvo za zatiranje raznih uši in grizočega mrčesa na sobnih in vrtnih rastlinah, zavitek Din 5.—, 1 kg Din 20.—.

Tobačni izvleček v sodih po približno 100 kg po Din 5.— za kg, na drobno v pločevinastih posodah $4\frac{1}{2}$ kg Din 45.—, v steklenicah 2 kg Din 15.—, 1 kg Din 8.— z embalažo vred. Po pošti se pošilja le pločevinasta posoda.

Mazavo milo po Din 16.— v posodi kupca.

Aphidon, sredstvo za pokončevanje listnih in krvavih uši, v posodi po 1 kg Din 50.—.

Aresin (krečni arzenat) kg Din 35.50, 250 g Din 10.—.

Nosprasis, zavitek po 5 kg Din 26.50 za 1 kg, 1 kg Din 30.—.

Meritol (kalcijev arzenat), 400 g Din 15.—.

Zelio-pasta proti voluharjem, Din 15.50, zrnje proti mišim Din 8.— za zavitek.

Škropilnica za sadno drevje

Ročna škropilnica »Nova«, 1½ l vsebine, Din —, cevi za podaljšanje »Nova« škropilnice Din —.

Samodelna nahrbtna škropilnica A. H. 20, trdke Nechvile, po Din 1.400.— z bambusovo cevjo vred; Vega, francoski sistem, po Din 1340.—.

Samodelne nahrbtnne škropilnice »Kovina« 16 l Din 1150.— z bambusovo cevjo vred.

Prevozna škropilnica za sadno drevje in hmelj »Vindex«, ročno prevozna, s 5 m gumijevimi cevmi, 2 podaljška po 75 cm in patentnim razpršilnikom, z 2 cevmi po 2 m Din —.—. Razpršilnik po Din 30.—.

Vinogradniške in kletarske potrebščine

a) Zatiralna sredstva proti boleznim in škodljivcem na vinski trti.

Modra galica, Din 9.— na drobno; za vagonsko naročilo veljajo posebne cene.

Zveplo, dvojno (ventilirano) po Din 4.50 za kg, v vrečah 50 kg po Din 4.—.

Salojidin (antiklor natrijev tiosulfat), vreče po 100 kg po Din 8.— za kg, v manjših količinah po Din 9.— za kg.

Uranla zelenilo, v zavrtkih po 1 kg Din 45.—.

Fenofaleinov papir za preskušanje galične zmesi po Din 1.— za zvez.

Rafija, liče po Din —.— za kg.

b) škropilnice in razni predmeti.

Trtne škropilnice, bakrene, original Austria Din 520.—, Jubila Din 570.—, Jubila za drevje s 3 m alum. cevjo Din 680.—.

Potrebščine k škropilnicam: Kolenca po Din 10.—, dvojni razpršilnik Din 60.—, prehodna pipa s cedilom Din 25.— ali 45.—, navadni razpršilnik, kapica Din 10.—, igla Din 6.—.

Gumijeve cevi za škropilnice 10×3 po Din —.—, 13×3 po Din —.—.

Gumijeve kroglice po Din 2.50.

Gumijeve plošče po Din 10.— za komad.

Gumijevi trakovi: Reithoffer Din —.—.

Ročni žveplalnik Din 70.—.

c) Kletarske potrebščine.

Azbest za čiščenje vina po Din 80.— za kg.

Eponit za čiščenje vina po Din 50.— za kg.

Kalimetabisulfit, 10 dkg Din 5.—, 1 kg Din 27.—.

Žveplovi trakovi na azbestu po Din 16.— za kg.

Tanin ali česlovina popolnoma čisti, brez tujega okusa in duha za čiščenje in boljšo ohranitev vina, 5 dkg Din 20.—, 10 dkg Din 40.—, ¼ kg Din 80.—.

Kipelne vehe, lončene, velike Din 20.—, male Din 15.—.

Vinske in sadne stiskalnice z vsebino 115 l Din 2300.—, 215 l Din 3700.—.

Grozdin reblač Din 1800.—.

Sadni mlin Din 1300.—.

Živinorejski in mlekarški izdelki

a) živinorejski predmeti.

Telečji napajalniki po Din 75.—.

Gumijevi seski za napajalnike po Din 15.—.

b) Mlekarske potrebščine.

Posnemalnik Vega E za 75 l po Din 1200.—.

»Baltic« posnemalnik M. O. 60 l Din 1000.—.

Posnemalnik »Milena«, 45 l po Din 650.—, 60 l po Din 800.—, 90 l po Din 900.—.

Obročki za posnemalnike, mali po Din 5.—, veliki po Din 10.—.

Laktodensimeter (za določanje gostote mleka po profesorju Gerberju) Din 40.— in 50.—.

Sirišče, dansko originalno Hansenovo, v prahu (z Kodanja), v škatlicah po 25 g Din 14.—, 50 g Din 26.—, 250 g Din 90.—, 500 g Din 210.—.

Brzoparilnik Alfa, s pocinkanim kotlom, 80 l Din 1700.—, 100 l Din 1800.—.

Brzoparilnik Wema z bakrenim kotlom, 70 literski po Din 1200.—.

c) živinozdravniški predmeti.

Požiralnikove cevi za teleta Din 70.—, za goved Din 260.—.

22

Rekord odpiralč žrela obvaruje živino pogina pri napenjanju; A Din 115.—, B Din 85.—, C Din 75.—.

23

Trokarji, za teleta Din 45.—, za goved Din 55.— (slika 23).

Irigatorji, kompletni (po 3 l) po Din 80.—.

Zaustavljači, poniklani Din 60.—.

Garkon zoper živalske kožne bolezni 13 Din.

Škarje za obrezovanje parkljev Din 250.—.

Mlečni katetri po Din 8.—.

Obroči za blake, navadni Din 17.—.

Toplometri za merjenje vročine po Din 25.—, 30.—.

d) Perutninarski predmeti.

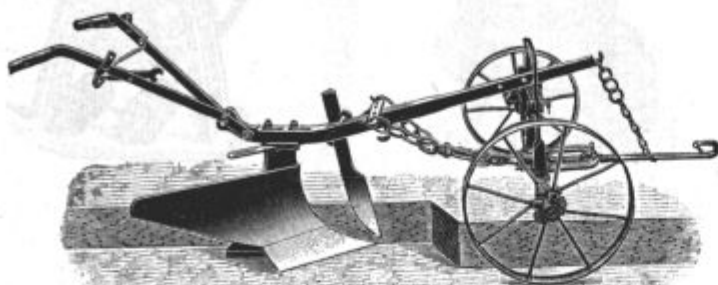
Znamke za perutnino, celulojne po Din 0.30 za komad, aluminijaste s številkami po Din 0.75 za komad, aluminijaste za peroti po Din 2.—.

Aparat za kapunjenje Din 265.—.

Tehtnica za jajca Din 50.—.

Poljedelsko orodje in stroji

a) Plugi in plužni deli.

R.5.3218

Sackovi plugi: D10 MN Din 1575.—, 9SS Din 1200.—, D8MN Din 1450.—, D7MN Din 1130.—, D6MNR Din 1025.—, D5MNR Din 975.—, Velt6Y Din 940.—, E6St Din 535.—, B6E Din 760.—.

Obračevalni plug NW7 po Din —.—.

RS2771

Glave: D9SS po Din 380.—, D8 po Din 490.—, za lesene pluge Din —.—, 190.—, obračevalna HNW5 in 7 po Din 550.—, osipalna HUN Din 480.—, D7MN Din 425.—, D6MNR Din 390.—.

Lemeži: D10 Din 45.—, 9SS Din 50.—, D8 Din 42.—, D7 Din 35.—, D6 Din 33.—, E6 Din 25.—, obračalni Din 70.—. Plazi za D6 in D7 Din 22.— za komad, NW7 Din 30.—. Črtala za D7 in D6 po Din 35.— za komad, D9 Din 55.—. Deske, Sack za D8MN po Din 140.—, D7 po Din —.—, D6 Din —.—.

Enokolesna plužna Din 200.—.

Plužna s peresnim podzemeljskim rahljajem, sistem Bendhack, po Din 1200.—.

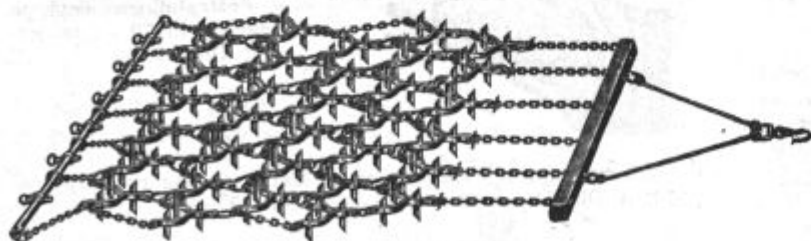
Izruvač za krompir, sedemdelni, Din 320.—.

Osipalnik HUN po Din 750.—. BHR Din 380.—.

b) Njivske brane.

Dvodielna Din 700.—, —.—.

c) Travniske brane.

Travniske brane z noži: N3, široka 1.80 m, težka 79 kg Din 1050.—, N2, široka 1.50 m, težka 69 kg po Din 950.—.

Kombinirana travniška in njivska brana KW2, široka 2.25 m, težka 88 kg, trodelna po Din 1000.—.

Brane na krožnike SE 10 L Din 3500.—.

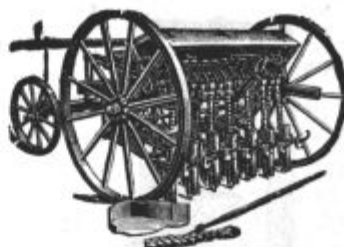
Planeti št. 8 — kot okopalnik, osipalnik in kultivator, globočina izpremenljiva, teža okoli 40 kg, Din —.—, štev 18 Din —.—.

Glave za planet, komad po Din 150.—.

Kultivator s 5 peresi B. C. Din 1700.—, z 9 peresi Din 2300.—.

Sejalni stroj Sack, devetvrstni BETTA Din 4500.—.

Sejalni stroj, dvovrstni za koruzo K. J 22 Din 1050.—.

Sejalica Unikum, 14-vrstna Din 6.800.—.

Slamoreznica H320 za motorni pogon po Din —.—. KS2A za ročni pogon Din —.—.

e) Gnojnične sesalke.

Gnojnične sesalke (gnojne pumpe) 330 cm po 530.— Din, 360 cm po 550.— Din, 390 cm po 575.— Din, 420 cm po 600.— Din, 290/420 cm po 700.— Din.

Sesalke, 3.90 m Din 600.—.

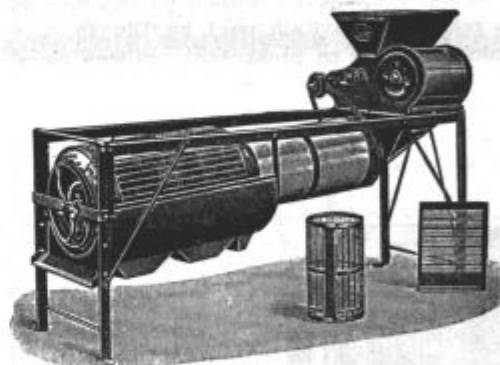
Sesalke F 450 Din 1000.—.

Sesalka »Kremžar«, dolžina 3 m Din 1050.—, 3.50 m po Din 1100.—, 4 m Din 1150.—.

Razpršilnik za gnojnične sode po Din 90.—.

f) Trijerji in čistilniki.

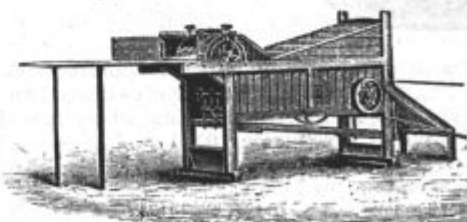

Trijerji (originalni Heldovi), V/2 po Din 6300.—. II/II Din —.—. II/Ia Din —.—.

Sortator Banat Din 2000.—.

Žitočistilniki »Č« Din 1300.—.

g) Razni stroji in orodja.

Mlatilnice »Eiger«, široka mlatilnica z dvojnimi vetrnimi in dvojnimi čistilom na sita in na 3 vreče, elevator Din 13.500.—; »Elbe« mlatilnica z dvojnimi vetrnimi in dvojnimi čistilom na sita in na 3 vreče, elevator Din 10.500.—, B2 57 cm širine, s tremi tresali Din 4.800.—; »Jura« 57 cm širine, s tremi tresali in navadnim čistilom Din 6.500.—.

Lanz kosilica (ležaji na valčke) LHR 45 po Din 4250.—.

Lanz obračalnik za seno št. 6 po Din —.—.

Robkač za koruzo, mali ročni po Din 70.—. R. R. Din 1000.—; R. R. S. Din 1350.—.

Reporeznice, domače, male po Din 370.— in velike po Din 700.—.

CENIK kmetijskih potrebščin pri Kmetijski družbi v Ljubljani, r. z. z o. z. in Trgovskih poslovalnicah Kmetijske družbe z o. z.

Njene zaloge se nahajajo: v Ljubljani, Novi trg 3; v Mariboru, Meljska cesta 12; v Celju, Aškerčeva ulica; v Novem mestu, Ljubljanska ulica; v Slov. Konjicah, v Brežicah in v Slov. Bistrici. Navedene cene potrebščin so neobvezne in veljajo pri nabavi v Ljubljani; v drugih krajih se prištejejo še režijski izdatki za prevoz iz Ljubljane. Za blago, za katero niso cene navedene, zahtevajte pismene podatke.

Krmila

Klajno apno, v izvornih vrečah, težkih 50 kg po 2.50 Din kg, na drobno 4.— Din za kg.

Orehove tropine 35% beljakovin in toščobe po Din 250.— za 100 kg.

Lanene tropine z 38/40% beljakovin in toščobe po Din 340.— za 100 kg v vrečah po 50 kg.

Ribja moka v originalni vreči 100 kg po Din 10.50 za kg, na drobno Din 11 za kg.

Ribje olje za živino v posodah kupca po Din 30.— za kg.

Provendein, priznano sredstvo v modernem svinjogojstvu, v skatlah po 800 g à Din 25.—.

Umetna gnojila

Apneni prah, rinfuza (prosto) naložen v Trbovljah ali Zagorski apnenici. Pri vagonem odjemu cene po dogovoru.

Apneni dušik 16%, v vrečah po Din 186.— za 100 kg, v pločevinastih posodah Din 212.— Za 1 ha 200 do 300 kg.

Kalijeva sol 42%. Na drobno po Din 180.— za 100 kg, vreče po 50 kg stanejo Din 95.— Za 1 ha 200—300 kg. Pri vagonem in polvagonem odjemu cena po dogovoru.

Nitrofoskal-Ruše, mešano gnojilo, 8% kalija, 4% dušika in 8% fosforne kisline po Din 165.— za 100 kg. — Za 1 ha 400 do 600 kg.

Nitrofoskal Z, mešano gnojilo, 12% fosforne kisline, 8% dušika, 8% kalija in 40% apna po Din 190.— za 100 kg. Na 1 ha 300 do 400 kg.

Nitrofoskal-I, mešano gnojilo, 8% kalija, 8% dušika in 6% fosforne kisline, po Din 190.— za 100 kg.

Razklejana kostna moka, 30% fosforne kisline, ½% dušika, po 125 Din za 100 kg. Za 1 ha 250 do 300 kg.

Sirova kostna moka, 10% fosforne kisline, 4% dušika, po Din 115.— za 100 kg. — Na 1 ha 300—500 kg.

Rudninski superfosfat, 16%, papirnate vreče po 50 kg, po Din 130.— za 100 kg. Pri pol- ali vagonem odjemu cena po dogovoru.

Fosfatna žlindra je domač proizvod in najcenejše fosforno gnojilo z 18% fosforne kisline. Cena Din 110.— za 100 kg.

Cene za polvagoni odjem in kombinirane pošiljke raznih gnojil se odredjajo od primera do primera. Vse navedene cene veljajo do nadaljnjega ter se morejo po nabavnih stroških menjati.

Sredstva za razkuževanje žita

Ceretan, sredstvo proti snetjavosti, za namakanje, v zavrtkih po 250 g po Din 35.—.

Ceretan, sredstvo proti snetjavosti, suhim potom, v zavrtkih po 150 g po Din 8.50.

Semena

Semenska ozimna grahorica po Din 4.50 za kg.

Sadjarsko in vrtnarsko orodje

Cepilni noži »Kunde«. Ročaj iz trdega lesa, z močnimi, medenimi vložki, dolžina ročaja 10 cm. Cena komadu Din 35.— (slika 1).

1

Cepilni noži »Kunde«. Ročaj iz trdega gumija, z močnimi medenimi vložki, dolžina ročaja 10, 10.50, 11 cm. Cena komadu od Din 28.— do 32.—.

Vrtni noži obrezači »Kunde« za obrezovanje drevja. Ročaj je iz poliranega orehovega lesa, z močnimi medenimi vložki. Dolžina ročaja 9.50, 10, 10.50, 11 cm. Cena komadu od Din 35.— do 42.— (slika 2).

2

Drevesne škarje »Kunde« z medeno varovalko in zaklopko. Dolžina 20—23 cm. Cena komadu Din 32.— do 38.— (slika 3).

3

Drevesne škarje »Kunde«, dolžina 20—22 cm. Cena komadu Din 80.— (slika 4).

4

Drevesne škarje, navadne, od Din 15.— do 35.—.

Škarje za gosenice »Kunde«, s potegujočim rezilom. Cena komadu od Din 20.— do 35.— (slika 5).

Drevesne škarje za obrezovanje vrhov, za rezanje cepičev in goseničnih gnezd. Cena komadu Din 165.— in 210.— (slika 5a).

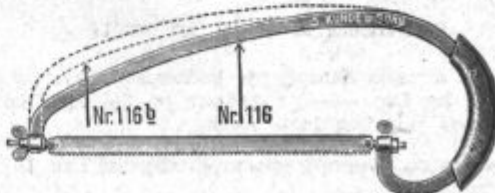
Peresa za škarje »Kunde« po Din 2.— za komad.

Brusni kamni za Kundejeve nože, po Din 25.— in 30.—.

Škarje za striženje mej ali vrzeli. Cena komadu Din 55.— in 130.— (slika 6).

Drevesna žaga z dvema vijakoma, s premikajočo klino. Cena od Din 25.— do 50.— (slika 9).

9

žični koški za varstvo drevja pred zajci. Komad Din 8.—

Drevesne ščetke (krtake) za čiščenje mahu in lišaja z debel in vej na starem drevju. Cena za male Din 20.— do 22.—, za velike Din 40.— (sliki 10 in 11).

10

11

Strgjalje za strganje stare skorje na drevju. Cena komadu Din 18.— in 22.— (sliki 12 in 13).

12

13

Pasti za voluharje po Din 5.—, cevke po Din 13.—.

15

Lopate za štihanje »Kunde« po Din 75.— (slika 15).

Lopate za štihanje, navadne, po Din 24.—.

Lopate za nakladanje (zajemalke) po Din 24.—.

Grablje, železne, 10 do 16 zob, izsekane in kovane iz enega kosa. Cena po Din 11.—, 13.—, 15.— in 17.—.

Vile, železne, s tremi roglji po Din 17.—, s 4 roglji po Din 17.—.

Vile, garantirane, s tremi roglji po Din 22.—, s 4 roglji po Din 22.—.

Vrtne zalivalke, okrogle 11 l Din 52.—, 13 l 56.50, 16 l 62.—, oval 11 l Din 61.—, 13 l 66.50, 16 l 72.50.

Kultivatorji »Kunde« po Din 24.—, 28.—, 32.— in 37.—.

Škropilnik za trato in vrt, kompletni »Kunde«, prši vodo pod pritiskom od 8 do 12 m v premeru. Cena Din 45.—, s stojalom Din 130.—.

Ročna medena škropilnica Dresdensia »Kunde« z univerzalnim razpršilom za poljubno razprševanje vode na fino ali v kapljice in curke. Cena od Din 100.— do 120.— (slika 17).

17

Razpršilnik, ročni, Kunde Dresdensia, zelo praktičen za vrtove in sobne rastline ter cvetje na balkonih. ½ l Din 35.—, ¼ l Din 28.—.

Draždanski razpršilnik »Kunde«, zelo poraben za vsako steklenico z zamaškom, za zatiranje škodljivcev na sobnih in vrtnih rastlinah in za čebelarje. Cena Din 17.— do 19.—.

Brzoklepalnik »Stubai« po Din — za kom.

Zatiranje škodljivcev in bolezni na sadnem drevju in vrtu

Arborin, za zimsko škropljenje sadnega drevja; v steklenicah po 1½ kg Din —, v ročkah po 3½ kg Din —, v posodi kupca pod Din 14.— za kg.

Lohsol, sredstvo zoper drevesne škodljivce Din 14 za kg v posodi kupca.

»Hinsberg« pasovi za lovljenje drevesnih škodljivcev, zavitek Din 30.—.

Arbocol papir, za napravo pasov v varstvo proti pleza-jočim mrčesom po deblu, v zavitkih približno 50 m Din 20.—.

Arbocol lepilo za mazanje drevesnih pasov, 250 g Din 14.50, 500 g Din 23.50, 1 kg Din 43.75.

Cepilna smola v škatlicah po ⅓ kg Din 10.—, ¼ kg Din 18.—, ½ kg Din 35.—.

Modra galica, — Din 8.— na drobno, vagonška naročila popust.

Žveploenoapnena brozga zoper različne glivične bolezni, zlasti kodravost na breskvah, proti katarjem in pršicam ter grizlicam, za zimsko in poletno zatiranje, Din 3.— za kg; podružnicam cene po dogovoru.

Solbar, zavitki po 1 kg Din 20.—, po 5 kg Din 19.— za kg.

Kvasija (mušji les), izborno sredstvo za zatiranje raznih uši in grizočega mrčesa na sobnih in vrtnih rastlinah, zavitek Din 5.—, 1 kg Din 25.—.

Tobačni izvleček v sodih po približno 100 kg po Din 5.— za kg, na drobno v pločevinastih posodah 4½ kg Din 55.—, v steklenicah 2 kg Din 15.—, 1 kg Din 8.— z embalažo vred. Po pošti se pošilja le pločevinasta posoda.

Mazavo milo po Din 16.— v posodi kupca.

Aphidon, sredstvo za pokončevanje listnih in krvavih uši, v posodi po 1 kg Din 50.— in 15.—.

Aresin (krečni arzenat) kg Din 40.—, 250 g Din 12.—.

Nosprisit, zavitek po 5 kg Din 26.50 za 1 kg, 1 kg Din 30.—.

Meritol (kalcijev arzenat), 400 g Din 17.—.

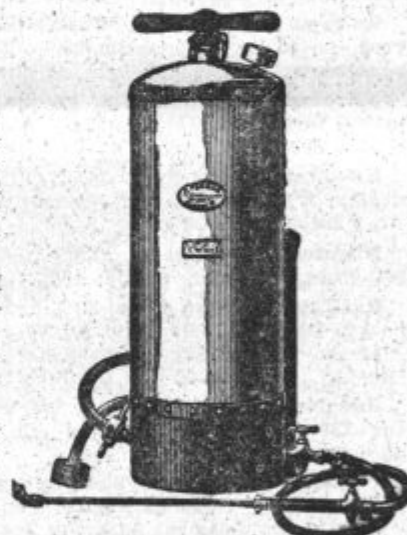
Zelio-pasta proti voluharjem, Din 15.50, zrnje proti mišim Din 8.— za zavitek.

Škropilnica za sadno drevje

Samodelna nahrbtna škropilnica A. H. 20, trdke Nechville, po Din 1.400.— z bambusovo cevjo vred; Vega, francoski sistem, po Din 1340.—.

Holder nežna Primus I Din 600.—, Holder Reform Din 1600.—, Kalifornija Din 1400.—, Urania Din 1400.—, Kalifornija Din 1275.—.

Samodelne nahrbtne škropilnice »Kovina« 16 l Din 1150.— z bambusovo cevjo vred.

Prevozna škropilnica za sadno drevje in hmelj Holder Suevie, ročno prevozna, Din 2800.—.

Razpršilnik po Din 30.—.

Vinogradniške in kletarske potrebščine

a) Zatiralna sredstva proti boleznim in škodljivcem na vinski trti.

Modra galica, Din 8.— na drobno; za vagonško naročilo veljajo posebne cene.

Žveplo, dvojno (ventilirano) po Din — za kg, v vrečah 50 kg po Din —.

Salojidin (antiklor natrijev tiosulfat), vreče po 100 kg po Din 8.— za kg, v manjših količinah po Din 9.— za kg.

Urania zelenilo, v zavitkih po 1 kg Din 45.—.

Fenoltaleinov papir za preizkušanje galične zmesi po Din 1.— za zvez, pola Din 5.—.

b) škropilnice in razni predmeti.

Jubiša za drevje s 3 m alum. cevjo Din 680.—

Potrebščine k škropilnicam: Kolenica po Din 10.—, dvojni razpršilnik Din 60.—, prehodna pipa s cedilom Din 25.— ali 45.—, navadni razpršilnik, kapica Din 10.—, igla Din 6.—.

Gumijeve cevi za škropilnice 10 × 3 po Din 13.—, 13 × 3 po Din 20.—.

Gumijeve kroglice po Din 2.50.

Gumijeve plošče po Din 12.— za komad.

Ročni žveplalnik Din 70.—.

c) Kletarske potrebščine.

Azbest za čiščenje vina po Din 80.— za kg.

Eponit za čiščenje vina po Din — za kg.

Kalimetabisulfit, 10 dkg Din 5.—.

Žveplovi trakovi na azbestu po Din 18.— za kg.

Kipelne vehe, lončene, velike Din 22.—, male Din 17.—.

Grozdni reblač Din 1800.—.

Sadni mlin Din 1450.—.

Živinorejski in mlekarski izdelki

a) Živinorejski predmeti.

Telečji napajalniki po Din 75.—.

b) Mlekarske potrebščine.

»Baltica« posnemalnik M. O. 60 l Din 1000.—.

Posnemalnik »Milena«, 45 l po Din 1020.—, 60 l po Din 1140.—, 90 l po Din 1200.—, 130 l po Din 1300.—.

Pinje Milena C I Din 450.—, C II Din 500.—, C III Din 600.—, C IV Din 650.—.

Obročki za posnemalnike, veliki po Din 15.—.

Laktodensimeter (za določanje gostote mleka po profesorju Gerberju) Din 40.— in 50.—.

Sirišče, dansko originalno Hansenovo, v prahu (iz Kodanja), v škatlicah po 25 g Din 14.—, 50 g Din 26.—, 250 g Din 90.—, 500 g Din 210.—.

Brzoparilnik Alfa, s pocinkanim kotlom, 80 l Din 1700.—.

Brzoparilnik Wema z bakrenim kotlom, 70 litrski po Din 1200.—.

c) Živinozdravniški predmeti.

Požiralnikove cevi za teleta Din 70.—, za govedo Din 260.—.

22

Rekord odpiralč žrela obvaruje živino pogina pri napenjanju; A Din 115.—, B Din 85.—, C Din 75.—.

23

Trokarji, za teleta Din 45.—, za govedo Din 55.— (slika 23)

Irigatorji, kompletni (po 3 l) po Din 80.—.

Zaustavljachi, poniklani Din 60.—.

Garkon zoper živalske kožne bolezni 13 Din.

Škarje za obrezovanje parkljev Din 250.—.

Mlečni katetri po Din 8.—.

Obroči za bike, navadni Din 17.—.

Toplometri za merjenje vročine po Din 25.—, 30.—.

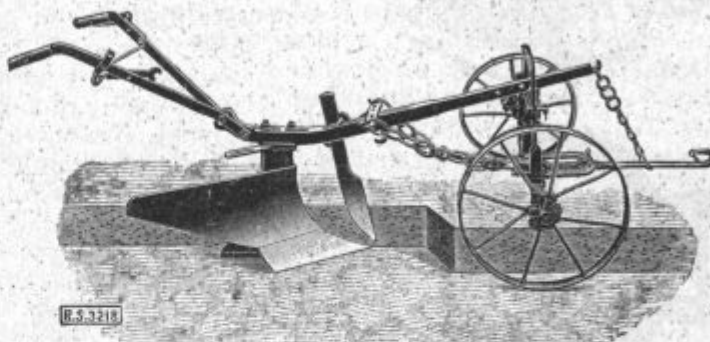
d) Perutninarski predmeti.

Znamke za perutnino, celuloidne po Din — za komad, aluminijaste s številkami po Din 0.75 za komad, aluminijaste za peroti po Din 2.—.

Tehtnica za jajca Din 50.—.

Poljedelsko orodje in stroji

a) Plugi in pluzni deli.

Sackovi plugi: D10MN Din 1575.—, 9SS Din 1200.—, D8MN Din 1450.—, D7MN Din 1250.—, D6MNR Din 1100.—, D5MNR Din 1000.—, Veit6Y Din 940.—.

Glave: D9SS po Din 380.—, D8 po Din 490.—, za lesene pluge Din —, 190.—, osipalna HUN Din 480.—, D7MN Din 425.—, D6MNR Din 390.—.

Lemeži: D10 Din 50.—, 9SS Din 50.—, D8 Din 45.—, D7 Din 37.—, D6 Din 35.—, E6 Din 25.—, obračalni Din —, Veit6Y Din 37.—.

Plazi za D6 in D7 Din —.—, za komad, NW7 Din 30.—,
 Črtala za D7 in D6 po Din 44.— za komad, D9 Din 55.—,
 Deske, Sack za D8MN po Din 162.50, D7 po Din 115.—,
 D6 Din 103.—.

Enokolesna plužna Din 200.—.

Plužna s peresnim podzemeljskim rahlja-
 čem, sistem Bendhack, po Din 1200.—.

Izruvač za krompir, sedemdelni, Din
 430.—.

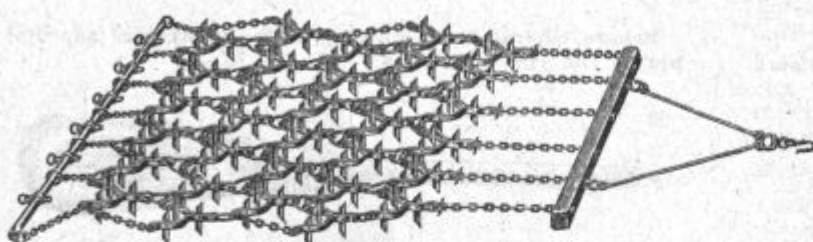
Osipalnik HUN po Din 750.—. BHR Din

b) Njivske brane.

Sack dvodelna Din 1150.—.

Sack trodelna Din 1650.—.

c) Travniske brane.

Travniske brane z noži: N3, široka 1.80 m, težka 79 kg
 Din 1200.—, N2, široka 1.50 m, težka 69 kg po Din 1100.—.

Kombinirana travniška in njivska brana KW2, široka 2.25
 m, težka 88 kg, trodelna po Din 1000.—.

Brane na krožnike SE 10 L Din 3500.—.

Planeti št. 8 — kot okopalnik, osipalnik in kultivator, glo-
 bočina izpremenljiva, teža okoli 40 kg, Din 760.—, štev. 18
 Din 180.—.

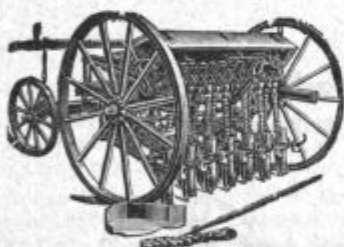
Glave za planet, komad po Din 150.—.

Kultivator s 5 peresi B. C. Din 1700, z 9 peresi Din 2300.—.

Sejalni stroj Sack, devetvrstni BETTA Din 4500.—.

Sejalni stroj, dvovrstni za koruzo KJ22 Din 1100.—.

Trodelni marker za saditev krompirja Din 1300.—.

Sejalica Unikum, 14-
 vrstna Din —.—.

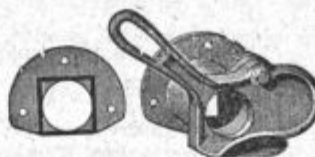
Slamoreznica »Dux« za mo-
 torni pogon po Din 3800.—,
 KS2A za ročni pogon Din 2950.

e) Gnojnične sesalke.

Gnojnične sesalke (gnojne pumpe) 330 cm po —.— Din,
 360 cm po —.— Din, 390 cm po —.— Din, 420 cm po
 —.— Din, 290/420 cm po —.— Din.

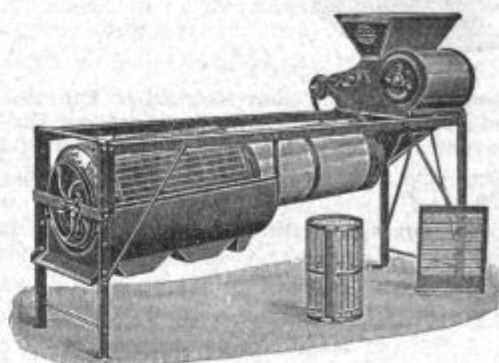
Sesalke, 3.90 m Din 600.—.

Sesalke »Kremžar«, dolžina 3 m Din 1130.—, 3.50 m po
 Din 1425.—, 4 m Din 1570.—.

Razpršilnik za gnojnične
 sode po Din 100.—.

f) Trijerji in čistilniki.

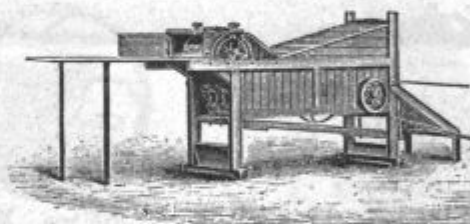

Trijerji (originalni Heidovi), V/2 po Din 6300.—,
 II/II Din 4950, II/Ia Din —.—.

Sortator Banat Din 2000.—.

Žitočistilniki »K« Din 1500.—.

g) Razni stroji in orodja.

Mlatilnice »Elger«, široka mlatilnica z dvojnimi vetrnim in
 dvojnimi čistilom na sita in na 3 vreče, elevator Din —.—;

»Elbe« mlatilnica z dvojnimi vetrnim in dvojnimi čistilom na
 sita in na 3 vreče, elevator Din —.—, B2 57 cm širine, s tremi
 tresali Din —.—; »Jura« 57 cm širine, s tremi tresali in na-
 vadnim čistilom Din —.—.

Lanz kosilica (ležaji na valčke) LHR45 po Din 5400.—,
 žetvene priprave za kosilico Din 800.—.

Robkač za koruzo, mali ročni po Din 75.—.

Reporeznice, demače, male po Din 450.— in velike po Din
 830.—.

Srotar br. 5 Din 2000.—.

Deutz bencin motor MA 4 PS Din 7600.—.

Deutz bencin motor MA 8 PS Din 10.200.—.

Deutz diesel motor MAH 5 PS Din 10.200.—.

Deutz diesel motor MAH 8 PS Din 14.400.—.

